

Werken aan maatschappelijke meerwaarde

Een onderzoek naar de maatschappelijke meerwaarde van de sportief maatschappelijke projecten van Stichting Move

Luuk Vissers

Vraagstukken van Beleid en Organisatie

Universiteit Utrecht

Luuk Vissers

3819574

Werken aan maatschappelijke meerwaarde

Een onderzoek naar de maatschappelijke meerwaarde van de sportief maatschappelijke projecten van Stichting Move

Utrecht, 13 augustus 2012

Vraagstukken van Beleid en Organisatie

Faculteit Sociale Wetenschappen

Universiteit Utrecht

Voorwoord

Na het behalen van mijn bacheloropleiding sociologie aan de Radboud Universiteit in Nijmegen waar ik veel kwantitatief onderzoek heb mogen uitvoeren naar maatschappelijke problemen heb ik zeer bewust gekozen voor de masteropleiding Vraagstukken van Beleid en Organisatie aan de Universiteit van Utrecht. Ik wilde namelijk graag kennis maken met het uitvoeren van beleidsonderzoek omdat ik op zoek was naar een meer pragmatische onderzoekswijze. Doordat ik in het begin van dit jaar in contact kwam met Stichting Move heb ik de opgedane kennis uit zowel mijn bachelor- als mijn masteropleiding kunnen combineren in het onderzoek wat voor u ligt; mijn masterscriptie.

Stichting Move is een jonge, maatschappelijke organisatie met een professionele kijk op haar eigen beleid. De stichting wilde graag een onderzoek laten uitvoeren naar de effecten van haar projecten op de deelnemende studenten en kinderen. Hiertoe moest een meetinstrument ontwikkeld worden wat op een wetenschappelijk verantwoorde wijze ingezet kan worden. Dit zag ik direct als grote uitdaging tezamen met de evaluatie van het beleid van Stichting Move. Ik heb het als leuk en interessant ervaren om een jonge en ambitieuze organisatie van advies te mogen voorzien in hun beleidsvoering. Het was zo nu en dan aardig schipperen tussen de eisen die zowel Stichting Move, als opdrachtgever van deze studie en de Universiteit Utrecht als de beoordelaar van dit onderzoek aan mijn masterscriptie stelden. Dit kwam vooral tot uiting bij het ontwikkelen van de vragenlijsten, waarvan ik uiteindelijk kan stellen dat zij een gedegen meetinstrument vormen voor de effectmeting van Stichting Move in de toekomst.

Voor dit onderzoek wil ik iedereen bedanken voor zijn of haar medewerking. Graag wil ik in het bijzonder Hanneke Schreuders en Michiel Bodt van Stichting Move bedanken voor de goede begeleiding tijdens het onderzoek. Er is altijd ruimte geweest voor tussentijdse feedback en eventuele vragen die ik had rondom het onderzoek. Ook wil ik alle projectcoördinatoren van Stichting Move bedanken voor de hulp bij het benaderen van de scholen en de studenten. Eveneens wil ik de leerkrachten die bereid waren hun klas ter beschikking te stellen voor het onderzoek en alle geënquêteerde kinderen en studenten bedanken voor hun medewerking. Tot slot gaat mijn dank uit naar Beate Völker voor de begeleiding vanuit de Universiteit Utrecht van mijn masterscriptie.

Luuk Vissers

Nijmegen, augustus 2012

Inhoudsopgave

Samenvatting	9
Hoofdstuk 1 Inleiding.....	11
1.1 De maatschappelijke meerwaarde van jongerenparticipatie	11
1.2 Het belang van jongerenparticipatie en beleidsonderzoek.....	12
1.3 Stichting Move; achtergrond van de opdrachtgever	13
1.4 Stichting Move; de aanpak	15
1.5 Project <i>Aeroplay</i> als illustratie van de werkwijze.....	17
Hoofdstuk 2 Theoretisch kader	19
2.1 Onderzoeksvragen.....	19
2.2 Conceptueel model	20
2.3 Maatschappelijke meerwaarde	21
2.3.1 Inzicht in andere leefwerelden.....	21
2.3.2 Betrokkenheid bij de wijk en de maatschappij	22
2.3.3 Ontwikkeling van eigen initiatief	24
2.3.4 Opbrengsten voor studenten	24
2.3.5 Opbrengsten voor kinderen	26
2.4 Cultureel kapitaal, geslacht en maatschappelijke participatie	28
2.5 Sociale cohesie	31
2.6 Leefbaarheid	32
2.7 De lokale aanpak in (aandachts)wijken	32
2.8 De bindende kracht van sport.....	34
2.9 Beleidsonderzoek.....	35
Hoofdstuk 3 Data & Methodes	37
3.1 Het onderzoeksdesign.....	37
3.2 De steekproef.....	38
3.3 De meetinstrumenten	39
3.4 Operationalisering van de te meten concepten.....	39
3.4.1 Gemeten kenmerken student	40
3.4.2 Gemeten kenmerken kind	41
3.5 De analysetechnieken	43
Hoofdstuk 4 Analyse & resultaten	44
4.1 Ontbrekende waarden en spiegelen.....	44
4.2 Achtergrond van de studenten en kinderen	44
4.3 Factoranalyse.....	48

4.3.1	Schalen van maatschappelijke meerwaarde voor kinderen	49
4.3.2	Schalen van maatschappelijke meerwaarde voor studenten	49
4.4	Betrouwbaarheidsanalyse	51
4.5	Regressie analyse; de toetsing van de verwachtingen	52
4.5.1	Inzicht in andere leefwerelden.....	52
4.5.2	Betrokkenheid bij de wijk en de maatschappij	54
4.5.3	Inzet voor de wijk en de maatschappij.....	56
4.5.4	Overige concepten van maatschappelijke meerwaarde voor kinderen	57
4.5.5	Overige concepten van maatschappelijke meerwaarde voor studenten	59
4.5.6	Effecten van cultureel kapitaal.....	61
4.5.7	Effecten van geslacht.....	62
Hoofdstuk 5	Conclusie, discussie en een beleidsadvies.....	63
5.1	Conclusie	63
5.2	Discussie.....	67
5.3	Beleidsadvies	68
Bijlage 1	73
Literatuur	73
Bijlage 2	75
Tabellen	75
Bijlage 3	76
Vragenlijsten	76

Samenvatting

Stichting Move stelt zich ten doel om met haar sportief maatschappelijke projecten de maatschappelijke blik van studenten en kinderen te verbreden en de persoonlijke kansen van beide groepen in de samenleving te vergroten. Om deze doelen te bereiken hoopt de stichting dat haar projecten een maatschappelijke meerwaarde opleveren voor de studenten en kinderen die hierin participeren. Tevens wil Stichting Move bijdragen aan de sociale cohesie en de leefbaarheid van de wijk waarin de projecten plaatsvinden.

Door de ontwikkeling van vier vragenlijsten zijn de verscheidene concepten van maatschappelijke meerwaarde van de projecten bij de studenten en kinderen gemeten en wordt de doelbereiking van Stichting Move getoetst. Deze metingen zijn ook uitgevoerd bij een controlegroep bestaande uit studenten en een controlegroep bestaande uit kinderen die geen project doorlopen hebben. In de analyses is het effect van deelname aan een project op de verscheidene concepten van de maatschappelijke meerwaarde gemeten. Participatie in de projecten van Stichting Move blijkt bij kinderen niet tot meer verruiming van de maatschappelijke blik en grotere persoonlijke kansen in de samenleving te leiden ten opzichte van kinderen die niet geparticipeerd hebben in de projecten. Deelname aan de projecten door kinderen levert dus geen maatschappelijke meerwaarde op. Daarentegen ontwikkelen studenten die hebben deelgenomen aan een project wel meer verruiming van hun maatschappelijke blik. Maar hun persoonlijke kansen in de samenleving lijken niet groter te zijn dan die van studenten uit de controlegroep. Ook zijn de mogelijke effecten van cultureel kapitaal en geslacht op maatschappelijke inzet en participatie in projecten van Stichting Move getoetst om meer inzicht in de achtergrond van de deelnemers te creëren. Zowel geslacht als cultureel kapitaal blijken geen effect te hebben.

Een voor- en een nameting van de maatschappelijke meerwaarde van de projecten en een grotere steekproef zijn van belang voor vervolgonderzoek en een betere effectmeting van het beleid van Stichting Move. Daarnaast is een structureel samenwerkingsverband tussen de samenwerkingspartners noodzakelijk voor een bijdrage aan de sociale cohesie in de wijk. Tenslotte kan er door vooraf aan een project een kleinschalige probleemanalyse van de wijk uit te voeren op een betere manier bijgedragen worden aan de leefbaarheid van de wijken waarin de projecten plaatsvinden.

Hoofdstuk 1 Inleiding

In dit eerste hoofdstuk wordt een probleemschets beschreven welke resulteert in de onderzoeksvraag van dit onderzoek. Vervolgens wordt de maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie toegelicht en tot slot komt de opdrachtgever uitgebreid aan bod en wordt met name haar werkwijze ontvouwd.

1.1 De maatschappelijke meerwaarde van jongerenparticipatie

In vergelijking met andere Europese landen vertonen Nederlandse jongeren meer participatie in vrijwilligerswerk. De Eurobarometer van de Europese Commissie, uitgevoerd door The Gallup Organization (2011) laat namelijk zien dat maar liefst 40 procent van de jongeren in Nederland in 2010 vrijwilligerswerk gedaan hebben. Hier laten de Nederlandse jongeren landen als Duitsland (29 procent) België (26 procent) en bijvoorbeeld Zweden (13 procent) ver achter zich. Ondanks een lichte daling in Nederland¹ van het aandeel jongeren tussen de 18 en 25 jaar dat zich inzet voor vrijwillige organisaties doen we het in Europa beter dan alle andere landen.

Volgens de Tocqueville (1840 in Duyvendak & Veldboer 2001) zijn vrijwillige organisaties de leerschool van de democratie waarbinnen leden gesocialiseerd worden tot het staatsburgerschap. Hij stelt dat het individu door participatie in vrijwillige organisaties en verenigingen de waarde leert kennen van sociale verplichtingen, samenwerken, verantwoordelijkheid, initiatief nemen en het komen tot overeenstemmingen. Bovendien draagt jongerenparticipatie bij aan medezeggenschap, meer inspraak en invloed van de jongeren in de groeperingen waar zij zich in bewegen en het vergroot de sociale competenties, de sociale binding met anderen en de (politiek)-maatschappelijke interesse (Steketee, Mak, van der Graaf & Huygen, 2005). Voor de huidige generatie jongeren, waarvan de binding met anderen en de maatschappij alsmaar minder wordt, moet participatie in vrijwillige organisaties dus leiden tot herstel van deze binding en tevens tot persoonlijke ontwikkeling van de jongeren.

Jongerenparticipatie is daarom al vanaf 1993 het speerpunt van het algemeen jeugdbeleid van de Nederlandse Rijksoverheid. Een recent voorbeeld hiervan is de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (vanaf hier WMO) in 2007 waarmee de overheid onder meer de jongerenparticipatie wil stimuleren. De WMO is een kaderwet die door gemeenten verder ingevuld moet worden op lokaal niveau. Het loont om als gemeente te investeren in jongerenparticipatie door het ondersteunen en creëren van mogelijkheden tot participatie². Er bestaat namelijk een gemeentefonds vanuit de WMO waar de gemeenten geld uit

¹ Cijfers van de Landelijke Jeugdmonitor van het CBS (2000 en 2009) laten een daling zien van 48 procent in 2000 naar 42 procent in 2010 van het aandeel Nederlandse jongeren dat vrijwilligerswerk doet.

² http://www.movisie.nl/116862/def/home/jongerenparticipatie/gemeentelijk_beleid/

ontvangen. Met deze (financiële) steun vanuit de WMO en de gemeenten zijn er veel welzijnsorganisaties actief die zich door middel van maatschappelijke projecten bewegen in (aandachts)wijken. Op lokaal niveau willen zij bijdragen aan de sociale samenhang en de leefbaarheid van de samenleving en tevens de mogelijkheid aan jongeren bieden om hierin te participeren.

Stichting Move, de opdrachtgever van deze studie, is een van deze organisaties en voert sportief maatschappelijke projecten uit in (aandachts)wijken en geeft daarbij studenten en kinderen de kans om vrijwilligerswerk te doen. Zij hanteren een gecombineerde aanpak waarbij wijkvernieuwingsprojecten worden uitgevoerd en er tevens samen gesport wordt. De stichting wil de studenten en de kinderen samenbrengen en stelt zich ten doel om de maatschappelijke blik van zowel de studenten als de kinderen te verbreden en de persoonlijke kansen van beide groepen in de samenleving te vergroten. Onder meer een grotere betrokkenheid bij anderen, de maatschappij en de eigen wijk, een verruiming van de maatschappelijke blik en inzicht en bewustwording van de persoonlijke kansen in de samenleving gelden als maatschappelijke meerwaarde voor deze groepen en moeten bijdragen aan de sociale samenhang en de leefbaarheid van de wijk. Stichting Move is zeer benieuwd naar de impact van haar eigen beleid op de doelgroepen en vraagt zich af of de beoogde maatschappelijke meerwaarde behaald wordt met de projecten die zij uitvoeren. In deze studie onderzoeken we de effecten van participatie van studenten en kinderen in de sportief maatschappelijke projecten van Stichting Move. Dit resulteert in onderstaande onderzoeksvraag:

Wat is de maatschappelijke meerwaarde van de sportieve maatschappelijke projecten van Stichting Move voor studenten en kinderen die hieraan deelnemen?

1.2 Het belang van jongerenparticipatie en beleidsonderzoek

Het algemeen landelijk jeugdbeleid is gericht op het versterken van de positie van de jeugd, het vergroten van hun kansen en het tegengaan van uitval (Ministerie van VWS, 2003). Het bevorderen van jeugdparticipatie is daarin een belangrijk middel om jongeren te ondersteunen. Het dient het maatschappelijk belang om jongeren in algemene voorzieningen vaardigheden te leren die hun toekomstkansen vergroten. Tevens zijn deze opgedane vaardigheden een vorm van preventie waardoor uitval kan worden tegengegaan (Steketee et al., 2005). Jeugdparticipatie is ook een speerpunt van het landelijk jeugdbeleid omdat de overheid zich dient te conformeren aan artikel 12 van de Rechten van het Kind wat voorschrijft dat jeugdigen recht hebben op deelname aan de samenleving. Enerzijds is er dus een noodzaak vanuit toekomstig maatschappelijk perspectief om jeugdparticipatie te

bevorderen en mogelijke problemen als uitval, sociale isolatie, en gebrek aan gemeenschapszin tegen te gaan. Anderzijds is er een formele en morele plicht van de overheid om jongeren te betrekken in de maatschappij en ze te betrekken bij besluitvorming waardoor er verantwoordelijkheidsgevoel ontwikkeld wordt.

Participatie in de maatschappij draagt bij aan medezeggenschap, inspraak en invloed op besluitvorming, meer sociale binding, ontwikkeling van sociale competenties en meer betrokkenheid bij politiek en samenleving (Steketee et al., 2005; de Winter, 1995; van Hees, Bombeeck, Terpstra & Velema, 2002). Het Verwey-Jonker instituut heeft in 2005 onderzoek uitgevoerd naar de ontwikkeling van indicatoren voor een effectmeting van jeugdparticipatiebeleid in Nederland. In deze studie vind er ook een meting plaats, maar dan van de effecten van de projecten van Stichting Move op haar deelnemers. Tot op heden is er nog geen eerder onderzoek verricht naar de maatschappelijke meerwaarde van deze projecten voor de studenten en kinderen. Het doel van dit onderzoek is om de effecten van het beleid van Stichting Move te meten, door te onderzoeken wat de maatschappelijke meerwaarde van de projecten is. En op basis van de resultaten het algehele beleid te evalueren en de stichting van een beleidsadvies te voorzien. Voor andere organisaties die een min of meer gelijkwaardige aanpak hanteren of dezelfde doelen nastreven als de opdrachtgever kan deze studie ook een bijdrage vormen. Tevens zal het meetinstrument van deze studie dienen als onderzoekstool voor Stichting Move, waarmee de stichting in de toekomst haar eigen metingen per project uit kan voeren.

1.3 Stichting Move; achtergrond van de opdrachtgever

In de zomer van 2009 is Stichting Move opgericht door een drietal studenten van de Algemene Utrechtse Studenten Roeivereniging Orca. Onder hun leiding nam de roeivereniging in het jaar 2008 in samenwerking met woningcorporatie Mitros het initiatief om studenten in te zetten voor de wijk Hoograven te Utrecht waar de vereniging haar roeiloods heeft. Door samen te werken met de Ariensschool gingen de studenten met de leerlingen van deze basisschool in gesprek over wat de wijk leuker zou maken. Daarop volgde een ontwerpwedstrijd door de kinderen wat uiteindelijk resulteerde in een nieuw speeltoestel in de wijk Hoograven. Daarnaast werd door de studenten een roeiles gegeven aan de kinderen om ze kennis te laten maken met de sport. Maar dat niet alleen, de kinderen en andersom ook de studenten leerden via dit project, door bij elkaar op bezoek te komen, elkaars leefwereld kennen en ontdekten samen dat ze met de nodige inzet wat konden bereiken. Niet alleen voor de wijk maar ook voor henzelf. In de maanden na het project bleek dat de deuren naar de wijk geopend waren omdat steeds meer studenten iets voor de wijk wilden betekenen. Tevens bleven de kinderen de roeivereniging opzoeken om kennis te maken met het roeien en de studenten. Nadat dit initiatief het bestuur van AUSR Orca de prijs

'sportbestuur van het jaar 2007' opleverde groeide de gedachte bij de bestuursleden om hier mee door te gaan. Deze gedachte leidde tot het oprichten van Stichting Move. Stichting Move stelt zich ten doel om de sociale cohesie in, en de leefbaarheid van de wijk te vergroten door sociale interactie tussen studenten en jongeren in aandachtswijken te stimuleren en realiseren. Deze interactie tussen beide groepen moet de blik van zowel de jongeren als studenten verbreden waardoor er persoonlijke ontwikkelkansen ontstaan en de maatschappelijke kloof tussen de twee groepen verkleind word. Centraal staat de ontwikkeling van de jeugd en de student door het verkennen van elkaars leefwerelden waardoor onderling begrip wordt gecreëerd en nieuwe kennis wordt vergaard. Door tevens samen te werken met een derde speler, een maatschappelijke partner, kan er een maatschappelijk project in de wijk gerealiseerd worden wat de leefbaarheid van de wijk ten goede komt.

Heden ten dage bestaat de stichting drie jaar en betreft het een organisatie bestaande uit studenten en uitgestudeerden. Stichting Move telt zeven medewerkers, bestaande uit een directeur, vier projectcoördinatoren, een financieel medewerker en iemand die zich bezig houdt met de public relations en communicatie van de stichting. Bij elkaar vervullen zij ruim twee fte. Tevens telt de organisatie een zevenkoppig bestuur, waarin de oud medewerkers gezeteld zijn. Het bestuur zet zich in op vrijwillige basis terwijl de medewerkers betaald krijgen. Voor de financiële ondersteuning is de organisatie afhankelijk van haar partners, waar het Oranje Fonds, het VSB fonds, het Skanfonds en het Fonds 1818 de belangrijkste van zijn.

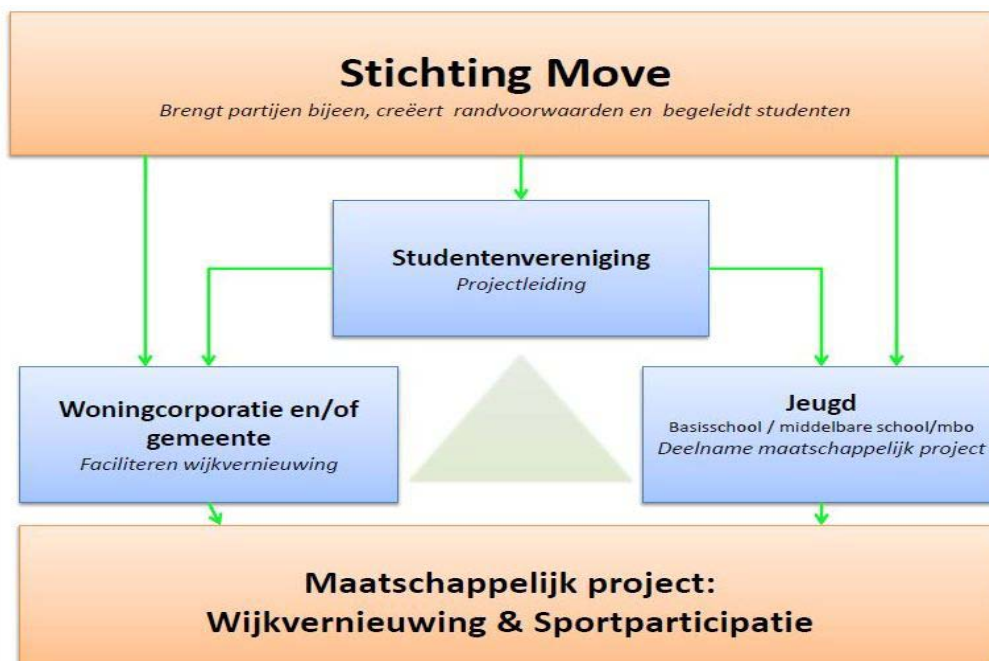
De werkwijze en inzet leidden in het eerste jaar van de stichting tot het organiseren van vier projecten in de wijken Hoograven, Pijlsweerd en Zuilen in Utrecht. In het jaar 2010 groeide het aantal projecten en breidden de projecten zich ook uit naar andere steden. Van de zeven projecten werden er vijf gerealiseerd in Utrecht en vond Stichting Move haar primeur in de steden Leiden en Rotterdam. De stijgende lijn in het aantal projecten zette zich door in 2011 waarin Delft en Amsterdam ook werden aangedaan en het totaal op negen projecten kwam. In 2012 lopen er momenteel vijftien projecten wat neerkomt op een gezonde groei van ongeveer 25 procent per jaar. De stichting is serieus bezig met haar toekomst en stelt in haar businessplan voor de komende drie jaar vast te houden en uit te gaan van een blijvende groei in de projecten van 25 procent per jaar wat in 2015 neer moet komen op om en nabij de 48 projecten in een jaar tijd. Hierbij wordt wel gesteld dat de groei afhankelijk is en blijft van de rek in de markt. Stichting Move opereert in een markt met meerdere spelers waarin met name de gevestigde welzijnsinstanties actief zijn. De voorsprong van deze welzijnsinstanties is dat zij volledig gefinancierd worden door lokale overheden, hetgeen bij Stichting Move niet het geval is. Ook bestaan er verschillende organisaties die actief zijn met jeugd, maar Stichting Move bezit een unieke formule. Door de link te leggen tussen het

inzetten van studenten(sport)verenigingen om de jeugd uit aandachtswijken te bereiken en actief in te zetten door een vruchtbare samenwerking tot stand te brengen is Stichting Move uniek in de markt. Studenten zetten zich vrijwillig in, zonder tegenprestatie in de zin van studiepunten, een vergoeding of goedkope huisvesting. De stichting gaat uit van de ontwikkeling van de persoon die dit inzet om zijn omgeving te ontwikkelen en legt daarbij het accent op wat studenten en kinderen wél kunnen. Tevens zijn sportieve organisaties als de Johan Cruyff Foundation en de Richard Krajicek Foundation ook actief en bieden zij samenwerkingsmogelijkheden voor de stichting.

1.4 Stichting Move; de aanpak

Stichting Move richt zich op twee groepen in de samenleving, studenten en jongeren. Ze richten zich op deze twee groepen omdat ze enerzijds beide jong zijn en nog volop ontwikkelingskansen hebben en anderzijds omdat ze een verschillend onderwijsniveau en vaak een andere achtergrond hebben. Eerstgenoemde groep bereiken ze via studenten(sport)verenigingen en de jongeren uit kansarme wijken, worden via (basis)scholen bereikt. De organisatie werkt volgens de samenwerkingsdriehoek die hieronder zichtbaar is in figuur 1. Naast een studenten(sport)vereniging en een school wordt er altijd samengewerkt met een maatschappelijke partner.

Figuur 1: De samenwerkingsdriehoek als werkwijze van Stichting Move

Om haar doelen te bereiken organiseert de stichting sportief maatschappelijke projecten waarin studenten en kinderen samenkomen, organiseren en uitvoeren. De projecten van de stichting zijn tweeledig en bestaan uit een wijkvernieuwingstraject en een sporttraject.

Wijkvernieuwingstraject

De eerste ontmoeting tussen de studenten en de jongeren vindt altijd plaats in de klas op school. Deze eerste bijeenkomst geldt als introductie van het uit te voeren project. Een groep studenten vertelt de leerlingen over Stichting Move en legt ze uit wat de bedoeling van het project is. Onder begeleiding van de studenten wordt er vervolgens gebrainstormd over hoe de wijk waarin de school zich bevindt leuker gemaakt kan worden. Vaak is voor deze bijeenkomst door de studenten, in samenwerking met een maatschappelijke partner al een grof idee ontwikkeld om de wijk leuker te maken. De uitwerking van het project wordt vaak overgelaten aan de creativiteit van de kinderen. In groepjes worden verschillende ideeën op papier gezet, wat met regelmaat in wedstrijdvorm gebeurt. Vervolgens beslist de maatschappelijke partner in overleg met de studenten welk ontwerp tot uitvoering gebracht wordt. Ook kan het voorkomen dat die beslissing overgelaten wordt aan de buurtbewoners om hen op die manier ook te betrekken in het project. Deze fase beslaat twee of drie bijeenkomsten in de klas op school en wordt afgesloten met een feestelijke presentatiedag. Op deze dag wordt de uitkomst van het project onthuld en gepresenteerd aan de leerlingen, de studenten, de ouders, de buurtbewoners, mensen van de gemeente zoals de burgemeester of een wethouder, werknemers van de betrokken woningcorporaties en de pers. Dit vindt plaats onder het genot van een zelfgemaakt hapje, een drankje en wat muziek om hier een feestelijk en memorabel geheel van te maken.

Sporttraject

De maatschappelijke projecten van Stichting Move leiden er ook toe dat de jongeren kennis maken met een sport. Waar de studenten de leefwereld van de jeugd leren kennen door de bijeenkomsten op school en in de wijk nemen de jongeren ook een kijkje bij de studenten. Het sporttraject van een project vindt bijna altijd plaats bij de studentensportvereniging waar de jongeren gemiddeld twee lessen krijgen van de studenten, in de sport die zij bij hun vereniging beoefenen. Het doel van dit onderdeel is naast dat de jeugd kennis maakt met de leefwereld van de student en de desbetreffende sport, de beide groepen wederom enkele samenkomsten hebben waarbij zij elkaar nog beter leren kennen en er door middel van sport een gelijkwaardige samenwerking ontstaat.

Beide trajecten samen vormen dus de basis voor de werkwijze van een project van Stichting Move. De stichting wil deze projecten organiseren in aandachtswijken in studentensteden in Nederland om de sociale cohesie en de leefbaarheid in deze buurten te vergroten en met name de maatschappelijke blik van zowel de studenten als de jongeren te verbreden en de persoonlijke kansen voor beide groepen in de samenleving te vergroten. Door contacten te leggen met een maatschappelijke partner wordt vaak de eerste stap gezet. Dit is de taak van

een projectcoördinator bij Stichting Move. Samen met de juiste persoon van de maatschappelijke partner wordt besproken wat voor problemen er spelen of vraagstukken er bestaan in wijken waar zij actief zijn. Op deze manier worden ideeën geboren voor een sportief maatschappelijk project. De volgende stap is om een studenten(sport)vereniging te vinden die met een commissie het project ter uitvoering wil brengen. Ook nu worden de studentensportverenigingen vanuit Stichting Move benaderd om deel te nemen aan een project. De derde en laatste speler is uiteraard een (basis)school welke soms met behulp van de maatschappelijke partner gevonden kan worden. Echter zijn sommige spelers voor de tweede of derde keer actief bij een project waardoor de hiervoor beschreven volgorde anders is en de initiatiefnemer dus varieert. Wanneer ook zij hun deelneming bevestigen is de samenwerkingsdriehoek compleet en kan het project van start gaan met een eerste bijeenkomst. Hier maken de drie partijen kennis met elkaar en worden de mogelijkheden van een wijkvernieuwingstraject besproken. Wanneer er afgesproken is wat de studenten samen met de jongeren in de wijk gaan realiseren is het de taak aan de studenten(sport)vereniging om een plan van aanpak op te zetten en een begroting te maken. Stichting Move kijkt tijdens dit proces mee en geeft advies waarnodig. Als alle partijen hun goedkeuring geven voor het project dan kan de uitvoering van start gaan.

1.5 Project Aeroplay als illustratie van de werkwijze

Om een voorbeeld te geven van de werkwijze van Stichting Move bespreken we hier een project dat in 2008 is uitgevoerd door de studenten van de roeivereniging Orca en de kinderen van de Ariënschool in de Utrechtse wijk Hoograven.

De oprichters van Stichting Move zijn zelf lid geweest van de Algemene Studenten Roeivereniging Orca in Utrecht en dus was het contact voor de uitvoering van een project makkelijk gelegd. Nadat een commissie gevormd werd bestaande uit zes studenten vond er voor de kennismaking met de kinderen een vergadering plaats met de woningcorporatie Mitros die actief was in de wijk Hoograven. De medewerking van woningcorporatie Mitros was al toegezegd aan Stichting Move en samen met roeivereniging Orca werd op dit samenzijn besloten tot een ontwerpopdracht voor de kinderen van groep 8 van de Ariënschool in de wijk Hoograven. Het doel van de opdracht was om de kinderen een ontwerp en maquette te laten maken van iets dat volgens hen de wijk leuker zou maken. Na een kennismaking en uitleg van het project door de studenten aan de kinderen werd op de eerste bijeenkomst direct gestart met het brainstormen over wat een positieve verandering zou zijn voor de wijk. De studenten stelden zich ten doel om de kinderen te leren kijken naar de eigen leefomgeving en bewust te maken van de mogelijkheden in de wijk. Na deze bijeenkomst werd besloten tot het ontwerpen van een nieuw speeltoestel. Door de kinderen ook in de tweede bijeenkomst samen te laten werken in groepjes ontstonden er meerdere

ontwerpen die doorgespeeld werden aan Mitros. De woningcorporatie heeft hier een selectie van acht (haalbare) maquettes van gemaakt en deze selectie teruggekoppeld aan de studenten en de kinderen. Voordat besloten werd welk ontwerp het winnende was zijn de kinderen eerst tweemaal langsgegaan bij de roeivereniging van de studenten voor een roeiles en een kijkje in het leven van de student. De vijfde bijeenkomst vond wederom plaats op de Ariënsschool waar de prijsuitreiking plaats had van het winnende ontwerp. Gedurende het project hadden de studenten de gemeente Utrecht al gestrikt voor het mede financieren van het speeltoestel. Uiteindelijk werd er na enige tijd een open dag georganiseerd op de plek van bestemming van het winnende ontwerp in Hoograven. Op dit zesde contactmoment van de kinderen en studenten waren alle betrokken partijen aanwezig om het project op feestelijke wijze af te sluiten. Ook ouders, buurtbewoners, de wethouder van de Gemeente Utrecht, betrokkenen van woningcorporatie Mitros en andere kinderen maakten de onthulling, door de burgemeester, van het speeltoestel mee. Het eindproduct van het project is een speeltoestel geworden in de vorm van een vliegtuig waar alle kinderen uit de wijk Hoograven samen kunnen spelen.

Hoofdstuk 2 Theoretisch kader

In dit tweede hoofdstuk behandelen we eerst de verscheidene onderzoeksvragen van deze studie. Op basis van de onderzoeksvragen worden de verwachte relaties grafisch weergegeven in een conceptueel model voor een helder overzicht van wat er in deze studie onderzocht wordt.. Vervolgens worden stapsgewijs alle onderdelen van maatschappelijke meerwaarde aan de hand van theoretische ondersteuning en daarbij opgestelde verwachtingen behandeld. Omdat we ook geïnteresseerd zijn in de achtergrond van de studenten en kinderen kijken we naar het cultureel kapitaal van deze groepen. Verder behandelen we de begrippen sociale cohesie, leefbaarheid, de lokale aanpak van maatschappelijke problemen en sportparticipatie die ook verbonden zijn aan het beleid van Stichting Move. Tot slot gaan we in op enkele theorieën van beleidsonderzoek.

2.1 Onderzoeksvragen

Omdat dit onderzoek naast een effectmeting tevens een evaluatie van het beleid van Stichting Move zal vormen zijn er ter aanvulling op de onderzoeksvraag en ter verbreding van het onderzoek nog een aantal deelvragen opgesteld. De eerste twee deelvragen beslaan de hoofddoelen van Stichting Move en deze doelen vormen beide de maatschappelijke meerwaarde van de student en het kind. Als deze doelen namelijk bereikt worden dan levert het maatschappelijke meerwaarde voor de deelnemer van het project op. Omdat we geïnteresseerd zijn in de achtergrond van de studenten en kinderen kijken we naar de effecten van geslacht en cultureel kapitaal. Bovendien zijn we benieuwd naar de effecten van cultureel kapitaal op jongerenparticipatie en maatschappelijke inzet. Verder stelt Stichting Move zich ook ten doel, thans in mindere mate, dat de sportief maatschappelijke projecten bijdragen aan meer sociale cohesie en leefbaarheid van de wijk. Omdat er aan het einde van dit onderzoek ook een beleidsadvies voor Stichting Move aan bod komt is het belangrijk om ook naar deze aspecten te kijken. Deelvragen 4 en 5 zijn hier aan gewijd.

Onderzoeksvraag:

Wat is de maatschappelijke meerwaarde van de sportief maatschappelijke projecten van Stichting Move voor studenten en kinderen die hieraan deelnemen?

Deelvragen:

1. In hoeverre leidt participatie van studenten en kinderen in de sportief maatschappelijke projecten van Stichting Move tot een verruiming van de maatschappelijke blik ten opzichte van studenten en kinderen die niet deelnemen?
2. In hoeverre leidt participatie van studenten en kinderen in de sportief maatschappelijke projecten van Stichting Move tot het vergroten van de persoonlijke

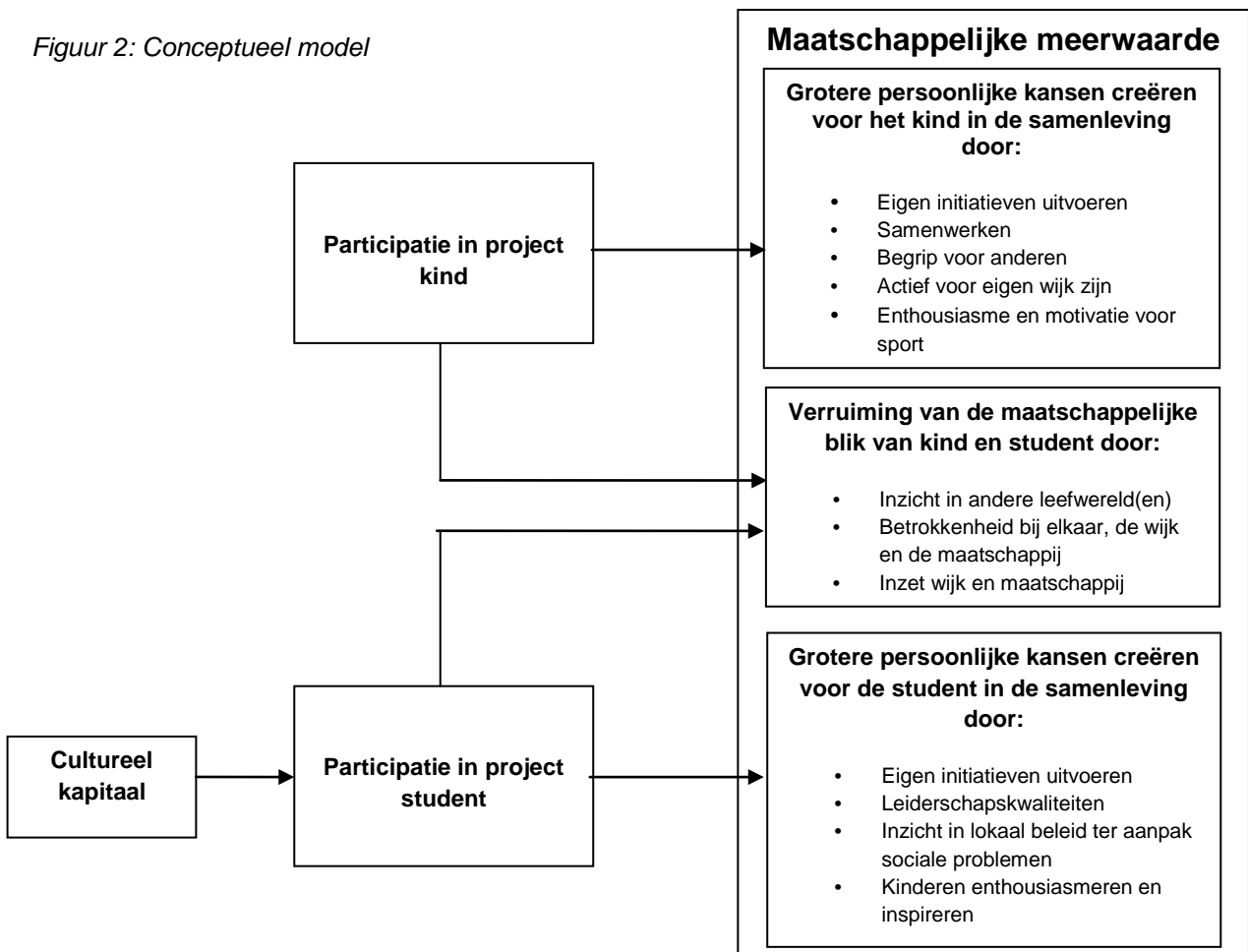
kansen van beide groepen in de samenleving ten opzichte van studenten en kinderen die niet deelnemen?

3. In hoeverre hebben cultureel kapitaal en geslacht van studenten invloed op maatschappelijke inzet en op de participatie in projecten van Stichting Move?
4. In hoeverre zijn de doelen om bij te dragen aan sociale cohesie en de leefbaarheid van de wijk realistisch te noemen voor Stichting Move?
5. Wat voor beleidsveranderingen helpen Stichting Move bij het beter behalen van haar doelen?

2.2 Conceptueel model

In onderstaand model zijn de verwachte relaties van deze studie grafisch weergegeven. Op basis van de gehanteerde literatuur die in de volgende paragrafen aan bod zal komen zien de relaties er uit zoals in het conceptueel model hieronder:

Figuur 2: Conceptueel model

Door de pijlen in het conceptueel model, van links naar rechts te volgen worden de relaties duidelijk. We verwachten een positief effect van cultureel kapitaal op participatie van de student in een project van Stichting Move. Het rechter deel van het conceptueel model

beslaat de maatschappelijke meerwaarde. Participatie van kind en student leiden tot een deel gemeenschappelijke maatschappelijke meerwaarde (de box in het midden) en voor beide groepen een deel aparte maatschappelijke meerwaarde (onder en boven). Het rechter deel van het conceptueel model beslaat bovendien de uitkomsten en tevens de doelen van Stichting Move. Het middelste deel maatschappelijke meerwaarde, welke voor kind en student gelijk is, leidt tot een verruiming van de maatschappelijke blik. De maatschappelijke meerwaarde die voor de studenten en kinderen afzonderlijk geldt, leidt voor beide groepen tot grotere persoonlijke kansen in de samenleving.

2.3 Maatschappelijke meerwaarde

Het totaal aan positieve opbrengsten van de sportief maatschappelijke projecten voor de studenten en de kinderen die hieraan deelnemen wordt in dit onderzoek omschreven als maatschappelijke meerwaarde. De opbrengsten van de projecten vormen een maatschappelijke meerwaarde op micro niveau voor student en het kind en een maatschappelijke meerwaarde op macro niveau voor de Nederlandse samenleving wanneer alle effecten op micro niveau samengenomen worden. Stichting Move omschrijft haar belangrijkste doelen als volgt: de maatschappelijke blik van studenten en kinderen verbreden en de persoonlijke kansen voor beide groepen in de samenleving vergroten. Zowel het veranderen van de blikvorming ten opzichte van de maatschappij en het vergroten van de kansen van de doelgroepen in de samenleving bestaan uit meerdere componenten die moeten leiden tot deze uitkomsten. Deze componenten samen vormen de maatschappelijke meerwaarde en worden hierna afzonderlijk van elkaar behandeld.

2.3.1 Inzicht in andere leefwerelden

De psycholoog Maslow (1943) stelt dat elk individu sociale behoeften heeft en met name de behoefte om bij een bepaalde groep te horen. Via relaties met anderen kunnen mensen bepaalde behoeftes als waardering en erkenning vervullen welke niet vervuld kunnen worden als zij in hun eentje blijven. Volgens de sociale identiteitstheorie van Tajfel & Turner (1979) streven alle mensen naar een positief zelf-concept. Dat zelf-concept bestaat zowel uit een persoonlijke als een sociale identiteit. De sociale identiteit ontleenen mensen aan het lidmaatschap van een groep en het emotionele belang dat hieraan wordt gehecht. Door de eigen groep te vergelijken met andere groepen kan deze vergelijking in het voordeel van de eigen groep uitvallen waardoor men een positief zelf-concept ontwikkelt. Mensen hebben dus de behoefte om zich aan te sluiten bij een groep die past bij de eigen identiteit.

Net als voor ieder ander individu geldt ook voor de actoren in dit onderzoek dat zij in hun dagelijkse bestaan dus voornamelijk sociale interactie ondergaan met leden van dezelfde groep. Kinderen doen dat vooral op school, thuis, bij een vereniging of op de speelplaats. Voor studenten geldt nagenoeg hetzelfde. Zij interacteren vooral met anderen wanneer zij op

de universiteit of hogeschool zijn of doen dat binnen het verenigingsleven, in de kroeg of op het sportveld. Studenten en kinderen hebben relatief weinig interactie met mensen van andere groepen omdat voor beide groepen geldt dat het sociale milieu waar zij zich in begeven voornamelijk bestaat uit leden van de eigen groep. Deze geringe sociale interactie met andere groepen zorgt voor weinig kennis van de andere groepen in de samenleving.

Stichting Move brengt beide groepen samen in haar projecten. Een samenkomst van groepen die normaliter niet snel plaats zou vinden. De projecten vinden plaats in (aandachts)wijken, waar nog meer verschillende groepen wonen. De studenten maken kennis met de sociale achterstand in deze wijken en vergroten hun kennis van de gewoonten en gebruiken van deze bevolkingsgroepen. Zij worden op deze manier bewust van het verschil in welvaart en kansen in de samenleving tussen zichzelf, de kinderen en andere mensen in de wijk. Anderzijds leren de kinderen door de omgang met de studenten en het volgen van de sportlessen bij de studentensportvereniging de leefwereld van de student kennen. Daarnaast is er tijdens de bijeenkomsten gedurende het project ruimte om met elkaar in gesprek te gaan en ervaringen uit te wisselen. De kinderen worden op deze manier bewust van het leven van de student maar ook van de kansen die zij hebben doordat zij aan een hogeschool of universiteit studeren. De sociale interactie tussen kinderen en studenten vergroot dus het inzicht in de eigen normen en waarden en vooral in die van anderen en dit bevordert het wederzijds begrip, de acceptatie en verdraagzaamheid tussen beide groepen (Pinto, 2004).

H1: Naarmate studenten en kinderen participeren in projecten van Stichting Move zullen zij meer inzicht in andere leefwerelden hebben dan studenten en kinderen die niet participeren in deze projecten

2.3.2 Betrokkenheid bij de wijk en de maatschappij

Kinderen en studenten denken tijdens de projecten samen actief na over wat er goed en niet goed is aan de wijk waarin het project plaatsvindt. In enkele gevallen³ gaat dit gepaard met een gang door de wijk waarbij er rondgekeken wordt naar aspecten van leefbaarheid als veiligheid, de kwaliteit van de (woning)bouw, infrastructuur, voorzieningen en overlast. Verschillende aspecten van de leefomgeving waarvan het totaaloordeel de leefbaarheid van de wijk weerspiegelt (Ministerie van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer 2004). Het denkproces wat hierdoor in gang gezet wordt leidt ertoe dat de kinderen, onder begeleiding van de studenten, een beeld vormen van de wijk en daaraan verbonden raken. In het stimuleringsprogramma sociale cohesie van de Nederlandse Organisatie voor

³ Project Hoogravense fotokunst, Orca & Ariensschool 2010, Project Buurtonderzoek USAC & Kranenburgschool 2010, Project Wijketafette Beat It, USAC, Orca & Parkschool, J.W. van de Meeneschool, de Pijlstaart 2011.

Wetenschappelijk Onderzoek (2000) wordt gesteld dat er een dynamische relatie bestaat tussen participatie, binding en betrokkenheid. Participatie in de samenleving versterkt namelijk de binding tussen individuen en groepen en een sterke binding resulteert in een sterke betrokkenheid. Studenten en kinderen ontwikkelen door participatie in het project dus meer binding met elkaar maar ook met de wijk en de maatschappij als sociale omgeving. Deze toegenomen binding leidt vervolgens weer tot betrokkenheid met elkaar, de wijk en de maatschappij. Ook stellen Elchardus et al. (2000, in de Knop, Scheerder & Vanreusel, 2006) dat het participeren in een vereniging gepaard gaat met een hogere kans op buurtbetrokkenheid. Gedurende het project ontstaat er tevens een besef bij zowel de studenten als de kinderen dat ze inspraak hebben en invloed kunnen uitoefenen in het aanbrengen van een positieve verandering op lokaal niveau. De Winter stelt (1995) dat wanneer jongeren betrokken worden in de vormgeving van hun eigen leefwereld zij hier verantwoordelijker mee omgaan. Deelname aan het project leidt dus tot meer binding en binding leidt tot meer betrokkenheid. Maar zorgt deze onderlinge relatie er ook voor dat jongeren zich maatschappelijk blijven inzetten? Het NWO (2000) stelt dat een sterke mate van betrokkenheid zorgt voor motivatie om te blijven participeren. Hier ontstaat een participatie-cyclus: participatie leidt tot binding, binding leidt tot betrokkenheid en betrokkenheid leidt tot participatie. Steketee et al. (2005) vinden namens het Verwey-Jonker Instituut ook dat wanneer jongeren participeren in vrijwilligerswerk de kans groter is dat zij dit op latere leeftijd ook doen dan wanneer jongeren niet zouden participeren. In dit onderzoek staat participatie in organisaties voor maatschappelijke doeleinden gelijk aan maatschappelijke inzet. Het bovenstaande resulteert in de volgende hypothesen:

H2: Naarmate studenten en kinderen participeren in projecten van Stichting Move zullen zij meer betrokkenheid bij de wijk en de maatschappij hebben dan studenten en kinderen die niet participeren in deze projecten

H3: Naarmate studenten en kinderen participeren in projecten van Stichting Move zullen zij meer inzet in de toekomst hebben voor de wijk en de maatschappij dan kinderen en studenten die niet participeren in deze projecten

Meer inzicht in andere leefwerelden en meer betrokkenheid en inzet bij de wijk en de maatschappij vormen het deel van de maatschappelijke meerwaarde dat tezamen zorgt voor een verruiming van de maatschappelijke blik van studenten en kinderen.

2.3.3 Ontwikkeling van eigen initiatief

Het NWO (2000) stelt in haar onderzoek naar het stimuleren van sociale cohesie dat de participatie-cyclus (zie 2.3.2) ertoe leidt dat participatie in een vrijwillige organisatie tot motivatie leidt om te blijven participeren. Ook blijken jongeren die al geparticipeerd hebben in vrijwillige organisaties een grotere kans te hebben om dit op latere leeftijd ook te doen (Steketee et al., 2005). We verwachten dat de jongeren zich actief blijven inzetten voor de maatschappij. Maar kunnen we ook verwachten dat ze als gevolg van deelname aan een project met Stichting Move ondernemende kwaliteiten ontwikkelen voor het opzetten van eigen initiatieven? De afgelopen decennia is de maatschappelijke belangstelling voor zelfstandig ondernemerschap toegenomen. Tevens besteden overheden meer aandacht aan het nut van zelfstandig ondernemen (Dekker & Veefkind, 2012). Het imago van voor jezelf beginnen is bovendien sterk verbeterd (Wennekers & Hartog, 2011). Jongeren blijken ook steeds vaker voor het ondernemerschap te kiezen. Het aandeel jongeren (van 15 tot 25 jaar) in de totale categorie zelfstandige ondernemers is in de periode 2000 tot 2010 gestegen van 2,3% naar 3,1%. Nagenoeg dezelfde stijging zien we terug bij het percentage jongeren in de categorie zzp'ers (zelfstandige zonder personeel): van 2,9% naar 3,9% in de periode 2000 tot 2010 (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2012). Vanuit de overheid worden jongeren ook gestimuleerd om kennis te maken met de samenleving en een onbetaalde bijdrage te leveren. Zo moeten leerlingen die vanaf het schooljaar 2011-2012 instromen in het voortgezet onderwijs een verplichte maatschappelijke stage doen. Er bestaat dus een trend in Nederland waarin jongeren steeds meer zelfstandig gaan ondernemen. Bovendien vindt er vanuit de overheid actieve stimulans plaats om bij jongeren interesse en inzet te creëren voor de samenleving. Ook Stichting Move stimuleert jongeren met haar projecten om meer interesse en inzet te ontwikkelen voor de samenleving. Dit resulteert in de volgende verwachting:

H4: Naarmate studenten en kinderen participeren in projecten van Stichting Move zullen zij meer eigen initiatief vertonen dan studenten en kinderen die niet participeren in deze projecten

2.3.4 Opbrengsten voor studenten

Naast de verruiming van de maatschappelijke blikvorming en meer betrokkenheid bij de wijk en de maatschappij zijn er nog enkele baten van de projecten die onder het begrip maatschappelijke meerwaarde vallen. Deze opbrengsten verschillen voor de kinderen en studenten, vandaar dat deze afzonderlijk van elkaar behandeld worden.

Leiderschapskwaliteiten

Bij ieder project van Stichting Move wordt er een commissie gevormd binnen de participerende studenten(sport)vereniging, welke gemiddeld uit zes personen bestaat. Deze groep neemt de organisatie van het project op zich, waarbij Stichting Move slechts een oogje in het zeil houdt. Er komen verschillende taken bij deze organisatie kijken en hierin vindt een verdeling plaats. De commissie neemt de leiding tijdens de bijeenkomsten met de kinderen en bovendien is er een voorzitter aanwezig die leiding geeft aan de commissie zelf. Zoals de Tocqueville (1840 in Duyvendak & Veldboer, 2001) halverwege de negentiende eeuw al stelde zorgt participatie in vrijwillige organisaties ervoor dat mensen leren om te gaan met verantwoordelijkheid, hoe je goed dient samen te werken, hoe je het beste initiatief kan nemen en hoe je met elkaar tot overeenstemming kan komen. Dit zijn allemaal eigenschappen die een leider betaamt. Het opdoen van leiderschapskwaliteiten is goed voor de ontwikkeling van de student met het oog op zijn beroepsloopbaan. Vooral wanneer studenten managementfuncties ambiëren kan deze ervaring een meerwaarde vormen. Bovendien vergroot het bezitten van leiderschapskwaliteiten de kansen van de student op de arbeidsmarkt. Daarom wordt verwacht dat deelnemende studenten hun leiderschapskwaliteiten ontwikkelen. Dit resulteert in onderstaande hypothese:

H5: Naarmate studenten participeren in projecten van Stichting Move zullen zij meer leiderschapskwaliteiten hebben dan studenten die niet participeren in deze projecten

Vergaren van inzicht over de lokale aanpak van sociale problemen

Zoals behandeld in paragraaf 1.4 werken studenten tijdens een project samen met een maatschappelijke partner voor het faciliteren van de wijkvernieuwing. Gedurende de looptijd van het project is er contact tussen de studenten en deze samenwerkingspartner. Een maatschappelijk partner heeft ervaring met de lokale beleidsvoering en vernieuwingen in de wijk, terwijl het voor de commissie vaak de eerste keer is dat ze met deze werkwijze in contact komen. De verwachting is dat de studenten informatie opdoen en inzicht vergaren over de lokale aanpak van deze partijen en de manier waarop zij samenwerken om een wijkvernieuwing te faciliteren of een ander sociaal probleem in de wijk aan te pakken. De kennis over de lokale beleidsvoering die zij opdoen kan een meerwaarde voor ze vormen als ze later willen gaan werken voor een werkgever die beleid ontwikkelt om sociale problemen aan te pakken. Dit resulteert in onderstaande hypothese:

H6: Naarmate studenten participeren in projecten van Stichting Move zullen zij meer inzicht vergaren over de lokale aanpak van sociale problemen door publieke partijen dan studenten die niet participeren in deze projecten

Enthousiasmeren en inspireren van kinderen

Stichting Move hoopt met haar projecten bij te dragen aan het kunnen enthousiasmeren en inspireren van kinderen door studenten. Tijdens het project, wanneer de studenten leidinggeven aan de kinderen en ze begeleiden tijdens de bijeenkomsten, moeten zij ervoor zorgen dat de kinderen geboeid blijven door taken van het project. De bijeenkomsten tijdens het project nemen gemiddeld 2,5 uur in beslag waarbij de kinderen door de studenten geïnspireerd, geënthousiasmeerd en vooral aangezet worden om actief na te denken en bezig te zijn met de werkzaamheden van het project. Davies & Alkema (2000) stellen in hun studie naar ontwikkelingsstoornissen dat een kind van 10 jaar oud een gemiddelde concentratieboog heeft van 20 minuten. De kinderen die deelnemen aan de projecten komen uit groep 7 of groep 8 van de basisschool en zijn dus 10 of 11 jaar oud. Het is voor de studenten een aardige klus, vooral zonder al te veel ervaring, om kinderen bij de les te houden. Het ontwikkelen van deze eigenschap kan een meerwaarde vormen voor de student bij de omgang met kinderen. Voor deze relatie zal geen hypothese geformuleerd worden en dat wordt toegelicht in het volgende hoofdstuk. Wel is het belangrijk om dit onderdeel van de maatschappelijke meerwaarde hier te noemen.

Leiderschapskwaliteiten, het ontwikkelen van eigen initiatief, het vergaren van inzicht over de lokale aanpak van sociale problemen en het enthousiasmeren en inspireren van kinderen vormen het deel van de maatschappelijke meerwaarde welke ertoe moet leiden dat studenten hun persoonlijke kansen in de samenleving vergroten.

2.3.5 Opbrengsten voor kinderen

Goed kunnen samenwerken en begrip voor de ander creëren

De kinderen die participeren in projecten met Stichting Move worden gestimuleerd om na te denken over wat goed en minder goed is aan de wijk waarin zij wonen. Samen met de studenten bedenken de kinderen een idee voor een verbetering van de wijk. Tijdens de bijeenkomsten waarop onder meer deze brainstormsessies plaatsvinden werken de kinderen actief met elkaar en de studenten samen. Binnen het onderwijs bestaat er een methode die luistert naar de naam coöperatief leren en deze is gebaseerd op samenwerking. Kenmerkend voor deze onderwijsmethode is de noodzaak voor leerlingen om bij het uitvoeren van een taak met elkaar samen te werken. Door de leerlingen in heterogene (goede, middelmatige en zwakke leerlingen bij elkaar) groepjes in te delen en samen te laten werken aan een opdracht, worden ze gedwongen met elkaar te discussiëren, elkaar uitleg en informatie te geven en elkaars zwakke kanten aan te vullen (Bennett & Dunne, 1992; Johnson & Johnson, 1994; Slavin, 1995). Uit Amerikaans onderzoek (Slavin, 1996; Cohen, 1994) blijkt dat coöperatief leren, tot betere leerprestaties leidt dan individueel leren.

Bovendien heeft het een positieve invloed op het zelfvertrouwen en de sociale vaardigheden van het kind (Johnson & Johnson, 1999). Deze methode om kinderen te laten samenwerken, te laten discussiëren, elkaar informatie te geven en elkaars zwakke kanten aan te vullen, wordt ook toegepast tijdens de projecten van Stichting Move. Daarom verwachten wij dat de kinderen middels de projecten leren hoe het is om goed met elkaar samen te werken en begrip voor elkaar te creëren. Beide eigenschappen vormen een meerwaarde voor het kind, omdat het zelfvertrouwen en de sociale vaardigheden groeien. Het bovenstaande resulteert in de volgende hypothesen:

H7: Naarmate kinderen participeren in projecten van Stichting Move kunnen zij beter samenwerken met anderen dan kinderen niet participeren in deze projecten.

H8: Naarmate kinderen participeren in projecten van Stichting Move kunnen zij beter begrip creëren voor anderen dan kinderen die niet participeren in deze projecten.

Actiever worden voor de eigen wijk

Stichting Move wil met haar projecten eigenaarschap creëren bij de kinderen in de wijk. Dit houdt in dat zij zelf de vernieuwing of een positieve verandering voor de wijk bedenken. Ook voelen de kinderen zich in wezen eigenaar van het probleem dat opgelost moet worden. Wanneer dit het geval is zullen de kinderen zich ook als eigenaar zien van de nieuwe voorziening in de wijk en hier zorgvuldig en met beleid mee omgaan (De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, Vertrouwen in Burgers, 2005, p. 101). De vorming van het eigenaarschap moet ook leiden tot geloof bij het kind, dat het zelf door middel van de juiste inzet kan bepalen wat er positief veranderd kan worden aan de wijk. De psycholoog Rotter (1954) ontwikkelde de *Locus of control theory* waarmee de mate wordt aangeduid waarin iemand de oorzaken van wat hem overkomt bij zichzelf of juist buiten zichzelf zoekt. De interne locus of control duidt erop dat iemand gelooft dat hij of zij zelf verantwoordelijk is voor het succes, of het falen, van zijn pogingen om een doel te bereiken. Stichting Move hoopt met het stimuleren van het eigenaarschap ervoor te zorgen dat de kinderen deze interne locus of control bij zichzelf ontwikkelen. Hierdoor hebben de kinderen het geloof dat ze zelf hun eigen leven kunnen bepalen en zelf besluiten hoe ze de wijk leuker en leefbaarder kunnen maken. Dit besef moet leiden tot het actiever worden voor de eigen wijk, waarmee bedoeld wordt dat ze zich in de toekomst vaker willen inzetten en willen bijdragen aan een betere wijk. Het geloof in eigen lotbepaling vormt een meerwaarde voor het kind omdat het leidt tot meer zelfvertrouwen (Hunsaker, 2010, p. 115). Kinderen hebben het idee dat ze de toekomst in eigen hand hebben en invloed kunnen uitoefenen op hun eigen leven. De actieve inzet voor een betere (eigen) wijk vormt tevens een meerwaarde voor de

maatschappij. Er wordt dus verwacht dat kinderen door participatie in de projecten actiever worden voor de eigen wijk. Zie hypothese 9:

H9: Naarmate kinderen participeren in projecten van Stichting Move zullen zij actiever worden voor de eigen wijk dan kinderen die niet participeren in deze projecten

Enthousiasme en motivatie voor sport

Omdat de projecten voornamelijk met studentensportverenigingen georganiseerd worden, komen de kinderen ook in aanraking met sport. Minimaal één, maar vaak twee keer, gaan de kinderen bij de studenten langs voor een sportles. Het doel hiervan is dat de kinderen kennis maken met de sport en dat daarbij enthousiasme en motivatie ontstaat om meer te gaan sporten. Volgens de Knop, Scheerder & Vanreusel (2006) zorgt sport voor integratie, interactie en socialisatie. Participatie in sportactiviteiten brengt mensen bij elkaar waardoor onderlinge contacten (binnen- en tussen groepen), samenwerking, vertrouwen, identificatie en gemeenschapsgevoel kunnen ontstaan. Ook zorgt sporten voor plezier, ontspanning, ontlasting en zelfontplooiing wat resulteert in een persoonlijke ontwikkeling. Bovendien stellen de onderzoekers dat sport jongeren van de straat houdt en ze uit de problemen helpt te blijven. Dit draagt bij aan de afname van leefbaarheids- en veiligheidsproblemen. Wanneer de kinderen als gevolg van de sportactiviteiten tijdens de projecten besluiten (meer) te gaan sporten vormt dit dus een persoonlijke en een maatschappelijke meerwaarde. Dit resulteert in de volgende hypothese:

H10: Naarmate kinderen participeren in projecten van Stichting Move zullen zij meer enthousiasme en motivatie hebben om te sporten dan kinderen die niet participeren in deze projecten

Goed kunnen samenwerken, begrip kunnen opbrengen voor de ander, actief worden voor de eigen buurt en het ontwikkelen van eigen initiatief vormen het deel van de maatschappelijke meerwaarde welke ertoe moet leiden dat kinderen hun persoonlijke kansen in de samenleving vergroten.

2.4 Cultureel kapitaal, geslacht en maatschappelijke participatie

Naast de mogelijke effecten van de sportief maatschappelijke projecten op studenten en kinderen richt dit onderzoek zich ook op de (culturele) achtergrond van de doelgroepen zelf. Wat voor kinderen en studenten doen mee aan de projecten en wie van hen zijn van plan om in de toekomst vaker een maatschappelijke bijdrage te leveren? We zijn onder andere benieuwd naar de vraag wat van invloed is op de keuze om mee te doen aan een project van

Stichting Move. Om dit te bepalen kijken we naar het cultureel kapitaal en geslacht van de deelnemers. Dit doen we enkel voor studenten omdat zij zelf besluiten om deel te nemen aan een project, waar voor kinderen geldt dat de school dit voor hen beslist. Bourdieu (1989) omschrijft cultureel kapitaal als het geheel van kennis, cognitieve vaardigheden en de opleiding van een persoon waarmee sociale privileges verworven of behouden kunnen worden. Hij onderscheid drie vormen van cultureel kapitaal, namelijk de belichaamde staat, de geobjectiveerde staat en de geïnstitutionaliseerde staat. In deze studie, net als in vele andere onderzoeken (van Eijck & Kraaykamp, 2009; van Eijck, 1997; de Graaf, 1986), wordt belichaamd cultureel kapitaal gemeten aan de hand van cultuurdeelname. Hierbij gaat het om het bezoek aan culturele voorzieningen als theater, toneel, ballet, concerten etc. Tevens is leesgedrag ook een vorm van cultuurdeelname. Naarmate men veel kranten en boeken leest is de cultuurdeelname groter. De geïnstitutionaliseerde staat wordt ook wel omschreven als scholair kapitaal (Dronkers, 1986) en heeft betrekking op onderwijsdiploma's van het individu. Een hoger onderwijsdiploma staat voor meer cultureel kapitaal. Ten derde verwijst de geobjectiveerde staat van cultureel kapitaal naar het bezit van specifieke cultuurgoederen als schilderijen, boeken, dictionaires, instrumenten of machines (Bourdieu, 1989). Het cultureel kapitaal van de kinderen en studenten omhelst dus cultuurdeelname, opleiding en bezit van specifieke cultuurgoederen. Van den Broek, de Haan & Huysmans (SCP, 2009) tonen in hun onderzoek naar cultuurparticipatie in Nederland aan dat hoger opgeleiden de meeste cultuurdeelname vertonen. Zij gaan vaker dan lageropgeleiden naar toneel, ballet, caberet, pop- of klassieke concerten of het theater. Van Eijck & Kraaykamp (2009) stellen dat mensen met een hoge opleiding ook meer specifieke cultuurgoederen bezitten. Alle drie de vormen van cultureel kapitaal, dus cultuurdeelname, opleiding en bezit van specifieke cultuurgoederen, worden verklaard door opleiding. Dus stellen we dat naarmate men hoger is opgeleid men meer cultureel kapitaal bezit. Van de studenten die participeren in de projecten is bekend dat zij HBO of WO studeren en dus hoog opgeleid zijn. De kinderen die deelnemen zitten nog op de basisschool en daarover zijn dus geen uitspraken te doen met betrekking tot opleidingsniveau. Hieruit volgt de onderstaande verwachting:

H11: De participerende studenten in de projecten van Stichting Move bezitten veel cultureel kapitaal.

Ruiter en Bekkers (2007) vinden in hun onderzoek naar de invloed van individuele en contextuele verschillen op maatschappelijke participatie dat opleiding ook hier een belangrijke indicator is. Cijfers van het CBS (CBS Statline, 2008) laten hetzelfde effect van opleiding zien. Waar de cijfers van Ruiter en Bekkers (2007) over lidmaatschap van allerlei organisaties gaan, en de cijfers van het CBS enkel over lidmaatschap van vrijwillige

organisaties, wijzen de cijfers in dezelfde richting: Naarmate het opleidingsniveau stijgt, groeit ook het percentage mensen dat participeert in (vrijwillige) organisaties. Zo participeerden in deze organisaties in 2008 39 procent van de mensen met enkel basisonderwijs als opleidingsniveau om 67 procent van de mensen met een HBO of universiteitsdiploma. Naarmate mensen hoger opgeleid zijn, participeren ze meer in de maatschappij en bezitten ze meer cultureel kapitaal. Hieruit volgen twee verwachtingen. Ten eerste verwachten we dat studenten die meer cultureel kapitaal bezitten meer bereidheid hebben om zich op maatschappelijke wijze in te zetten voor de wijk of voor de stad. Daarnaast zullen studenten met een grotere mate van cultureel kapitaal die zich reeds ingezet hebben voor een project van Stichting Move eerder nog een keer participeren in eenzelfde project dan studenten die al hebben geparticipeerd in een project met minder cultureel kapitaal. Zie onderstaande hypothesen:

H12: Naarmate studenten meer cultureel kapitaal bezitten, des te meer zijn zij bereid zich maatschappelijke in te zetten voor de wijk of de stad dan studenten met minder cultureel kapitaal

H13: Naarmate studenten meer cultureel kapitaal bezitten, des te meer zijn zij bereid zich in te zetten voor nog een project van Stichting Move dan studenten met minder cultureel kapitaal

Ook kijken we naar het geslacht van de studenten en kinderen omdat we benieuwd zijn naar de verhoudingen tussen jongens en meisjes en mannelijke en vrouwelijke studenten in participatie. Uit onderzoek van de Hart, Knol, Maas - de Waal en Roes (SCP, 2002) blijkt dat er geen grote verschillen bestaan tussen mannen en vrouwen in het verrichten van vrijwilligerswerk. Er bestaan alleen verschillen in het soort organisaties waarvoor zij dat doen. Mannen doen het meer in sportorganisaties en kerk of moskee en vrouwen verrichten meer vrijwilligerswerk op school of in de verzorging. Meer recente cijfers van het CBS (CBS Statline, 2009) tonen dit ook aan. Hieruit ontstaat de verwachting dat er geen verschillen bestaan tussen mannelijke en vrouwelijke studenten en jongens en meisjes in het participeren in een project van Stichting Move en geen verschil in geslacht met betrekking tot maatschappelijke inzet voor de wijk of stad. Hieronder zijn de geslachtshypothesen geformuleerd.

H14: Mannelijke studenten en kinderen vertonen dezelfde bereidheid om zich maatschappelijk in te zetten voor de wijk of stad als vrouwelijke studenten en kinderen.

H15: Mannelijke studenten en kinderen vertonen dezelfde bereidheid om zich nog een keer in te zetten voor een project van Stichting Move als vrouwelijke studenten.

2.5 Sociale cohesie

Met de hiervoor behandelde componenten van maatschappelijke meerwaarde die de projecten op moeten leveren voor kind en student worden de doelen van Stichting Move nagestreefd. De stichting wil met de projecten ook werken aan meer sociale cohesie in de wijk en ziet dit naast de twee hoofddoelen ook als een missie.

Het begrip sociale cohesie bestaat al sinds de tweede helft van de negentiende eeuw toen grondleggers van de moderne sociologie zich zorgen maakten over de gevolgen van de snelle maatschappelijke veranderingen en de industriële revolutie (De Hart, 2002). Onder deze grondleggers verstaan we de Franse socioloog Durkheim (1858-1917) en de Duitse socioloog Tönnies (1855-1936). Beide sociologen vroegen zich ongeveer 100 jaar geleden al af wat de samenleving bijeenhield in tijden van snelle en fundamentele sociale veranderingen (Schuyt, 1997). "Sociale cohesie is een meerduidig en meerdimensionaal begrip", aldus de Hart in zijn onderzoek naar sociale cohesie, leefbaarheid en veiligheid in Nederland (2002, p. 8). Dat er vele definities van sociale cohesie in omloop zijn, neemt niet weg dat enkele elementen steeds weer terugkeren. De verscheidene definities lijken keer op keer te verwijzen naar de binding die mensen hebben met een sociaal of politiek systeem en de onderlinge betrokkenheid en solidariteit van de mensen. Door Tönnies (1887) en Durkheim (1897) werd sociale cohesie vooral geanalyseerd op systeemniveau. Het heeft betrekking op de interne bindingskracht van een sociaal systeem (een familie, een buurt, een vereniging, een samenleving). Volgens de Hart (2002) worden cohesieve sociale systemen voornamelijk gekenmerkt door groepsidentificatie en saamhorigheidsgevoelens, veelvuldige en intensieve contacten tussen de leden van deze systemen waarbij veel onderling vertrouwen en gedeelde normen en waarden bestaan.

Ook stelt de Hart (2002) dat de snelle en fundamentele sociale en maatschappelijke veranderingen en hun effect op de sociale samenhang van de samenleving, waar Durkheim en Tönnies een eeuw terug al over schreven, nog steeds plaatsvindt. Het individualisme, modernisme en pluralisme in Nederland zorgen voor een grote verscheidenheid aan normen en waarden patronen, gedragingen en levensstijlen. Ook in het heden lijkt een afname van de sociale cohesie dus aannemelijk. Bovendien zegt de Hart (2002) dat de instabiliteit en heterogeniteit van buurten, de snelle wisseling van de bevolking en diverse etnische groepen, de totstandkoming van duurzame relaties verhinderen waardoor dit gemeenschappelijke patroon van normen en waarden dus niet ontstaat.

Stichting Move voert haar projecten uit in heterogene wijken waar diverse etnische groepen wonen, vaak sociale achterstanden bestaan en de sociale samenhang waarschijnlijk lager is dan in andere wijken. Door studenten en kinderen samen te laten werken aan een project wat in de wijk zichtbaar uitgevoerd wordt, wil de stichting bijdragen aan de sociale cohesie. In deze studie richten we ons hoofdzakelijk op de maatschappelijke meerwaarde van de

projecten van Stichting Move omdat deze meerwaarde de hoofddoelen van de stichting omvat. Hier gaan we de effecten van meten en de in dit hoofdstuk opgestelde verwachtingen toetsen. Echter vormt dit onderzoek ook een beleidsevaluatie en omdat bijdragen aan de sociale cohesie in de wijk ook een doel van Stichting Move is behandelen en evalueren we deze bijdrage wel, maar worden er geen toetsingen uitgevoerd.

2.6 Leefbaarheid

In haar visie beschrijft Stichting Move dat de eigen initiatieven die de kinderen en studenten in de wijk uitvoeren bij moeten dragen aan de leefbaarheid van de wijk. Maar wat wordt er eigenlijk verstaan onder leefbaarheid? Evenals bij het hiervoor behandelde begrip sociale cohesie is ook de definitie van leefbaarheid behoorlijk uiteenlopend en van toepassing op veel verschillende situaties, aldus Hortulanus (1996 in de Hart 2002). Desalniettemin vertonen ook de omschrijvingen van leefbaarheid wel enkele gemeenschappelijke elementen (Goezinne en Verweij, 1997; Praktijkgids Leefbaarheid 1999). Er bestaan verscheidene onderwerpen die als indicator voor de leefbaarheid van een wijk gelden. Volgens het grotestedenbeleid⁴ (1994) van de Nederlandse Rijksoverheid gaat het om verloedering (zwerfvuil, hondenpoep, kapotte straatverlichting, graffiti, leegstand, e.d.), overlast (geluidsoverlast, drugshandel, prostitutie, verkeersproblemen, e.d.), het voorzieningenniveau (winkelcentra, bibliotheek, infrastructuur), veiligheid (de mate waarin uiteenlopende vormen van criminaliteit worden voorkomen) en sociale kenmerken als onderlinge betrokkenheid, de kwaliteit van buurtcontacten en vormen van burenhulp. Er wordt verondersteld dat de verschillende aspecten elkaar beïnvloeden en dat de effecten cumulatief werken. De Hart (2002) stelt dat dit kan leiden tot een concentratie van problemen en een neerwaartse spiraal. Stichting Move wil met haar projecten tot wijkvernieuwingen komen die de wijk leuker maken en bijdragen aan de leefbaarheid. Ook voor leefbaarheid geldt dat er geen verwachtingen uitgesproken worden die getoetst gaan worden. Stichting Move noemt dit begrip wel in haar beleid dus komt het zowel hier aan bod als later in deze studie wanneer het beleid geëvalueerd wordt.

2.7 De lokale aanpak in (aandachts)wijken

Stichting Move voert haar projecten uit op lokaal niveau in aandachtswijken en in wijken waar dezelfde sociale problemen spelen als in aandachtswijken maar dan in mindere mate. Er wordt in het beleid duidelijk gekozen voor een lokale aanpak op wijkniveau. Maar waarom deze lokale aanpak? Is dit een nieuwe vorm van beleid of vindt deze aanpak al langer plaats?

⁴ <http://www.grotestedenbeleid.nl/>

In deze studie werd al eerder aangehaald dat jongerenparticipatie onder meer gestimuleerd wordt door gemeenten op lokaal niveau. Met de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning in 2007 wordt onder meer ondersteuning geboden aan vrijwilligers en worden subsidies verstrekt aan verenigingen en organisaties die zich bezig houden met sociaal cultureel werk⁵. De verantwoordelijkheid van de besteding van het geld wordt door de overheid bewust neergelegd bij de gemeenten. Op deze manier wil de overheid de maatschappelijke participatie op lokaal niveau bevorderen wat kan bijdragen aan de sociale samenhang en leefbaarheid in de Nederlandse samenleving⁶. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2005, vanaf hier WRR) stelt in haar rapport *Vertrouwen in de buurt* dat een afname in sociale samenhang tal van nadelige directe gevolgen als onveiligheid, criminaliteit en afnemend welzijn kan hebben voor de samenleving. De WRR (2005) stelt dat het antwoord op een afname in de sociale cohesie gezocht moet worden in de versterking van kleinschalige verbanden waarin mensen dagelijks met elkaar omgaan en waar ook hun wisselwerking met overheid en politiek inhoud krijgt. De WRR stipt het belang van beleid op lokaal niveau aan omdat de bevolking juist in de publieke ruimte van hun directe leefomgeving de wisselwerking met beleidsmakers- en uitvoerders meer ervaren dan thuis, op het werk, of in hun vrije tijd. “Het gaat de bewoners om leefbaarheidvraagstukken als fysieke inrichting van de wijk, veiligheid, en sociale infrastructuur waarvan ze het idee hebben dat het niet voldoende wordt aangepakt. De bevolking van de buurt wil hier best in participeren maar dan moeten anderen dat ook doen, pas dan ontstaat er motivatie voor de bijdrage aan de leefbaarheid van de eigen wijk (WRR, 2005).

Dus wordt de wijk door de overheid gezien als aangrijpingspunt voor het lokaliseren en aanpakken van sociale problemen. Deze lokale aanpak is echter niet nieuw. In de periode na de Tweede Wereldoorlog zijn er namelijk drie golven van belang geweest voor de wijk en het daarop gerichte beleid (WRR, 2005). Na de Tweede Wereldoorlog was de wijkaanpak direct populair, alleen verdween deze weer in de jaren zestig. In de jaren zeventig deed de tweede golf zich voor in het kader van stadsvernieuwing en welzijnsplanning. Een decennium later verdween deze aanpak weer, om in de jaren negentig weer terug te komen op basis van sociale vernieuwing en later ook als stedelijke vernieuwing. Bij alle drie de golven van overheidsaanpak op lokaal niveau speelde angst voor ongewenste verschillen op de een of andere manier een rol. Te grote verschillen tussen groepen mensen zouden de sociale cohesie in de samenleving namelijk kunnen ondermijnen (WRR, 2005). Bij de naoorlogse golf ging het om sociaal-culturele bezorgdheid voor ontworteling en bandeloosheid en tevens als tegenstand tegen de omstreden zuilencultuur. In de jaren zeventig was de wijk de plek om iets te ondernemen tegen de sociaaleconomische ongelijkheid als gevolg van een

⁵ <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/wet-maatschappelijke-ondersteuning-wmo/>

⁶ http://www.movisie.nl/117261/def/home/wmo_/wmo_en_activering/

onrechtvaardige verdeling van kennis, inkomen en macht. En bij aanvang van de derde golf speelde de angst voor een maatschappelijke tweedeling, grotendeels langs etnische lijnen, een belangrijke rol bij de herintreding.

De vierde golf van lokale aanpak ontpopte zich dus in 2007 waarbij de aandacht van de overheid uitging naar de wijk waar beleid gevoerd moest worden om maatschappelijke participatie te stimuleren en een afname in sociale cohesie tegen te gaan. Onder toenmalig minister Vogelaar van Wonen, Werken en Integratie werd een lijst opgesteld met veertig aandachtswijken in Nederland en werd het plan ‘*Van aandachtswijk naar Krachtwijk*’ geïntroduceerd. In 2009 en 2010 kregen nog eens veertig wijken extra aandacht omdat de opeenstapeling van problemen ook in die buurten dermate groot was. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties typeert⁷ aandachtswijken als wijken met problemen rond wonen, werken, leren, integreren en veiligheid. Voorbeelden van problemen die in deze wijken spelen zijn een twee keer zo hoge schooluitval, een verloederde woonomgeving met lage kwaliteitswoningen, een hoge (jeugd)werkloosheid, criminaliteit, gevoelens van onveiligheid en gebrekkige inburgering van nieuwkomers. Door programma’s uit te voeren ter aanpak van de hiervoor beschreven problemen en de nadruk te leggen op de voorzieningen in de wijken wordt de leefbaarheid van de wijken bevorderd (Ministerie van WVenI, Actieplan Krachtwijk, 2007). Naast de overheid zijn er, onder meer met subsidie vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, veel welzijnsorganisaties actief om in alle dorpen en steden van Nederland op lokaal niveau een bijdrage te leveren aan het sociale leven en het welzijn van de inwoners. Nederland telt om en nabij de 900 welzijnsorganisaties die zich op vrijwillige basis inzetten voor alle groepen van de Nederlandse samenleving⁸ en Stichting Move is er daar één van.

2.8 De bindende kracht van sport

Naast de bijeenkomsten waarbij de kinderen en studenten tot een vernieuwing in de wijk komen vinden er tijdens een project ook nog één of twee contactmomenten plaats waarbij studenten en kinderen samen sporten bij de vereniging van de studenten. Het sporttraject heeft twee doelen: het enthousiasmeren en motiveren van de kinderen voor de betreffende sport en het creëren van betrokkenheid en binding tussen beide groepen.

De Amerikaanse politicoloog Putnam (2000) en de Franse socioloog Bourdieu (1979) hebben in het verleden beide onderzoek gedaan naar enerzijds het overbruggende karakter van sport en anderzijds het onderscheidende karakter van sport. Laten we eerst het overbruggende karakter van samen sporten bespreken. Putnam (2000) stelt dat samen sporten leidt tot de overbrugging van afstanden tussen bevolkingsgroepen en dat daarbij

⁷ <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/aandachtswijken>

⁸ www.welzijnnederland.nl

wederzijdse vooroordelen afnemen. Deelname aan sportactiviteiten brengt mensen uit verschillende maatschappelijke klassen bij elkaar waardoor onderlinge contacten (binnen de eigen groep en tussen groepen), samenwerking, vertrouwen, identificatie en een gemeenschapsgevoel kunnen ontstaan. Volgens De Knop et al. (2006) zorgt deelname aan sportactiviteiten tevens voor maatschappelijke controle en kan sport ingeschakeld worden voor het inpassen van het gedrag van mensen en groepen in de maatschappij of voor het corrigeren van afwijkend gedrag. Maar tegelijkertijd stellen zij dat sport ook onderscheidend kan werken. Dezelfde onderzoekers stellen namelijk dat de sociale interactie die tijdens sport plaatsvindt ook een negatief effect kan hebben door het ontstaan van conflicten, verraad en uitdaging van mensen. Daarbij stelt Bourdieu (1979) dat sociale contacten binnen sportverenigingen zich doorgaans beperken tot leden uit dezelfde klasse, waardoor het wantrouwen ten opzichte van andere klassen juist versterkt wordt. Van der Meulen (2007) heeft zowel de overbruggingsgedachtegang (bonding) als de onderscheidingsgedachtegang (bridging) getoetst bij Nederlandse sportclubs en concludeert dat sport inderdaad zowel een verbinder als een verdeler is.

Het samen sporten door student en kind binnen de projecten van Stichting Move kan dus zowel leiden tot meer binding en betrokkenheid tussen de doelgroepen als tot minder binding en betrokkenheid. De meningen en bevindingen over de effecten van samen sporten uit eerder onderzoek blijken behoorlijk verdeeld. In deze studie nemen wij hier ook geen stelling in. Wij beperken we ons tot de toetsing van het effect van sport op het enthousiasme en motivatie van het kind zoals eerder behandeld in dit hoofdstuk.

2.9 Beleidsonderzoek

In deze studie voeren we naast een effectmeting ook een evaluatie uit van het beleid van Stichting Move. Dit onderzoek zal de focus leggen op de effecten van de projecten van Stichting Move op haar deelnemers; studenten en kinderen. Deze effecten zijn eerder omschreven als maatschappelijke meerwaarde. Naast deze effectmeting betreft dit onderzoek een ex post studie waarbij het reeds ontwikkelde beleid van Stichting Move geëvalueerd zal worden.

“Een beleidsevaluatie is een onderdeel van het volledige beleidsproces welke het geheel van gebeurtenissen rond een beleid omvat”, aldus Hoogerwerf (1989, p. 18). Dit beleidsproces bevat deelprocessen als agendavorming, het ontwerpen, het bepalen, het uitvoeren, het evalueren, het bijsturen en het beëindigen van beleid. Een beleidsevaluatie is de analyse van doelbereiking en van de bijdrage van beleid daaraan (Patton, 1987b, p.103). Wanneer we kijken naar het beleid van Stichting Move richten we ons op drie deelprocessen. Ten eerste richten we ons op het uitvoeren van het beleid door naar de effecten van de projecten op haar deelnemers te kijken. Stichting Move stelt zich in haar beleid ten doel om de

maatschappelijke blik van studenten en kinderen te verbreden en de persoonlijke kansen van beide groepen in de samenleving te vergroten. Met het meten van de effecten van de projecten kunnen we uitspraken doen of deze doelen wel of niet behaald worden. Ten tweede richten we ons op het evaluatieproces. Wanneer duidelijk is of de doelen wel of niet of in een bepaalde mate behaald worden kunnen we aanstippen waar dit in de uitvoering goed of fout gaat. Als in het evaluatieproces blijkt dat alle doelen met vlag en wimpel behaald worden kunnen we concluderen dat de uitvoering van het beleid perfect verloopt. Als daarentegen blijkt dat dit niet het geval is dan richten we ons op een derde deelproces, namelijk het bijsturen van beleid. Omdat we verschillende effecten meten die in het reeds ontworpen beleid opgesteld zijn weten we aan het eind van de evaluatie welke onderdelen aansturing nodig hebben en welke juist moeten blijven zoals ze nu ten uitvoering gebracht worden. Het mogelijk bijsturen van het beleid zal door Stichting Move zelf moeten gebeuren. Dit onderzoek zal slechts afsluiten met een alomvattend beleidsadvies waarin mogelijke aanpassingen verwoord worden.

Hoofdstuk 3 Data & Methoden

In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksopzet besproken, wat noodzakelijk is om de onderzoeksvragen te beantwoorden. Eerst wordt het onderzoeksdesign besproken waarna we kort in gaan op de dataverzameling en de populatie. Vervolgens komen de onderzoeksinstrumenten aan bod en in de vijfde paragraaf worden de begrippen uit het conceptueel model meetbaar gemaakt. Aan het eind van dit hoofdstuk sluiten we af met de technieken die gebruikt gaan worden om de data te analyseren.

3.1 Het onderzoeksdesign

We vragen ons in dit onderzoek af of de deelname van studenten en kinderen aan sportief maatschappelijke projecten van Stichting Move maatschappelijke meerwaarde oplevert. Om dit op een betrouwbare en juiste manier te onderzoeken maken we gebruik van een experimenteel onderzoeksdesign. We maken dus gebruik van een experimentele onderzoeksgroep, de studenten en kinderen die een project doorlopen, en een controle groep van kinderen en studenten die dat niet gedaan hebben. "In praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek is het achterliggende doel bij de opzet van een experimenteel onderzoek dikwijls de evaluatie van een bepaalde interventie", aldus 't Hart, Boeije & Hox (2005, p. 183). In deze studie zijn wij benieuwd of de interventie, namelijk een sportief maatschappelijk project van Stichting Move, leidt tot maatschappelijke meerwaarde. Het gaat hier om het toetsen van een causale hypothese ('t Hart, Boeije & Hox, 2005, p. 183) omdat er dus verwacht wordt dat de experimentele groep meer maatschappelijke meerwaarde zal bezitten dan de controle groep. De controle groep is een groep personen die dezelfde ervaringen ondergaat als de personen in de experimentele groep, behalve de experimentele conditie ('t Hart, Boeije & Hox, 2005, p. 183). In dit geval zijn er twee controlegroepen welke bestaan uit studenten en kinderen die niet hebben deelgenomen aan een project. Bij de uitvoering van een experiment is er eigenlijk altijd sprake van twee meetmomenten. Er is dan sprake van een meting vooraf aan de stimulus (de interventie) waarbij het beginpunt wordt aangegeven aan de hand waarvan het effect van de experimentele stimulus wordt vastgesteld ('t Hart, Boeije & Hox, 2005, p. 183). In deze studie is daar geen sprake van omdat het gezien de tijdsperiode niet mogelijk was om de onderdelen van maatschappelijke meerwaarde bij kinderen en studenten te meten voordat de projecten van start gingen. De projecten duren gemiddeld 4 tot 5 maanden en deze waren al enige tijd bezig. Er vindt in deze studie dus enkel een meetmoment plaats nadat de stimulus (het project) heeft plaatsgevonden. Het nadeel van dit design is dat, door het ontbreken van meerdere meetmomenten in de tijd we de maatschappelijke meerwaarde niet volledig kunnen toeschuiven op het project. Daarom is het belangrijk dat de controlegroepen zoveel mogelijk dezelfde ervaringen ondergaan als de experimentele groepen en dat er gebruik gemaakt

wordt van controlevariabelen. We willen uiteraard zeker weten dat de mate van maatschappelijke meerwaarde werkelijk is toe te schrijven aan participatie in een project en niet aan andere factoren.

3.2 De steekproef

Voor dit onderzoek zijn studenten en kinderen van vijf projecten van Stichting Move benaderd voor deelname aan het onderzoek en het invullen van een vragenlijst (zie bijlage 3). De kinderen die hebben deelgenomen aan een project zitten gezamenlijk in een klas en hier gaat het om groep 7/8 (combinatieklas) van Basisschool de Kleine Dichter, groep 7 van de Ariënschool, groep 7/8 van de Basisschool de Pijlstaart en groep 7 van O.B.S. de Cirkel, allen uit Utrecht. Bij drie van deze scholen is tevens nog een klas onderworpen aan de controlevragenlijst. Kinderen van groep 8 van de Ariënschool en groep 6 van Basisschool de Pijlstaart en Basisschool de Kleine Dichter gelden als controlegroep. De JP Coenschool bleek dermate lastig te bereiken dat groep 8 van deze school niet deelneemt aan dit onderzoek. Zowel de experimentele groep als de controle groep hebben een schriftelijke vragenlijst ingevuld. De onderzoeker is zelf langsgesegaan op de scholen om deze vragenlijsten direct af te nemen en bij vragen of onduidelijkheden het een en ander te verduidelijken. De kinderen zijn duidelijk verteld dat de vragenlijsten zelfstandig ingevuld dienden te worden en daar is dan ook op toegezien door de onderzoeker zelf.

De studenten(sport)verenigingen die samen met de hiervoor genoemde scholen projecten hebben uitgevoerd zijn tweemaal de Utrechtse studievereniging Perikles van de studie Bestuurs- en organisatiewetenschappen, de Utrechtse Studenten Roeivereniging Triton, de Utrechtse Studenten Squashvereniging Beat It en de Algemene Amsterdamse Roeivereniging Skøll. Deze studenten(sport)verenigingen hebben deelgenomen aan de projecten met een commissie van vijf of zes personen. De commissiehoofden zijn per telefoon benaderd met de vraag of zij met hun commissie wilden deelnemen aan het onderzoek. Vervolgens zijn alle studenten per e-mail benaderd met de vraag of ze de internetvragenlijst in wilden vullen. Aangezien de studenten uit deze commissies geen vaste momenten hebben waarop zij samenkomen is besloten tot deze benadering. Er is ook een internetvragenlijst ontwikkeld voor de studentencontrolegroep. Deze studenten maken deel uit van het sociale netwerk van de onderzoeker zelf en zijn ook per e-mail benaderd voor deelname aan dit onderzoek.

Na verzameling van alle gegevens zijn er in totaal 86 kinderen uit de experimentele groep en 56 kinderen uit de controlegroep die de vragenlijst ingevuld hebben. Het betreft hier een respons van 100% voor de kinderen uit de experimentele groep en een respons van 69% voor de kinderen uit de controlegroep. Dat komt omdat basisschool de Cirkel niet bereid was een klas als controlegroep te leveren. In totaal bestaat de steekproef van de kinderen uit 72

jongens en 70 meisjes van de leeftijd 8 tot en met 13 jaar. De hoge respons is er omdat de vragenlijsten in de klassen zijn afgenomen waarbij alle kinderen verplicht waren om deze in te vullen. De studenten zijn benaderd met een online vragenlijst en hierbij is de respons lager dan bij de kinderen. In totaal zijn er 29 studenten voor de experimentele groep benaderd waarvan er 17 de vragenlijst ingevuld hebben. Een respons van 58.6%. Voor de controlegroep zijn er 36 studenten benaderd waarvan er 30 de vragenlijst hebben ingevuld. Een wat hogere respons van 83.3%. In totaal bestaat de studentensteekproef uit 20 mannen en 27 vrouwen in de leeftijd van 18 tot 27 jaar.

3.3 De meetinstrumenten

Het onderzoek wordt gedaan op basis van vier ontwikkelde vragenlijsten. Dit betreffen twee vragenlijsten in te vullen door de kinderen (experimentele en controlegroep) en twee internetvragenlijsten welke door de studenten ingevuld dienen te worden (experimentele en controlegroep). In de vragenlijsten komen alle concepten van het conceptueel model naar voren (zie bijlage 3). Alle onderdelen die onder de maatschappelijke meerwaarde vallen worden middels een aantal stellingen voorgelegd aan de respondenten. Hierbij wordt constant gebruik gemaakt van Likert-antwoordschalen. Rensis Likert (1932) ontwikkelde dit meerkeuze antwoordmodel waarmee de mate van instemming met een bepaalde stelling door de respondent aangegeven kan worden. In de vragenlijst is een vijf-punts Likertschaal gebruikt lopende van 'helemaal mee eens', 'mee eens', 'neutraal', 'niet mee eens' tot 'helemaal niet mee eens'. De stellingen zijn zowel positief als negatief geformuleerd om antwoordtendensen te voorkomen. Alle items die de onderdelen van maatschappelijke meerwaarde meten zijn gelijk voor de experimentele groep en de controlegroep. Met uitzondering van de items die het enthousiasmeren en inspireren van kinderen door de student meten. Studenten hebben over het algemeen weinig interactie met kinderen en het is onwaarschijnlijk dat zij vaak in de positie staan waarin ze kinderen moeten enthousiasmeren of inspireren. Tevens dient hier een belangrijke opmerking gemaakt te worden dat de vragenlijsten ook in het belang van Stichting Move ontwikkeld zijn. Enkele vragen zijn voor hun informatie bestemd en niet voor dit onderzoek. Bij deze vragen gaat het voornamelijk om de motieven, de verwachtingen en de uitkomsten van het project.

3.4 Operationalisering van de te meten concepten

Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden, dienen de belangrijkste begrippen uit het conceptueel model geoperationaliseerd te worden. Het gaat hier om de begrippen cultureel kapitaal en maatschappelijke meerwaarde welke uit meerdere deelbegrippen bestaat. De operationalisaties van deze begrippen zijn voor de experimentele groep en de controle groep per doelgroep gelijk maar er bestaan wel verschillen in de operationalisaties van de begrippen tussen studenten en kinderen dus zullen deze beide behandeld worden.

3.4.1 Gemeten kenmerken student

Zowel bij studenten als de kinderen is gevraagd naar hun geslacht en dat betreft in de data een dichotome variabele; de respondent is man of vrouw. Het begrip cultureel kapitaal wordt in de literatuur omschreven als cultuurdeelname, het bezit van cultuurgoederen en opleiding. Deze begrippen worden als volgt gemeten:

Cultuurdeelname: De studenten zijn gevraagd hoe vaak zij in de afgelopen 12 maanden de volgende culturele voorzieningen bezocht hebben: concert van klassieke muziek, popconcert, opera, toneelvoorstelling, balletuitvoering, cabaretvoorstelling, musical en de bioscoop. Hierop hebben zij middels ordinale schaal kunnen antwoorden met 'niet bezocht', '1 keer per jaar', '2-3 keer per jaar', '4-11 keer per jaar' en '1 keer per maand of vaker'. Deze vraag is overigens ontleend aan de SCP Leefsituatie-index (2004). Daarnaast is gevraagd naar het aantal boeken dat de studenten het afgelopen jaar gelezen hebben.

Bezit van cultuurgoederen: Er is gevraagd naar het bezit van een specifiek cultuurgoed in de vorm van een atlas waarop de studenten 'ja' en 'nee' konden antwoorden.

Opleiding: Volgens het Van Dale woordenboek zijn studenten personen die studeren aan de universiteit of hogeschool. De studenten die deelnemen aan de projecten van Stichting Move zijn daarnaast lid van een *studenten*(sport)vereniging. We kunnen er dus vanuit gaan dat de studenten die deelnemen hoog opgeleid zijn. Echter is voor de zekerheid besloten wel te vragen naar het opleidingsniveau waarop de studenten konden antwoorden met 'MBO', 'HBO', 'WO' en 'anders, namelijk'.

Deze drie variabelen zijn samengevoegd tot één continue variabele die het cultureel kapitaal van de student weergeeft.

Onder het begrip maatschappelijke meerwaarde vallen een aantal deelbegrippen welke gemeten worden op een Likert vijf-puntsschaal van 'helemaal mee eens', 'mee eens', 'neutraal', 'niet mee eens' tot 'helemaal niet mee eens'. Per deelbegrip worden de stellingen weergegeven waar de studenten op hebben geantwoord.

Inzicht in andere leefwereld:

- 'Ik denk wel eens na over de ontwikkeling en kansen van kinderen in aandachtswijken'
- 'Ik ga liever niet in een aandachtswijk wonen'
- 'Ik heb een duidelijk beeld van de gebruiken en gewoonten van verschillende bevolkingsgroepen in Nederland'
- 'Ik zou graag meer vrienden en kennissen van buitenlandse afkomst willen hebben'

Betrokkenheid bij de wijk:

- 'Ik vind het belangrijk dat er activiteiten georganiseerd worden in de wijk'

- 'Ik wil altijd graag op de hoogte zijn van wat er in mijn wijk gebeurt'
- 'Ik vind het belangrijk dat de bewoners zich veilig voelen in hun wijk'
- 'Het is belangrijk dat mensen die in de wijk wonen zich daar thuis voelen'

Betrokkenheid en inzet bij de maatschappij:

- 'Ik vind het belangrijk dat ik iets kan betekenen voor de maatschappij'
- 'Dit is de laatste keer geweest dat ik vrijwilligerswerk heb gedaan'
- 'Ik vind het belangrijk dat andere bevolkingsgroepen zich gelukkig voelen in Nederland'

Ontwikkeling van eigen initiatief:

- 'Ik ben van plan meer actie te ondernemen voor de wijk of stad'
- 'Binnen korte tijd ga ik mij weer inzetten voor een maatschappelijk project'

Leiderschapskwaliteiten:

- 'Ik vond het moeilijk om commissieleden of leerlingen opdrachten te geven'
- 'Tijdens een overleg of vergadering kon ik goed luisteren naar de mening van anderen'
- 'Ik ben niet goed in het overtuigen van anderen van mijn ideeën'
- 'Ik vind het moeilijk om iets voor een groep te presenteren'

Inzicht in lokaal beleid ter aanpak sociale problemen:

- 'De gemeente neemt effectieve maatregelen om de sociale cohesie en de leefbaarheid in de wijk van het project te vergroten'
- 'Maatschappelijke problemen kun je het beste aanpakken op lokaal niveau'

Het enthousiasmeren en inspireren van kinderen vormt ook een concept van maatschappelijke meerwaarde. Hier zijn ook een aantal vragen voor opgesteld in de vragenlijst voor de experimentele groep, maar niet voor de controlegroep. Tijdens een project vindt er namelijk per definitie interactie plaats tussen studenten en kinderen omdat zij samen het project uitvoeren, maar interactie tussen studenten en kinderen komt los van een project niet standaard voor. De vragen over het enthousiasmeren en inspireren van kinderen zijn daarom niet voorgelegd aan de controlegroep studenten. Dit impliceert dat de invloed van het project op het enthousiasmeren en inspireren van kinderen niet gemeten kan worden omdat de gegevens niet afgezet kunnen worden tegen de controlegroep. Dit concept zal dus niet getoetst worden.

3.4.2 Gemeten kenmerken kind

Bij de analyses voor de kinderen zal er gecontroleerd worden voor een aantal variabelen. We doen dit om de mogelijke invloed van deze items op de afhankelijke variabelen te filteren. We controleren voor de variabelen geslacht (nominaal), etniciteit (nominaal), lidmaatschap van verenigingen (interval) en cultuurdeelname (interval). Voor de analyse van

de kinderen is er geen variabele geconstrueerd die het cultureel kapitaal meet omdat opleiding, het item dat cultureel kapitaal verklaard, niet van toepassing is op deze populatie. Alle kinderen volgen namelijk hetzelfde onderwijs op de basisschool en daardoor is er geen onderscheid te maken in het opleidingsniveau. We controleren dus wel voor cultuurdeelname waarin gemeten is hoe vaak het kind het afgelopen jaar culturele voorzieningen bezocht heeft en hoeveel boeken er gelezen zijn.

Onder het begrip maatschappelijke meerwaarde vallen de volgende deelbegrippen welke gemeten worden op een Likert vijf-puntsschaal van 'helemaal mee eens' tot 'helemaal niet mee eens'. Per deelbegrip worden de stellingen weergegeven waar de kinderen op hebben geantwoord.

Inzicht in andere leefwereld:

- 'Ik heb wel eens met studenten gepraat'
- 'Ik denk dat ik wel weet wat studenten overdag doen'
- 'Het lijkt me niet leuk om student te zijn'
- 'Ik vind het leuk om vriendjes en vriendinnetjes te hebben die uit een ander land komen'

Betrokkenheid bij de wijk:

- 'Ik vind het belangrijk dat de wijk er netjes en opgeruimd uitziet'
- 'Het maakt mij niet uit of alle wijkbewoners zich gelukkig voelen in de wijk'
- 'Ik vind het belangrijk dat ik weet wat er allemaal gebeurt in de wijk'

Betrokkenheid en inzet voor de maatschappij:

- 'Ik vind het belangrijk dat de regering ervoor zorgt dat er geen armoede in Nederland is'
- 'Er zouden meer scholen mee moeten doen met een project waarmee de wijk geholpen wordt'
- 'Het is belangrijk dat er geen ruzie is tussen groepen mensen in Nederland die uit verschillende landen komen'
- 'Ik wil later met mijn werk mensen helpen'

Ontwikkelen van eigen initiatief: actief worden voor de eigen wijk

- 'Als er iets opgeknapt kan worden in de wijk dan help ik daar aan mee'
- 'Ik heb geen zin om een wijkfeest of andere activiteit in de wijk te organiseren'
- 'Ik van plan om vaker iets te gaan doen om de buurt leuker te maken'
- 'Als er een buurtcommissie voor kinderen in de wijk zou bestaan dan zou ik daar lid van worden'

Samenwerken

- 'Door samen na te denken en te praten over het project kom je tot de beste ideeën'

- 'Het is niet belangrijk om naar anderen te luisteren als je iets met elkaar bespreekt'
- 'Je moet nooit voor het idee van een ander kiezen maar altijd voor je eigen idee gaan'
- 'Als iemand er even niet uitkomt bij een opdracht dan help ik hem of haar graag'

Begrip voor elkaar creëren

- 'Ik vind het leuk als een andere jongen of meisje ergens heel goed in is'
- 'Ik begrijp het niet als een klasgenoot een taak niet uit wil voeren omdat diegene zegt dat hij het niet kan'
- 'Als iemand vanwege zijn geloof sommige dingen niet mag doen dan begrijp ik dat'

Enthousiasme en motivatie voor sport

- 'Ik speel liever computerspelletjes dan dat ik ga sporten'
- 'Je voelt je beter als je een uur gesport hebt'
- 'Ik ben niet goed in sport dus doe ik het liever niet'

De vragenlijsten die voor dit onderzoek gebruikt worden zijn over het algemeen zelf samengesteld. Hierdoor kan het voorkomen dat de belangrijkste concepten niet juist gemeten worden. Dit kan nadelig zijn voor de validiteit van dit onderzoek. Door het uitvoeren van een factoranalyse en een betrouwbaarheidsanalyse zal dit probleem deels opgevangen worden. Deze analyses worden in het volgende hoofdstuk uitvoerig besproken.

3.5 De analysetechnieken

Nadat de data verzameld is worden de gegevens ingevoerd en geanalyseerd met het statistische programma SPSS. Er wordt voor zowel de kinderen als de studenten een apart databestand aangemaakt omdat de vragenlijsten duidelijk van elkaar verschillen. Om te kunnen zien of de verzamelingen van items die de begrippen dienen te meten dat daadwerkelijk doen wordt er een factoranalyse uitgevoerd. Op basis van deze resultaten wordt besloten of de items wel of niet mee worden genomen in de verdere analyse. Vervolgens worden de factoren (de begrippen) getest op betrouwbaarheid. De items die tot de verschillende begrippen behoren dienen consistent met elkaar te zijn. De betrouwbaarheidsanalyse wordt uitgevoerd met de Cronbach's Alpha; de maat voor interne consistentie van de schaal. Als de factor- en betrouwbaarheidsanalyses klaar zijn gaan we de effecten van cultureel kapitaal en geslacht op participatie evenals de effecten van deelname aan een project op de verschillende concepten van maatschappelijke meerwaarde meten. Voor deze toetsing wordt gebruik gemaakt van regressieanalyse. Om de effecten te kunnen bepalen wordt er naar de b-coëfficiënten in de analyse gekeken. Uiteraard is de significantie van het model van doorslaggevend belang om te kunnen stellen dat de resultaten niet op toeval berust zijn.

Hoofdstuk 4 Analyse & resultaten

In dit hoofdstuk gaan we over tot toetsing van de in hoofdstuk 2 opgestelde verwachtingen. Eerst zullen we kijken naar fouten in het databestand en een analyse uitvoeren naar missende en extreme waarden. Door uitvoering van een factoranalyse en een betrouwbaarheidsanalyse zullen er meetschalen geconstrueerd worden voor de toetsing van de verscheidene concepten van maatschappelijke meerwaarde. Tenslotte zullen we de toetsing van de verwachtingen uitvoeren met regressieanalyses en de resultaten helder bespreken.

4.1 Ontbrekende waarden en spiegelen

Voordat er gestart kan worden met het analyseren van de data is het belangrijk om het databestand eerst te controleren op missende waarden, foutief ingevoerde data of extreme scores van respondenten. In het studentenbestand blijkt één respondent uit de experimentele groep meer dan vijftig procent van zijn antwoorden niet te hebben ingevuld, waardoor deze verwijderd is uit het bestand. Verder blijken er nauwelijks missende waarden te onder de studenten te bestaan. Er wordt besloten hier verder niet mee te doen omdat het niet van invloed zal zijn op de analyse. Daarnaast zijn er enkele vragen die alleen aan de studenten die het project doorlopen hebben gesteld zijn, waardoor er missende waarden bestaan voor de studenten uit de controlegroep. Deze variabelen worden niet meegenomen in de analyse dus ook hier wordt niets mee gedaan. In het databestand van de kinderen blijken er meer ontbrekende waarden te zijn. Voor de kinderen duurde het gemiddeld 15 minuten om de vragenlijst in te vullen en tijdens de enquêtering bleek dit vaak te lang voor het kind om de concentratie te behouden. Wat opvalt is dat de 8 kinderen die behoorlijk wat ontbrekende waarden hebben, een serie van opeenvolgende vragen niet hebben ingevuld. Dit komt er op neer dat deze kinderen een hele pagina van de enquête hebben overgeslagen. Deze 8 kinderen zijn verwijderd uit het databestand. Verder zijn er niet dermate veel ontbrekende waarden bij de respondenten of de variabelen dat er verdere actie ondernomen moet worden. Tevens zijn er in beide enquêtes zijn een aantal vragen negatief geformuleerd om antwoordtendensen te voorkomen. De meerderheid van de vragen zijn namelijk positief geformuleerd. Door deze negatief geformuleerde stellingen nu te spiegelen kunnen de waarden als positief geïnterpreteerd worden.

4.2 Achtergrond van de studenten en kinderen

Na de analyse op ontbrekende waarden zijn er nog 134 kinderen en 46 studenten over. Deze totalen bevatten zowel kinderen en studenten uit de experimentele groep en de controle groep. Om inzicht te krijgen in de achtergrond van de studenten en de kinderen is allereerst een beschrijvende analyse gemaakt van een aantal achtergrondkenmerken. Voor

de betrouwbaarheid van de analyse is het van belang dat zowel bij de studenten als de kinderen de onderzoeksgroepen met betrekking tot de achtergrondkenmerken min of meer gelijk aan elkaar zijn. Wat opvalt is dat de controlegroep met studenten bijna twee keer zo groot is als de experimentele groep (65.2% van de onderzoekspopulatie). Door een licht tegenvallende respons van de studenten die hebben deelgenomen aan een project van Stichting Move is dit verschil ontstaan. Bij de kinderen zien we het tegenovergestelde; hier is de experimentele groep groter (60.4% van de onderzoekspopulatie). Dit verschil is ontstaan doordat een school geen klas wilde leveren als controlegroep. In tabel 1 en 2 hieronder zijn de aantallen kinderen en studenten te zien in de experimentele groepen en de controlegroepen.

Tabel 1: Frequentie studenten naar onderzoeksgroep

Tabel 2: Frequentie kinderen naar onderzoeksgroep

Onderzoeksgroep	Absoluut (N)	Percentage (%)	Onderzoeksgroep	Absoluut (N)	Percentage (%)
Experimenteel	16	34.8%	Experimenteel	81	60.4%
Controle	30	65.2%	Controle	53	39.6%
Totaal	46	100%	Totaal	134	100%

Wanneer we kijken naar het geslacht van de respondenten blijken er bij de studenten meer vrouwen dan mannen te zijn en wat vooral opvalt is dat er in de experimentele groep slechts twee mannen zitten (zie tabel 3). Van de vijf projecten waarvan de deelnemende studenten benaderd zijn voor dit onderzoek is de grote meerderheid dus vrouw. Waarschijnlijk is er door de enigszins lage respons van de studenten uit de experimentele groep (58,6%) een vertekend beeld ontstaan in de geslachtsverdeling. In tabel 4 is de geslachtsverdeling bij de kinderen zichtbaar. De experimentele groep bevat meer jongens (58%) dan meisjes (42%) terwijl de verdeling bij de controlegroep bijna precies andersom is.

Tabel 3: Frequentie naar geslacht studenten per onderzoeksgroep

	Geslacht	Absoluut (N)	Percentage (%)
Experimentele groep	Man	2	12.5%
	Vrouw	14	87.5%
	Totaal	16	100%
Controlegroep	Man	17	56.7%
	Vrouw	13	43.3%
	Totaal	20	100%
Totaal	Man	19	41.4%
	vrouw	27	58.6%
	Totaal	46	100%

Tabel 4: Frequentie naar geslacht kinderen per onderzoeksgroep

	Geslacht	Absoluut (N)	Percentage (%)
Experimentele groep	Man	47	58%
	Vrouw	34	42%
	Totaal	81	100%
Controlegroep	Man	22	41.5%
	Vrouw	31	58.5%
	Totaal	53	100%
Totaal	Man	69	51.5%
	vrouw	65	48.5%
	Totaal	134	100%

Alle studenten die deelnemen bevinden zich tussen de leeftijd van 18 jaar en 27 jaar en dat geldt voor zowel de experimentele als de controlegroep. De gemiddelde leeftijd van de studenten die deelnemen aan de projecten blijkt 22.3 jaar te zijn tegenover een gemiddelde leeftijd van 21.9 jaar van de studenten in de controlegroep. De gemiddelde leeftijd voor deelnemende studenten is vrij hoog te noemen omdat studenten vaak op hun 18^e levensjaar al beginnen met studeren. Studenten blijken dus pas later in hun studietijd te kiezen om zich in te zetten voor een maatschappelijk project als dit. De kinderen die deelnemen aan de projecten van Stichting Move zitten in groep 7 of groep 8 en in deze gevallen is er gekozen voor groep 6 als controlegroep. De leeftijd bij de kinderen loopt daarom van 8 jaar oud tot 13 jaar oud. De gemiddelde leeftijd van de kinderen uit de experimentele groep is met 11,1 jaar hoger dan de gemiddelde leeftijd (9.6 jaar) van de kinderen uit de controlegroep. In onderstaande tabel zijn de gemiddelde leeftijden weergegeven.

Tabel 5: Gemiddelde leeftijd van studenten en kinderen, per onderzoeksgroep.

	Onderzoeksgroep	Gemiddelde leeftijd
Studenten	Experimenteel	22.3 jaar
	Controle	21.9 jaar
Kinderen	Experimenteel	11.1 jaar
	Controle	9.6 jaar

Ook kijken we naar de opleiding van de studenten omdat we er in deze studie vanuit gaan dat alle responderende studenten hoog opgeleid zijn. Dat betekent dat zij een studie volgen op HBO- of WO-niveau. Deze assumptie blijkt volledig op te gaan. Alle studenten uit de

experimentele groep en de controlegroep studeren op HBO- of WO-niveau en zijn dus hoog opgeleid. Zie de tabel hieronder:

Tabel 6: Frequentieverdeling opleidingsniveau studenten, per onderzoeksgroep

	Opleiding	Absoluut (N)	Percentage (%)
Experimentele groep	MBO of lager	0	0%
	HBO	1	6.3%
	WO	15	93.7%
	Totaal	16	100%
Controlegroep	MBO of lager	0	0%
	HBO	7	23.3%
	WO	23	76.7%
	Totaal	30	100%
Totaal	MBO of lager	0	0%
	HBO	8	17.4%
	WO	38	82.6%
	Totaal	46	100%

Tot slot kijken we naar het cultureel kapitaal als achtergrondkenmerk van de studenten. Zoals eerder vermeld kijken we hier bij kinderen niet naar omdat een hoge opleiding een essentiële verklarende factor is voor cultureel kapitaal en kinderen slechts basisonderwijs genieten en hier nog geen uitspraken over te doen zijn. De variabele cultureel kapitaal voor de studenten is geconstrueerd uit drie items die allen een verschillende vorm van cultureel kapitaal meten. Het gaat hier om cultuurdeelname, het lezen van boeken, het bezit van een atlas als specifiek cultuurgoed en het opleidingsniveau. De hieruit geconstrueerde variabele is van intervalniveau maar wordt voor deze beschrijvende analyse even gecategoriseerd in twee klassen; weinig cultureel kapitaal en veel cultureel kapitaal. Het in je bezit hebben van een atlas en het volgen van een HBO of WO studie zien we als indicator voor veel cultureel kapitaal. Het lezen van meer dan 6 boeken per jaar duiden we als veel cultuurdeelname en dus als veel cultureel kapitaal. Verder is de studenten gevraagd hoe vaak zij een klassiek concert, een popconcert, een opera, een toneelvoorstelling, een balletuitvoering, een cabaretuitvoering, een musical, een museum, de bioscoop en een dansavond of houseparty bezocht hebben. Het is van belang om onderscheid te maken in deelname aan deze cultuurvoorzieningen omdat het over de cultuurdeelname van studenten gaat en sommige voorzieningen weinig voor de hand liggend zijn voor deze groep om te bezoeken. Het gaat hierbij om een bezoek aan een klassiek concert, de opera, een balletuitvoering en een musical. Hiervoor geldt dat wanneer studenten deze vormen van cultuur het afgelopen jaar niet bezocht hebben, dat getuigd van weinig cultuurdeelname. Wanneer zij aangeven deze vormen van cultuur 1 keer per jaar, 2 tot 3 keer per jaar, 4 tot 11 keer per jaar of 1 keer per

jaar of vaker te bezoeken dan duiden we dit als veel deelname. Deelname aan een toneelvoorstelling, een museum en een cabaretuitvoering zijn meer gangbaar voor studenten en hier geldt dat niet bezoeken en het 1 keer per jaar bezoeken van deze cultuurvoorzieningen geldt als weinig deelname en een frequenter bezoek als veel deelname. Een bezoek aan de bioscoop, een popconcert en een dansavond of houseparty zien we als populaire cultuurdeelname. Hiervoor geldt dat het niet bezoeken, 1 keer per jaar bezoeken en 2 tot 3 keer per jaar bezoeken geldt als weinig deelname. Het 4 tot 11 keer en 1 keer per jaar of vaker bezoeken van deze cultuurvoorzieningen geldt als veel deelname. Weinig deelname aan deze culturele voorzieningen geldt als indicator voor het bezit van weinig cultureel kapitaal en veel deelname duidt op het bezit van veel cultureel kapitaal. De hiervoor beschreven drie vormen van cultureel kapitaal (zie H2.4) zijn samengevoegd tot één variabele die aangeeft of studenten weinig of veel cultureel kapitaal bezitten. In onderstaande tabel is af te lezen dat zowel in de experimentele groep als de controlegroep de meerderheid veel cultureel kapitaal blijkt te bezitten. Opvallend is dat het aandeel studenten met veel cultureel kapitaal in de experimentele groep (87.5%) groter is als in de controlegroep (63.3%).

Tabel 7: Frequentieverdeling cultureel kapitaal van studenten, per onderzoeksgroep

	Cultureel Kapitaal	Absoluut (N)	Percentage (%)
Experimentele groep	Veel	14	87.5%
	Weinig	2	12.5%
	Totaal	16	100%
Controlegroep	Veel	19	63.3%
	Weinig	11	36.7%
	Totaal	30	100%
Totaal	Veel	33	71.7%
	Weinig	13	28.3%
	Totaal	46	100%

4.3 Factoranalyse

Om te kunnen zien of de variabelen die zijn ondergebracht in de verschillende concepten van maatschappelijke meerwaarde inderdaad het desbetreffende concept meten dienen er verschillende factoranalyses te worden uitgevoerd. Op basis van deze resultaten wordt vervolgens besloten of de variabelen wel of niet mee worden genomen in de verdere analyse. In een factoranalyse worden de verschillende variabelen ondergebracht om de samenhang tussen deze geobserveerde variabelen te beschrijven door een kleiner aantal factoren. Met zo weinig mogelijk factoren wordt zoveel mogelijk variantie van de variabelen verklaard (Field, 2009).

4.3.1 Schalen van maatschappelijke meerwaarde voor kinderen

Uit de Kaiser-Meyer-Olkin test en de Bartlett's Test die als voorwaarde gelden voor het doen van factoranalyse blijkt dat de uitkomsten hieraan voldoen (zie bijlage 1, tabel 1). Na uitvoering van de factoranalyse is gebleken dat bij alle schalen de items op één factor laden. Het onderliggende concept wordt dus goed vertaald naar de variabelen. Daarentegen blijken er bij een aantal schalen wel items te zijn die te lage correlaties vertonen met de factor (kleiner dan .30). Deze items dienen verwijderd te worden uit de schaal. Bij de schaal voor *inzicht in de andere leefwereld* is het item 'Het lijkt me niet leuk om student te zijn' verwijderd. Het item 'Ik wil later met mijn werk mensen helpen' is verwijderd uit de schaal *maatschappelijke betrokkenheid*. De schaal *actief voor de eigen wijk* heeft de variabele 'Als er een buurtcommissie voor kinderen in de wijk zou bestaan dan zou ik daar lid van worden' verloren en de schaal *samenwerken* moet het doen zonder het item 'Je moet nooit voor het idee van een ander kiezen maar altijd voor je eigen idee gaan'. Tot slot heeft de schaal die het begrip voor de ander moet meten ook één item verloren, namelijk 'Ik begrijp het niet als een klasgenoot een taak niet uit wil voeren omdat diegene zegt dat hij het niet kan'. Alle resultaten zijn af te lezen in tabel 8 op de volgende pagina.

4.3.2 Schalen van maatschappelijke meerwaarde voor studenten

De uitkomsten van de testen die als voorwaarde dienen voor het mogen uitvoeren van een factoranalyse blijken enkel positief resultaat te hebben bij de meetschaal *betrokkenheid bij de wijk*. Er wordt verder wel bij alle schalen voldaan aan de Kaiser-Meyer-Olkin Test maar niet aan de Bartlett's Test (zie bijlage, tabel 2). Ook bij verwijdering van items die niet correleren met de betreffende factor blijken deze scores te laag. Waarschijnlijk heeft dit te maken met de kleine steekproefgrootte van de studenten (N=46). Daarom wordt besloten om de regressie analyse afzonderlijk van elkaar te uitvoeren met de variabelen van de te meten concepten. De enige twee schalen die we hebben kunnen construeren voor de studenten zijn komen voort uit de variabelen die de *betrokkenheid bij de wijk* meten. De vier items vertonen hoge ladingen verdeeld over twee factoren. De variabelen 'Ik vind het belangrijk dat er activiteiten georganiseerd worden in de wijk' en 'Ik wil altijd graag op de hoogte zijn van wat er in mijn wijk gebeurt' vormen nu de meetschaal *eigen betrokkenheid bij de wijk*. De twee andere items hebben meer betrekking op de andere bewoners in de wijk en vormen nu de meetschaal *betrokkenheid bij andere wijkbewoners*. Het gaat hier om de variabelen 'Ik vind het belangrijk dat de bewoners zich veilig voelen in hun wijk' en 'Het is belangrijk dat mensen die in de wijk wonen zich daar thuis voelen'. In tabel 9 is de factoranalyse voor beide schalen weergegeven.

Tabel 8: Factoranalyse van de concepten van maatschappelijke meerwaarde voor kinderen

Schaal	Variabelen binnen de factor	Ladingen	Verklaarde variantie
Inzicht leefwereld	Ik heb wel eens met studenten gepraat	.743	47.336%
	Ik denk dat ik wel weet wat studenten overdag doen	.792	
	Ik vind het leuk om vriendjes en vriendinnetjes te hebben die uit een ander land komen	.492	
Betrokkenheid wijk	Ik vind het belangrijk dat de wijk er netjes en opgeruimd uitziet		46.495%
	Het maakt mij niet uit of alle wijkbewoners zich gelukkig voelen in de wijk	.724	
	Ik vind het belangrijk dat ik weet wat er allemaal in de wijk gebeurt	.721	
Betrokkenheid maatschappij	Ik vind het belangrijk dat de regering ervoor zorgt dat er geen armoede is in Nederland	.757	53.369%
	Er zouden meer scholen mee moeten doen met een project waarmee de wijk geholpen wordt	.637	
	Het is belangrijk dat er geen ruzie is tussen groepen mensen in Nederland die uit verschillende landen komen	.788	
Actief voor de wijk	Als er iets opgeknapt kan worden in de wijk dan help ik daar aan mee	.854	67.504%
	Ik heb geen zin om een wijkfeest of een andere activiteit in de wijk te organiseren	.768	
	Ik ben van plan om iets te gaan doen op de buurt leuker te maken	.840	
Samenwerken	Door samen na te werken en te praten over een opdracht kom je tot de beste ideeën	.813	63.617%
	Het is niet belangrijk om naar anderen te luisteren als je iets met elkaar bespreekt	.754	
	Als iemand er even niet uitkomt bij een opdracht dan help ik hem of haar graag	.824	
Begrip voor ander	Ik vind het leuk als een andere jongen of meisje ergens heel goed in is	.790	62.471%
	Als iemand anders vanwege zijn geloof sommige dingen niet mag doen dan begrijp ik dat	.790	
Enthousiast voor sport	Ik speel liever computerspelletjes dan dat ik ga sporten	.748	59.394%
	Je voelt je beter als je een uur gesport hebt	.763	
	Ik ben niet goed in sport dus doe ik het liever niet	.800	

Tabel 9: Factoranalyse betrokkenheid bij de wijk voor studenten

Schaal	Variabelen binnen de factor	Ladingen	Verklaarde variantie
Eigen betrokkenheid bij de wijk	Ik vind het belangrijk dat er activiteiten georganiseerd worden in de wijk	.872	76.059%
	Ik wil altijd graag op de hoogte zijn van wat er in mijn wijk gebeurt	.872	
Betrokkenheid bij andere wijkbewoners	Ik vind het belangrijk dat de bewoners zich veilig voelen in hun wijk	.913	83.346%
	Het is belangrijk dat mensen die in de wijk wonen zich daar thuis voelen	.913	

4.4 Betrouwbaarheidsanalyse

De geconstrueerde schalen dienen getest te worden op betrouwbaarheid en samenhang. De variabelen die behoren tot de verschillende factoren dienen namelijk consistent met elkaar te zijn. Voor deze meting maken we gebruik van de Cronbach's Alpha; de maat voor de interne consistentie. De vuistregel is dat het resultaat van deze test minimaal .6 moet zijn om te kunnen spreken van betrouwbaarheid van de schaal. Helaas blijken drie meetschalen die betrekking hebben op de kinderen hier niet aan te voldoen. In tabel 10 is af te lezen dat de schalen *inzicht in andere leefwereld*, *betrokkenheid bij de wijk* en *begrip voor de ander* te lage scores hebben op de maat voor interne consistentie. Het verwijderen van items kan ertoe leiden dat de Cronbach's Alpha hoger wordt maar bij deze drie schalen blijft de score alsnog te laag en blijven er slechts twee items over. De onderlinge samenhang van de variabelen blijkt bij deze schalen te laag te zijn. De items meten dus niet hetzelfde concept. Deze variabelen van de verschillende schalen zullen dus apart meegenomen worden in de regressie analyse. Verder scoort de schaal *betrokkenheid bij de maatschappij* net te laag, maar deze schaal geven we het voordeel van de twijfel (.557). De overige schalen hebben een hoge interne consistentie en zijn betrouwbaar. De twee meetschalen die de betrokkenheid van de studenten bij de wijk en de wijkbewoners meten blijken ook betrouwbaar te zijn met Cronbach Alpha's van .739 en .680. Zie onderstaande tabellen.

Tabel 10: Betrouwbaarheidsanalyse meetschalen
Kinderen; Cronbach's Alpha per schaal

Schaal	Cronbach's Alpha
Inzicht in andere leefwereld	.429
Betrokkenheid bij de wijk	.415
Betrokkenheid bij de maatschappij	.557
Actief voor de wijk	.756
Samenwerken	.709
Begrip voor de ander	.246
Enthousiast voor sport	.657

Tabel 11: Betrouwbaarheidsanalyse meetschalen
studenten; Cronbach's Alpha per schaal

Schaal	Cronbach's Alpha
Eigen betrokkenheid bij de wijk	.680
Betrokkenheid bij andere wijkbewoners	.739

4.5 Regressie analyse; de toetsing van de verwachtingen

Om het conceptueel model en de relatie tussen de verschillende factoren, onafhankelijke variabelen en afhankelijke variabelen weer te geven en te toetsen wordt er een regressie analyse uitgevoerd. De meetschalen die geconstrueerd zijn betreffen de concepten van maatschappelijke meerwaarde en vormen de afhankelijke variabelen in deze analyse. De overige variabelen die behoren tot de meetschalen die niet geconstrueerd mogen worden zullen apart als afhankelijke variabelen opgenomen worden in de regressieanalyse. De belangrijkste onafhankelijke variabele is deelname aan het project. Deze variabele maakt dus het onderscheid in experimentele en controle groep. Verder wordt er bij de analyses van de studenten gecontroleerd voor de variabelen geslacht en cultureel kapitaal en voor de analyses van de kinderen wordt er gecontroleerd voor cultuurdeelname, geslacht, etniciteit en lidmaatschap van verenigingen. We controleren voor deze items zodat het effect van deelname aan een project onder constant houding van deze variabelen gemeten kan worden. Bij de analyses voor de studenten controleren we enkel voor geslacht en cultureel kapitaal omdat de steekproefgrootte dermate klein is dat we op deze manier de effecten van deelname kunnen vergroten.

4.5.1 Inzicht in andere leefwerelden

We starten de regressieanalyse door te kijken naar de invloed van deelname aan de projecten van Stichting Move op het inzicht van de studenten en kinderen in een andere leefwereld. Hier is geen meetschaal voor opgesteld dus we kijken naar de invloed van deelname op de 3 variabelen die inzicht in andere leefwereld(en) meten. In tabel 12 is deze analyse voor kinderen af te lezen. Uit model A blijkt dat kinderen die hebben deelgenomen aan de projecten minder vaak met studenten hebben gepraat dan kinderen uit de controlegroep (-.687). Ook worden er in model B en C significante negatieve effecten gevonden van deelname aan de projecten op het weten wat studenten overdag doen (-.556) en op het leuk vinden om vriendjes en vriendinnetjes uit een ander land te hebben (-.466). Verder blijkt dat kinderen die meer cultuurdeelname vertonen meer met studenten hebben gepraat en meer kennis hebben van wat studenten overdag doen. Bovendien is in model C af te lezen dat meisjes het leuker vinden dan jongens om vriendjes en vriendinnetjes uit een ander land te hebben. We concluderen dat kinderen die hebben deelgenomen aan de projecten van Stichting Move lager scoren op de indicatoren voor meer inzicht in andere leefwerelden dan kinderen uit de controlegroep. Deelnemende kinderen hebben dus minder inzicht in andere leefwerelden dan kinderen die niet hebben deelgenomen en daarmee wordt hypothese 1 weerlegd voor kinderen.

Tabel 12: Regressieanalyse kinderen; effect van deelname aan projecten op (A) het praten met studenten, op (B) het weten wat studenten overdag doen en op (C) het leuk vinden om vriendjes en vriendinnetjes uit een ander land te hebben, onder controle van cultuurdeelname, geslacht, etniciteit en lidmaatschap van verenigingen.

	A		B		C	
	B	SE	B	SE	B	SE
Constante	2.987***	.422	3.062***	.333	3.670***	.312
Deelname aan project	-.657*	.272	-.556*	.216	-.466*	.201
Cultuurdeelname	.962*	.414	.961**	.331	-.138	.306
Geslacht (0=jongen)	-.016	.262	-.257	.208	.402*	.194
Etniciteit (0=autochtoon)	.211	.264	-.033	.209	-.032	.196
Lid vereniging	.059	.121	-.042	.096	.227*	.090
R2	.111		.134		.134	
DF=5 N=134			***= $p < .001$ **= $p < .01$ *= $p < .05$ += $p < .10$			

Vervolgens kijken we in tabel 13 naar de invloed van deelname aan de projecten door studenten op het inzicht van de student in andere leefwerelden. Wederom kijken we naar de invloed van deelname op enkele indicatoren. Uit model A is een positief effect af te lezen van deelname aan een project op het nadenken over de ontwikkeling en kansen van kinderen in aandachtswijken alleen blijkt dit effect niet significant te zijn. Tevens valt op dat vrouwen vaker nadenken over de ontwikkeling en kansen van deze kinderen dan mannen (1.106). Deelnemende studenten blijken wel meer bereid te zijn in een aandachtswijk te wonen dan studenten uit de controlegroep (1.114, model B). In model C wordt een negatief effect gevonden van deelname aan een project op het hebben van een duidelijk beeld van de gebruiken en gewoonten van andere bevolkingsgroepen in Nederland. Deelnemende studenten lijken hier dus een minder duidelijk beeld van te hebben dan studenten die niet hebben deelgenomen, alleen blijkt het negatieve effect niet significant te zijn. Tot slot vinden we in model D een positief effect wat niet significant is van deelname aan een project op het willen hebben van meer vrienden en kennissen van buitenlandse afkomst. Hierin bestaat dus geen verschil tussen de experimentele groep en de controlegroep. Deelname aan een project door studenten leidt dus enkel tot meer bereidheid om te willen wonen in een aandachtswijk dan bij studenten die niet hebben deelgenomen aan een project. Voor de overige drie indicatoren van meer inzicht in andere leefwerelden worden geen significante effecten gevonden of blijkt de controlegroep hoger te scoren. Daarom moeten we concluderen dat hypothese 1 ook voor de studenten weerlegd wordt.

Tabel 13: Regressieanalyse studenten; effect van deelname aan projecten op (A) het nadenken over de ontwikkeling van kansen van kinderen in aandachtswijken, op (B) het willen wonen in een aandachtswijk, op (C) een duidelijk beeld hebben van gebruiken en gewoonten van andere bevolkingsgroepen in Nederland en op (D) het willen hebben van meer vrienden en kennissen van buitenlandse afkomst, onder controle van cultureel kapitaal en geslacht.

	A		B		C		D	
	B	SE	B	SE	B	SE	B	SE
Constante	2.430**	.686	1.969**	.525	2.529***	.644	1.541*	.700
Deelname aan project	.415	.348	1.114***	.264	-.546	.327	.557	.355
Cultureel kapitaal	-.007	.549	-.274	.416	.561	.515	.919	.560
Geslacht (0=man)	1.106**	.338	-.085	.258	-.224	.317	-.055	.344
R2	.349		.341		.109		.174	

DF=3 N=46 ***=p<.001 **=p<.01 *=p<.05 +=p<.10

4.5.2 Betrokkenheid bij de wijk en de maatschappij

In hypothese 2 wordt verwacht dat participatie in projecten van Stichting Move leidt tot meer betrokkenheid bij de wijk voor de kinderen en studenten. Er is geen meetschaal geconstrueerd om wijkbetrokkenheid bij de kinderen te meten, dus kijken we naar de invloed van participatie op de variabelen van wijkbetrokkenheid afzonderlijk. In model A, B en C van tabel 14 zijn deze effecten af te lezen. Voor alle drie de indicatoren van wijkbetrokkenheid worden geen significante effecten gevonden voor projectdeelname en worden er dus geen verschillen vastgesteld tussen de experimentele groep en de controlegroep. Als we in model D kijken naar de invloed van deelname aan een project van Stichting Move op de maatschappelijke betrokkenheid van de kinderen zien we niet het effect zoals we dat verwacht hadden. De significante b-coëfficiënt (-.332) houdt in dat studenten die hebben deelgenomen aan een project minder maatschappelijke betrokkenheid vertonen dan studenten die niet hebben deelgenomen aan een project. De verwachting dat deelnemende kinderen meer betrokkenheid bij de wijk en de maatschappij hebben dan niet deelnemende kinderen gaat dus niet op. Hypothese 2 wordt weerlegd voor de kinderen.

Tabel 14: Regressieanalyse kinderen; effect van deelname aan projecten op (A) het belangrijk vinden dat de wijk er netjes en opgeruimd uitziet, op (B) het belangrijk vinden dat de wijkbewoners zich gelukkig voelen in de wijk, op (C) het belangrijk vinden om van alles in de wijk op de hoogte te zijn en (D) op maatschappelijke betrokkenheid, onder controle van cultuurdeelname, geslacht, etniciteit en lidmaatschap van verenigingen.

	A		B		C		D	
	B	SE	B	SE	B	SE	B	SE
Constante	3.946***	.335	3.138***	.418	3.710***	.405	3.930***	.253
Deelname aan project	.206	.216	-.147	.270	-.173	.254	-.332*	.163
Cultuurdeelname	-.283	.328	.499	.410	.021	.388	.092	.247
Geslacht (0=man)	.214	.208	.013	.260	-.014	.244	.150	.157
Etniciteit (0=autochtoon)	-.006	.209	-.254	.262	-.001	.246	.062	.159
Lid verenigingen	.120	.096	.195	.120	.061	.112	.127+	.073
R2	.038		.051		.006		.077	

DF=5 N=134 ***=p<.001 **=p<.01 *=p<.05 +=p<.10

Voor de analyse van de studenten is er wel een meetschaal ontwikkeld voor de betrokkenheid bij de wijk. Na uitvoering van de factoranalyse bleek dat er zelfs twee meetschalen geconstrueerd moesten worden. De eerste schaal meet de betrokkenheid van de student bij de eigen wijk en de andere schaal meet de betrokkenheid bij de bewoners in de wijk. In model A en in model B zien we geen significante effecten van deelname aan een project op respectievelijk de betrokkenheid bij de eigen wijk en de wijkbewoners. Deelnemende studenten vertonen dus niet meer betrokkenheid bij de wijk en de wijkbewoners dan studenten die niet hebben deelgenomen aan een project. Verder valt wel op dat cultureel kapitaal een aardig en significant effect heeft op betrokkenheid bij de eigen wijk (.811).

Tabel 15: Regressieanalyse studenten; effect van deelname aan projecten op (A) de betrokkenheid bij de eigen wijk en (B) op de betrokkenheid bij de andere wijkbewoners, onder controle van cultureel kapitaal en geslacht.

	A		B	
	B	SE	B	SE
Constante	1.883**	.569	4.013***	.458
Deelname aan project	.237	.289	-.030	.233
Cultureel kapitaal	.811+	.455	.411	.366
Geslacht (0=man)	.201	.280	-.022	.225
R2	.180		.032	

DF=3 N=46 ***=p<.001 **=p<.01 *=p<.05 +=p<.10

In tabel 16 zijn de resultaten van de regressieanalyse naar de effecten van deelname aan een project op drie indicatoren van maatschappelijke betrokkenheid zichtbaar. Er blijken geen significante effecten te zijn van deelname aan een project op het belangrijk vinden om

iets te betekenen voor de maatschappij (model A) en van deelname aan een project op het belangrijk vinden dat andere bevolkingsgroepen zich gelukkig voelen in Nederland (model B). Daarentegen wordt er wel een groot en significant effect gevonden van deelname aan een project op het willen doen van vrijwilligerswerk in de toekomst (2.417). Deelnemende studenten zijn dus meer bereid tot het doen van vrijwilligerswerk in de toekomst dan studenten die niet hebben deelgenomen aan een project. Opvallend is in model B ook de verklaringskracht van het model; deelname aan een project, cultureel kapitaal en geslacht blijken meer dan 75 procent te verklaren van het willen doen van vrijwilligerswerk in de toekomst. Concluderend blijkt dat deelname aan een project bij studenten enkel leidt tot het willen doen van meer vrijwilligerswerk in de toekomst dan bij niet deelnemende studenten en verder blijken er geen verschillen te bestaan tussen de experimentele groep en de controlegroep in de overige twee indicatoren van maatschappelijke betrokkenheid. Omdat deelnemende studenten ook niet meer betrokkenheid bij de wijk en de wijkbewoners vertonen dan niet deelnemende studenten wordt hypothese 2 dus ook verworpen voor de studenten.

Tabel 15: Regressieanalyse studenten; effect van deelname aan projecten op (A) het belangrijk vinden om iets te betekenen voor de maatschappij, op (B) het willen doen van vrijwilligerswerk in de toekomst en (C) op het belangrijk vinden dat andere bevolkingsgroepen zich gelukkig voelen in Nederland, onder controle van cultureel kapitaal en geslacht.

	A		B		C	
	B	SE	B	SE	B	SE
Constante	3.966***	.439	2.578***	.472	3.475***	.399
Deelname aan project	-.138	.223	2.417***	.240	.030	.203
Cultureel kapitaal	.175	.351	.149	.378	.533	.319
Geslacht (0=man)	.266	.216	-.300	.232	-.095	.196
R2	.052		.757		.071	

DF=3 N=46

***= $p < .001$ **= $p < .01$ *= $p < .05$ += $p < .10$

4.5.3 Inzet voor de wijk en de maatschappij

De derde verwachting die is opgesteld luidt dat deelnemende kinderen en studenten meer inzet voor de wijk en de maatschappij hebben dan kinderen en studenten die niet deelnemen aan projecten van Stichting Move. Zou juist is naar aanleiding van model B in tabel 15 besproken dat deelnemende studenten meer bereidheid hebben om vrijwilligerswerk in de toekomst te verrichten dan studenten die niet hebben deelgenomen. Deze indicator van maatschappelijke betrokkenheid zien wij tevens als indicator voor inzet voor de wijk en maatschappij in de toekomst. Hypothese 3 wordt dus bevestigd voor de studenten. In model A in tabel 16 zien we het effect van deelname aan een project van Stichting Move door kinderen op de meetschaal actief worden voor de eigen wijk. Het significante negatieve

effect (-.606) is opvallend en niet verwacht. Deelnemende kinderen worden minder actief voor de eigen wijk dan niet deelnemende kinderen en vertonen dus minder inzet in de toekomst voor de wijk en de maatschappij. Hypothese 3 wordt dus weerlegd voor de kinderen.

Tabel 16: Regressieanalyse kinderen; effect van deelname aan projecten op (A) actief worden voor de eigen wijk en (B) op goed met elkaar kunnen samenwerken, onder controle van cultuurdeelname, geslacht, etniciteit en lidmaatschap van verenigingen.

	A		B	
	B	SE	B	SE
Constante	3.365***	.291	3.825***	.283
Deelname aan project	-.606**	.187	-.194	.183
Cultuurdeelname	.260	.363	.196	.279
Geslacht (0=jongens)	.312+	.181	.032	.176
Etniciteit (0=autochtoon)	.055	.182	-.268	.178
Lid vereniging	.139+	.083	.067	.081
R2	.156		.043	

DF=5 N=134 ***=p<.001 **=p<.01 *=p<.05 +=p<.10

4.5.4 Overige concepten van maatschappelijke meerwaarde voor kinderen

De overige concepten van maatschappelijke meerwaarde moeten ertoe leiden dat kinderen en studenten hun kansen in de samenleving vergroten. Eerst kijken we naar de effecten van deelname aan projecten van Stichting Move op deze concepten bij kinderen. In de vierde hypothese verwachten we dat deelnemende kinderen door te participeren in een project meer eigen initiatief zullen vertonen in het bijdragen aan de wijk dan kinderen die niet deelnemen. Om te beoordelen of deze verwachting opgaat maken we gebruik van de meetschaal die de inzet van de kinderen voor de wijk in de toekomst meet. Zoals hiervoor (4.4.3) behandeld is blijkt uit model A in tabel 16 dat deelnemende kinderen minder actief worden voor de eigen wijk in de toekomst dan kinderen die niet hebben deelgenomen aan een project. Kinderen die hebben geparticipeerd in een project van vertonen dus minder eigen initiatief om bij te dragen aan de wijk dan kinderen die niet hebben geparticipeerd in een project; hypothese 4 wordt dus weerlegd voor de kinderen. Opvallend is verder dat meisjes en kinderen die lid zijn van één of meerdere verenigingen actiever worden voor de eigen wijk dan jongens en kinderen die niet lid zijn van één of meerdere verenigingen.

Het volgende concept van maatschappelijke meerwaarde waar we naar kijken is het goed met elkaar kunnen samenwerken van de kinderen. De verwachting is dat naarmate kinderen deelnemen aan een project van Stichting Move zij beter kunnen samenwerken met elkaar dan niet deelnemende kinderen. Uit model B in tabel 16 blijkt dat er een negatief effect (-.194) gevonden wordt wat niet significant is. Het effect wijst zelfs in de niet verwachte richting. We concluderen dat hypothese 7 weerlegd wordt : er is geen verschil in goed

kunnen samenwerken tussen deelnemende kinderen en niet-deelnemende kinderen. In hypothese 8 wordt verwacht dat deelname aan een project ervoor zorgt dat kinderen meer begrip voor elkaar creëren dan niet-deelnemende kinderen. Dit concept wordt gemeten aan de hand van twee indicatoren die als afhankelijke variabele gelden. In model A van tabel 17 zien we een significant negatief effect van deelname aan een project op het goed kunnen opbrengen van begrip voor anderen wanneer zij vanwege hun geloof iets niet mogen doen (-.468). Deelnemende kinderen kunnen hier dus minder goed begrip voor opbrengen dan niet-deelnemende kinderen, wat getuigt van minder begrip voor de ander. Verder zien we dat naarmate een kind lid is van één of meerdere verenigingen hij of zij we meer begrip kan opbrengen voor een ander wanneer deze persoon iets niet mag doen wanneer het geloof dat verbied (.193). In model B zien we een positief effect van deelname aan een project op het kunnen waarderen van een persoon als diegene ergens heel goed in is, echter is dit effect niet significant. Daarom concluderen we dat kinderen die participeren in een project van Stichting Move niet meer begrip voor de ander creëren dan kinderen die niet hebben geparticipeerd in een project. Hypothese 8 wordt weerlegd.

Tot slot kijken we naar het verband tussen participatie in een project en het enthousiast en gemotiveerd worden voor sport. Uit model C, eveneens in tabel 17, lezen we af dat deelname aan een project een klein negatief effect heeft op geënthousiasmeerd en gemotiveerd zijn voor sport. Maar ook hier blijkt dit effect niet significant en daarbij verloopt het in de niet verwachte richting. Kinderen die deelnemen aan een project van Stichting Move zijn dus niet meer geënthousiasmeerd en gemotiveerd voor sport dan kinderen die niet deelnemen aan een project van Stichting Move. Opgemerkt dient te worden dat lidmaatschap van één of meerdere verenigingen wel leidt tot meer enthousiasme en motivatie voor sport.

Tabel 17: Regressieanalyse kinderen; effect van deelname aan projecten op (A) het goed kunnen opbrengen van begrip voor anderen wanneer zij vanwege hun geloof iets niet mogen doen, op (B) het kunnen waarderen van een persoon als diegene ergens heel goed in is en op (C) geënthousiasmeerd en gemotiveerd zijn voor sport, onder controle van cultuurdeelname, geslacht, etniciteit en lidmaatschap van verenigingen.

	A		B		C	
	B	SE	B	SE	B	SE
Constante	3.215***	.352	4.309***	.329	3.372***	.288
Deelname aan project	-.468*	.227	.311	.213	-.044	.189
Cultuurdeelname	-.104	.346	-.090	.323	.410	.287
Geslacht (0=jongen)	.214	.219	.093	.205	-.117	.180
Etniciteit (0=autochtoon)	.288	.221	-.167	.206	.033	.182
Lid vereniging	.193+	.101	-.030	.095	.177+	.090
R2	.090		.026		.068	

DF=5 N=134 ***= $p < .001$ **= $p < .01$ *= $p < .05$ += $p < .10$

4.5.5 Overige concepten van maatschappelijke meerwaarde voor studenten

Ook voor de studenten die geparticipeerd hebben in een project van Stichting Move verwachten wij dat zij meer eigen initiatief vertonen dan studenten die niet hebben geparticipeerd. Om hier een antwoord op te kunnen geven kijken we naar de effecten van deelname aan een project op twee variabelen die het eigen initiatief van de student meten. In model A in tabel 18 zien we een significant positief effect van deelname aan een project op het snel willen ondernemen van actie voor de wijk of de stad (.484). Verder blijkt dat naarmate een student meer cultureel kapitaal bezit hij of zij minder actie wil ondernemen voor de wijk of de stad (-.549). In model B zien we een negatief effect, welke niet significant is, van deelname aan een project op het zelf willen opzetten van een maatschappelijk project in de toekomst. Deelnemende studenten willen dus snel meer actie ondernemen voor de wijk of de stad dan studenten die niet hebben deelgenomen maar er blijkt geen verschil tussen participerende en niet participerende studenten te zitten in het zelf willen opzetten van een maatschappelijk project in de toekomst. De ene indicator voor eigen initiatief wordt bevestigd terwijl de andere indicator wordt weerlegd. Daarom wordt hypothese 4 deels weerlegd en deels bevestigd voor studenten.

Tabel18: Regressieanalyse studenten; effect van deelname aan project op (A) het snel willen ondernemen van actie voor de wijk of stad en op (B) het zelf willen opzetten van een maatschappelijk project in de toekomst, onder controle van cultureel kapitaal en geslacht.

	A		B	
	B	SE	B	SE
Constante	2.753***	.226	2.159**	.710
Deelname aan project	.484+	.264	-.457	.361
Cultureel kapitaal	-.549*	.253	.681	.568
Geslacht (0=man)	.295	.247	-.255	.349
R2	.197		.081	
DF=3 N=46			***=p<.001 **=p<.01 *=p<.05 +=p<.10	

Vervolgens toetsen we de verwachting dat naarmate studenten participeren in een project van Stichting Move zij meer leiderschapskwaliteiten zullen hebben dan niet participerende studenten. We hebben helaas geen meetschaal op mogen stellen om dit concept te meten, daarom kijken we naar de invloed van deelname aan een project op vier indicatoren van leiderschap. In tabel 19 is af te lezen dat er zowel in model A, B, C en D geen significante effecten gevonden worden van deelname aan een project op de indicatoren van leiderschapskwaliteiten. Er wordt zelfs een negatief effect gevonden van deelname aan een project op het gemakkelijk kunnen uitdelen van opdrachten aan anderen (-.166). Verder valt in model B op dat vrouwelijke studenten gemakkelijker opdrachten kunnen geven aan anderen dan mannelijke studenten (.593). De andere effecten van deelname aan een project

op de indicatoren van leiderschapskwaliteiten wijzen wel in de verwachte richting maar zijn dus niet significant. Dus concluderen we dat studenten die hebben geparticipeerd in een project van Stichting Move niet meer leiderschapskwaliteiten bezitten dan studenten die niet hebben geparticipeerd in een project van Stichting Move. Hypothese 5 wordt weerlegd.

Tabel19: Regressieanalyse studenten; effect van deelname aan projecten op (A) goed kunnen luisteren naar anderen tijdens een vergadering of overleg, op (B) gemakkelijk opdrachten kunnen geven aan anderen, op (C) anderen goed kunnen overtuigen van eigen ideeën en op (D) goed kunnen presenteren voor een groep, onder controle van cultureel kapitaal en geslacht.

	A		B		C		D	
	B	SE	B	SE	B	SE	B	SE
Constate	4.291***	.607	4.499***	.635	2.491**	.671	4.457***	.621
Deelname aan project	.388	.308	-.166	.322	.009	.341	.282	.315
Cultureel kapitaal	-.402	.485	-.738	.508	.707	.537	-.490	.497
Geslacht (0=man)	.336	.298	.593+	.258	.135	.330	.052	.305
R2	.103		.101		.067		.036	

DF=3 N=46 ***=p<.001 **=p<.01 *=p<.05 +=p<.10

Tot slot is de verwachting opgesteld dat deelnemende studenten meer inzicht vergaren over de lokale aanpak van sociale problemen door publieke partijen dan studenten die niet participeren in een project. In model A in tabel 20 meten we het effect van deelname aan een project op de stelling dat de gemeente effectieve maatregelen neemt om de sociale cohesie en de leefbaarheid in de wijken te vergroten. De b-coëfficiënt van -.168 wijst in de verkeerde richting maar is niet significant. De tweede indicator voor het vergaren van inzicht over de aanpak op lokaal niveau betreft ook een stelling, namelijk dat maatschappelijke problemen het beste aangepakt kunnen worden op lokaal niveau. In model B zien we dat het effect van deelname positief en significant is (.665). Deelnemende studenten vinden dus meer dan niet deelnemende studenten dat maatschappelijke problemen het beste aangepakt kunnen worden op lokaal niveau. Omdat er bij één indicator van inzicht over de lokale aanpak van sociale problemen door publieke partijen een verwacht effect gevonden wordt en bij de andere indicator geen effect concluderen we dat hypothese 6 deels weerlegd en deels bekrachtigd wordt.

Tabel 20: Regressieanalyse studenten; effect van deelname aan project op (A) het vinden dat de gemeente effectieve maatregelen neemt om de sociale cohesie en leefbaarheid in de wijk te vergroten en op (B) het vinden dat maatschappelijke problemen het beste aangepakt kunnen worden op lokaal niveau, onder controle van cultureel kapitaal en geslacht.

	A		B	
	B	SE	B	SE
Constante	2.673***	.693	4.566***	.594
Deelname aan project	-.168	.352	.665*	.302
Cultureel kapitaal	.096	.554	-.506	.475
Geslacht (0=man)	.094	.341	-.307	.292
R2	.006		.116	

DF=3 N=46 ***=p<.001 **=p<.01 *=p<.05 +=p<.10

4.5.6 Effecten van cultureel kapitaal

Omdat hoog opgeleid zijn een belangrijke indicator vormt voor cultureel kapitaal verwachten we dat de studenten die deelnemen aan de projecten van Stichting Move veel cultureel kapitaal bezitten. Studenten zijn immers hoog opgeleid. Uit de beschrijvende analyse (zie tabel 7) blijkt dat 14 van de 16 deelnemende studenten veel cultureel kapitaal bezitten. Hypothese 11 wordt dus bevestigd. Tevens verwachten we dat studenten met meer cultureel kapitaal eerder bereid zijn zich op maatschappelijke wijze in te zetten voor de wijk of de stad. Deze maatschappelijke inzet meten we door te kijken naar de bereidheid van studenten om in de toekomst vrijwilligerswerk te doen. In model A in tabel 21 zien we een positief effect van cultureel kapitaal op de bereidheid om in de toekomst vrijwilligerswerk te doen (.226), maar het gevonden effect blijkt niet significant te zijn. De verwachting gaat dus niet op en hypothese 12 wordt dus weerlegd. In lijn met deze hypothese verwachten we tevens dat studenten die meer cultureel kapitaal bezitten een grotere bereidheid hebben om zich nog een keer in te zetten voor een project van Stichting Move. Model B in tabel 21 laat een positief effect (.196) zien maar blijkt eveneens niet significant te zijn. Ook hypothese 13 wordt niet bekrachtigd.

Tabel 21: Regressieanalyse studenten; effect van cultureel kapitaal en geslacht op (A) maatschappelijke inzet en (B) op het nog een keer deel willen nemen aan een project van Stichting Move.

	A		B	
	B	SE	B	SE
Constante	2.176***	.538	.776	.707
Cultureel kapitaal	.226	.427	.196	.410
Geslacht (0=man)	.357	.247	-.497	.567
R2	.076		.065	

DF=3 N=46 ***=p<.001 **=p<.01 *=p<.005 +=p<.10

4.5.7 Effecten van geslacht

Tenslotte kijken we naar het effect van geslacht op maatschappelijke inzet voor de wijk of stad en het effect van geslacht op het nog een keer willen deelnemen aan een project van Stichting Move. We verwachten dat er geen verschil bestaat tussen mannelijke en vrouwelijke studenten en kinderen in de bereidheid om zich maatschappelijk in te zetten voor de wijk of stad. In model B in tabel 21 zien we een positief effect (.357) van geslacht op maatschappelijke inzet voor de wijk of stad. Dit effect lijkt er op te wijzen dat vrouwelijke studenten meer bereidheid vertonen om zich maatschappelijk in te zetten dan mannelijk studenten, maar het effect is niet significant. In model A in tabel 22 zien we dat meisjes meer maatschappelijke inzet vertonen dan jongens, het positieve effect van .430 blijkt significant te zijn. Hypothese 14 wordt dus weerlegd voor de kinderen. We besluiten de hypothese voor studenten te bevestigen omdat het gevonden effect niet significant is.

Verder verwachten we dat mannelijke studenten en kinderen dezelfde bereidheid vertonen als vrouwelijke studenten en kinderen om nog een keer deel te nemen aan een project van Stichting Move. De negatieve b-coëfficiënt (-.497) in model B in tabel 21 lijkt er op te wijzen dat vrouwelijke studenten minder bereidheid hebben dan mannelijk studenten om nog een keer mee te doen aan een project, maar is niet significant. Het kleine effect in tabel 22 (.024) geeft aan dat er nauwelijks een verschil bestaat tussen jongens en meisjes in het nog een keer mee willen doen aan een project en is eveneens niet significant. We concluderen daarom dat er geen verschillen voor studenten en kinderen bestaan in geslacht, in relatie tot het nog een keer willen participeren in een project van Stichting Move. Hypothese 15 wordt dus bevestigd.

Tabel 22: Regressieanalyse kinderen; effect van geslacht op (A) maatschappelijke inzet en op (B) het nog een keer willen deelnemen aan een project van Stichting Move, onder controle van etniciteit, cultuurdeelname en lidmaatschap van verenigingen.

	A		B	
	B	SE	B	SE
Constante	3.018***	.281	.601***	.288
Geslacht (0=jongens)	.430*	.184	.024	.083
Cultuurdeelname	.379	.294	-.098	.153
Etniciteit (0=autochtoon)	.041	.189	.104	.087
Lid vereniging	.085	.085	.091*	.034
R2	.078		.078	

DF=5 N=134 ***=p<.001 **=p<.01 *=p<.05 +=p<.10

Hoofdstuk 5 Conclusie, discussie en een beleidsadvies

In dit laatste hoofdstuk geven we in de conclusie naar aanleiding van de gevonden resultaten een antwoord op de verscheidene deelvragen en de onderzoeksvraag. Daarnaast behandelen we de goede en minder goede kanten van het onderzoek en geven we aan waar eventueel vervolgonderzoek zich op zou moeten richten. Tot slot geven we een antwoord op de laatste deelvraag in het beleidsadvies aan Stichting Move. In dit beleidsadvies geven we aan wat er goed is aan het gevoerde beleid en waarin veranderingen aangebracht dienen te worden.

5.1 Conclusie

De aanleiding voor deze studie was de vraag vanuit Stichting Move wat de participatie in haar projecten oplevert voor de studenten en de kinderen. De stichting stelt zich ten doel om de maatschappelijke blik van beide groepen te verbreden en de persoonlijke kansen van studenten en kinderen in de samenleving te vergroten. Aan deze twee doelen heeft Stichting Move enkele concepten van maatschappelijke meerwaarde ontleed. Onder maatschappelijke meerwaarde vallen de positieve opbrengsten van de projecten voor studenten en kinderen welke een meerwaarde voor deze beide groepen in de samenleving vormen en de opbrengsten tezamen een meerwaarde voor de maatschappij. Enkele opbrengsten zorgen er voor dat studenten en kinderen zich op persoonlijk vlak ontwikkelen en daardoor meer kansen hebben in de maatschappij. Daarnaast zijn er opbrengsten als betrokkenheid en inzet voor de samenleving welke ook een meerwaarde voor de maatschappij kunnen vormen. Om de belangrijkste conclusies overzichtelijk te kunnen weergeven worden deze gerelateerd aan de deelvragen.

In hoeverre leidt participatie van studenten en kinderen in de sportief maatschappelijke projecten van Stichting Move tot een verruiming van de maatschappelijke blik?

Het ontwikkelen van meer inzicht in elkaars leefwereld en betrokkenheid en inzet bij de wijk en de maatschappij moeten ertoe leiden dat de maatschappelijke blik van de studenten en de kinderen verbreed wordt. Uit de resultaten is gebleken dat studenten en kinderen die participeren in de projecten niet meer inzicht in andere leefwerelden hebben dan studenten en kinderen die niet geparticipeerd hebben in een project. Kinderen die niet hebben deelgenomen aan een project van Stichting Move blijken zelfs meer te praten met studenten en liever vriendjes en vriendinnetjes van buitenlandse afkomst te willen hebben; een bevinding die de verwachtingen tegenspreekt. Een verwachting die wel uitkomt is dat studenten die hebben deelgenomen aan een project liever dan niet deelnemende studenten in een aandachtswijk willen wonen. Deze bevinding geeft aan dat er verruiming van de maatschappelijke blik heeft plaatsgevonden. Echter worden op de overige indicatoren van

het concept inzicht in andere leefwerelden geen verwachte effecten gevonden. Meer betrokkenheid en inzet voor de wijk en de maatschappij zijn de andere twee concepten die de maatschappelijke blik van de kinderen en studenten zou moeten verbreden. Helaas vertonen kinderen die hebben deelgenomen aan de projecten niet meer betrokkenheid bij de wijk dan de kinderen uit de controlegroep. Bovendien is het opvallend dat de kinderen die niet hebben deelgenomen aan een project meer maatschappelijke betrokkenheid vertonen en actiever voor de eigen wijk zijn dan de kinderen die wel aan een project hebben meegedaan. Ook de studenten die geparticipeerd hebben in een project van Stichting Move vertonen niet meer betrokkenheid bij de wijk dan studenten uit de controlegroep. Daarentegen vertonen studenten uit de experimentele groep duidelijk meer bereidheid om in de toekomst vrijwilligerswerk te gaan doen dan studenten die niet hebben deelgenomen aan een project. Echter worden er voor de indicatoren van maatschappelijke betrokkenheid geen verwachte effecten gevonden. We concluderen dat participatie in de projecten bijna niet leidt tot het verruimen van de maatschappelijke blik van studenten en kinderen. Uit de resultaten is gebleken dat de maatschappelijke blik van de kinderen niet verruimd wordt. Maar meedoen aan een project leidt bij studenten wel tot enige verruiming van deze blik ten opzichte van studenten die niet aan een project hebben deelgenomen door een grotere bereidheid om in een aandachtswijk te wonen en de plannen om vrijwilligerswerk in de toekomst te gaan doen.

In hoeverre leidt participatie van studenten en kinderen in de sportief maatschappelijke projecten van Stichting Move tot het vergroten van de persoonlijke kansen van beide groepen in de samenleving?

Het ontwikkelen van eigen initiatief, goed kunnen samen werken, begrip voor de ander hebben, actief voor de eigen wijk zijn en geënthousiasmeerd en gemotiveerd zijn voor sport vormen de concepten van maatschappelijke meerwaarde die bij kinderen moeten leiden tot het vergroten van de kansen in de samenleving. Uit de resultaten is gebleken dat participerende kinderen niet beter scoren op deze concepten van maatschappelijke meerwaarde dan kinderen die niet hebben deelgenomen aan een project van Stichting Move. De vooraf opgestelde verwachtingen komen niet uit omdat er nauwelijks verschillen tussen de experimentele groep en de controlegroep zijn. Kinderen uit de controlegroep blijken zelfs meer eigen initiatief te vertonen en kunnen beter begrip voor anderen opbrengen wanneer het geloof hen iets verbiedt.

Voor de studenten geldt dat het ontwikkelen van eigen initiatief, het bezitten van leiderschapskwaliteiten, inzicht in lokaal beleid van publieke partijen ter aanpak van sociale problemen en het enthousiasmeren en inspireren van kinderen de concepten van maatschappelijke meerwaarde vormen die voor deze groep moeten leiden tot het vergroten van de persoonlijke kansen in de samenleving. Studenten die hebben geparticipeerd in een

project willen sneller actie ondernemen voor de wijk of de stad dan studenten uit de controlegroep, maar het is niet te zeggen of het bij dit eigen initiatief om een maatschappelijke bijdrage gaat. Daarnaast worden geen verschillen gevonden in leiderschapskwaliteiten tussen studenten die wel en niet hebben deelgenomen aan een project. Wel valt op dat vrouwelijke studenten gemakkelijker opdrachten geven aan anderen dan mannelijke studenten. Participerende studenten blijken beter te weten dan studenten uit de controlegroep dat maatschappelijke problemen het beste aangepakt kunnen worden op lokaal niveau, maar we kunnen niet concluderen dat we slechts door deze bevinding kunnen stellen dat deelname aan een project leidt tot meer inzicht in lokaal beleid van publieke partijen ter aanpak van sociale problemen omdat er slechts op één indicator een positief effect gevonden wordt. Het enthousiasmeren en inspireren van kinderen is zoals reeds vermeld in hoofdstuk drie niet aan toetsing onderworpen.

Omdat er maar weinig verwachte effecten gevonden worden bij beide groepen en kinderen uit de controlegroep zelfs hoger scoren op enkele concepten van maatschappelijke meerwaarde, moeten we concluderen dat participatie door studenten en kinderen in de projecten van Stichting Move niet leidt tot het vergroten van de persoonlijke kansen in de samenleving ten opzichte van studenten en kinderen die niet hebben deelgenomen aan een project.

In hoeverre hebben cultureel kapitaal en geslacht van studenten invloed op maatschappelijke inzet en op participatie in projecten van Stichting Move?

Naarmate mensen hoger opgeleid zijn participeren ze meer in de maatschappij en bezitten ze meer cultureel kapitaal (Ruiter & Bekkers, 2007; Van den Broek et al., 2009; Van Eijck & Kraaykamp, 2009). Daarom verwachtten we dat studenten die meer cultureel kapitaal bezitten meer bereidheid hebben om zich maatschappelijk in te zetten en om nog een keer deel te nemen aan een project van Stichting Move dan studenten met minder cultureel kapitaal. Uit de resultaten is gebleken dat beide verwachtingen niet opgaan. Cultureel kapitaal leidt zelfs tot minder actie voor de wijk of de stad bij studenten geparticipeerd hebben in een project. Dit is opvallend omdat het bezit van meer cultureel kapitaal aan de andere kant wel leidt tot meer wijkbetrokkenheid van studenten. Tevens wordt er een groot effect van deelname aan een project van Stichting Move op maatschappelijke inzet gevonden. Dit kan er op wijzen dat het voor studenten belangrijker is om eerst een keer met een vorm van maatschappelijke inzet in aanraking te zijn geweest voordat ze bereid zijn om zichzelf op maatschappelijke wijze in te zetten dan dat cultureel kapitaal van invloed is op maatschappelijke inzet.

Verder blijkt uit eerder onderzoek (de Hart et al. 2002) en uit cijfers van het CBS (2009) dat er geen verschillen bestaan in geslacht in relatie tot het doen van vrijwilligerswerk. De in

deze studie gevonden resultaten bevestigen de verwachting dat er geen verschil bestaat tussen mannelijke en vrouwelijke studenten voor het doen van vrijwilligerswerk. Bovendien blijkt dat geslacht geen invloed heeft op het nog een keer willen participeren in een project van Stichting Move. Omdat het doen van vrijwilligerswerk in dit onderzoek de indicator vormt voor maatschappelijke inzet kunnen we dus concluderen dat geslacht hier, evenals cultureel kapitaal geen invloed op heeft.

Met het beantwoorden van deze drie deelvragen komen we bij het beantwoorden van de onderzoeksvraag van deze studie:

Wat is de maatschappelijke meerwaarde van de sportieve maatschappelijke projecten van Stichting Move voor studenten en kinderen die hieraan deelnemen?

Uit het antwoord op de eerste deelvraag is gebleken dat participatie door kinderen in een project niet heeft geleid tot een bredere maatschappelijke kijk vergeleken met kinderen die niet hebben deelgenomen aan de projecten van Stichting Move. Ook is gebleken dat kinderen die hebben meegedaan aan een project zelfs lager scoren op enkele concepten van maatschappelijke meerwaarde dan kinderen uit de controlegroep die moeten leiden tot het vergroten van de persoonlijke kansen in de samenleving. Participatie in de projecten van Stichting Move blijkt dus maar weinig maatschappelijke meerwaarde op te leveren voor de kinderen in vergelijking met kinderen die niet hebben geparticipeerd. Studenten die hebben deelgenomen aan een project verruimen hun maatschappelijke blik ten opzichte van studenten uit de controlegroep wel omdat zij meer bereidheid vertonen om in een aandachtswijk te willen wonen en om in de toekomst vrijwilligerswerk te doen. Uit de toetsing van de concepten van maatschappelijke meerwaarde die moeten leiden tot het vergroten van de persoonlijke kansen in de samenleving van studenten is gebleken dat participatie in een project leidt tot meer eigen initiatief van de student om zich in te willen zetten voor de wijk en de stad. Ook lijken studenten die hebben deelgenomen aan een project meer inzicht te hebben in lokaal beleid van publieke partijen ter aanpak van sociale problemen ten opzichte van de controlegroep. Participatie in de projecten van Stichting Move levert dus meer maatschappelijke meerwaarde op voor studenten dan voor kinderen. De kinderen blijken geen maatschappelijke meerwaarde over te houden aan een project in vergelijking met de controlegroep. Voor de studenten leveren de projecten wel enige maatschappelijke meerwaarde op, maar niet het beoogde totaalpakket. Tot slot dient opgemerkt te worden dat we enkel een antwoord kunnen geven over de maatschappelijke meerwaarde van de deelnemers in vergelijking met studenten en kinderen die niet hebben deelgenomen aan de projecten van Stichting Move. Het is dus niet gezegd dat de projecten van Stichting Move

helemaal geen maatschappelijke meerwaarde voor kinderen opleveren. In de discussie paragraaf wordt dit nader uitgelegd.

5.2 Discussie

De conclusie dat de projecten geen maatschappelijke meerwaarde lijken op te leveren voor deelnemende kinderen dient enige uitleg en nuance. De gevonden resultaten die bijna allemaal niet aan de verwachtingen voldoen zijn namelijk afgezet tegen de scores van de controlegroepen. Ten opzichte van kinderen die niet hebben deelgenomen aan de projecten van Stichting Move blijken de kinderen die wel hebben deelgenomen lager te scoren op de concepten van maatschappelijke meerwaarde. Het is dus onwaar dat de projecten van Stichting Move niet bijdragen aan de maatschappelijke meerwaarde. Ook moet opgemerkt worden dat er een aardig verschil in leeftijd zit tussen de kinderen in de experimentele groep en de controlegroep, waar deze in een experiment eigenlijk gelijk zou moeten zijn. Omdat we afhankelijk waren van de scholen voor het leveren van een controlegroep en de leeftijdsgroep gebonden is aan een klas was het onmogelijk om de leeftijd in beide onderzoeksgroepen gelijk te houden. Bovendien is het manco van deze studie dat we geen gebruik hebben kunnen maken van een nulmeting. De ideale methode waarmee de maatschappelijke meerwaarde van de projecten van Stichting Move gemeten kan worden betreft een voormeting en een nameting van de concepten van de maatschappelijke meerwaarde. Op die manier kan een mogelijke toe- of afname in maatschappelijke meerwaarde verklaard worden door deelname van de studenten en kinderen aan een project. Gezien de tijdsperiode waarin dit onderzoek uitgevoerd moest worden bleek het helaas niet mogelijk om studenten en kinderen vooraf aan een project te ondervragen naar de behandelde concepten van maatschappelijke meerwaarde en hetzelfde na afloop van een project te doen. Verder is het lastig gebleken om goede meetschalen te creëren waarmee de toetsingen uitgevoerd konden worden. Enerzijds heeft dit te maken met het kleine aantal items dat ontwikkeld is om een concept van maatschappelijke meerwaarde te meten. Vooral met het oog op de kinderen is hier enigszins op gekort om de vragenlijsten niet te lang te maken. Anderzijds liepen er in de tijdsperiode waarin dit onderzoek uitgevoerd is slechts vijf projecten ten einde waardoor de omvang van de steekproefgrootte eigenlijk niet groot genoeg is. Voor het uitvoeren van een factoranalyse is een minimale steekproefgrootte van 300 respondenten gewenst en daarin komt deze studie met uiteindelijk 134 kinderen en 46 studenten te kort. Voor vervolgonderzoek is het dus van belang om de steekproefomvang voor zowel de studenten als de kinderen te vergroten en de concepten van maatschappelijke meerwaarde met meer items te meten dan in dit onderzoek gebeurd is. Bovendien moet er bij een toekomstige effectevaluatie gebruik gemaakt worden van een onderzoeksdesign met

een voor- en een nameting bij de studenten en kinderen voor de concepten van maatschappelijke meerwaarde.

5.3 Beleidsadvies

We sluiten dit onderzoek af met een beleidsadvies voor Stichting Move. In deze studie hebben we onderzocht wat de maatschappelijke meerwaarde van de sportief maatschappelijke projecten voor deelnemende studenten en kinderen is. Hierdoor zijn tevens de twee belangrijkste doelen van de stichting, het verruimen van de maatschappelijke blik en het vergroten van de persoonlijke kansen in de samenleving, gemeten en is de werkwijze van de stichting uitgebreid aan bod gekomen. Er is gebleken dat participatie van kinderen in de projecten van Stichting Move niet leidt tot meer maatschappelijke meerwaarde dan bij kinderen die niet hebben deelgenomen aan een project. Daarentegen levert participatie in een project bij studenten wel enige maatschappelijke meerwaarde op ten opzichte van studenten die niet hebben meegedaan aan een project. Zoals eerder aangehaald kunnen we niet met zekerheid zeggen of deze verschillen door invloed van het project komen of door verschillen in de experimentele groep en de controlegroep. We doen hier dus ook niet de uitspraak dat deelname aan een project van Stichting Move door kinderen leidt tot een vernauwing van de maatschappelijke blik en het verkleinen van de persoonlijke kansen in de maatschappij. Eerder onderzoek en bestaande theorieën geven voldoende bevestiging voor het stellen van deze doelen door Stichting Move dus moet hier ook niets aan veranderd worden.

Daarentegen is enige terughoudendheid van de stichting gewenst bij het stellen van de andere twee doelen. Stichting Move wil met haar sportief maatschappelijke projecten ook bijdragen aan meer sociale cohesie en leefbaarheid in de wijk. Als eerder aangegeven in dit onderzoek is er geen toetsing uitgevoerd naar het bereiken van beide doelen. Echter maken zij deel uit van het beleid van de stichting dus gaan we hier wel op in en geven we een antwoord op de vierde deelvraag: In hoeverre zijn de doelen om bij te dragen aan sociale cohesie en de leefbaarheid van de wijk realistisch te noemen zijn voor Stichting Move? De stichting wil met de projecten bijdragen aan saamhorigheidsgevoelens, frequente en intensieve contacten in de wijk, veel onderling vertrouwen tussen de bewoners, gedeelde normen en waarden en participatie in het groepsleven. Gedurende de looptijd van een project welke 4 tot 5 maanden duurt zijn er gemiddeld 5 tot 6 bijeenkomsten waarop de studenten en kinderen samenkomen. Over deze tijdsperiode is hier dus geen sprake van een frequent en intensief contact tussen studenten en kinderen. Omdat beide groepen samen aan één doel werken en elkaar (enigszins) leren kennen zal er daarentegen wel sprake zijn van saamhorigheidsgevoelens en onderling vertrouwen. Verder participeren de studenten en

kinderen in het groepsleven door met een de commissie of klas deel te nemen aan het project. Echter gelden deze indicatoren van sociale cohesie enkel voor de deelnemende studenten en kinderen en niet voor andere inwoners van de wijk. Daarnaast lijken het allen korte termijn effecten die gedurende het project van kracht zijn, maar na afloop van het project niet meer. De studenten en kinderen zien elkaar namelijk niet meer, met enige uitzondering daargelaten en het doel wat saamhorigheid en onderling vertrouwen genereert is ook niet meer aanwezig. Gedurende het project wordt er bijgedragen aan de sociale cohesie tussen de studenten en kinderen maar niet aan sociale samenhang in de wijk. Bovendien lijken de cohesie-effecten tussen studenten en kinderen na afloop van het project niet meer aanwezig te zijn. Het bijdragen aan sociale cohesie in de wijk lijkt te idealistisch geformuleerd want dit gebeurt dus niet. Echter wordt er gedurende het project wel bijgedragen aan de sociale samenhang tussen de deelnemende groepen. Om de bijdrage aan de sociale cohesie tussen studenten en kinderen meer langdurig en structureel te maken zou de samenwerking tussen beide groepen ieder jaar terug moeten keren. Door een samenwerkingsverband aan te gaan tussen een studenten(sport)vereniging en een (basis)school kan er ieder schooljaar een project uitgevoerd worden door een klas en een commissie van studenten. De kinderen en studenten die participeren in de projecten veranderen dan elk jaar, maar voor de andere kinderen op de school of de andere studenten binnen de vereniging ontstaat er ook kennis en inzicht over elkaar. Studenten zullen elk jaar een klas met kinderen op de vereniging tegenkomen en andersom zullen alle kinderen op school elk jaar meerdere studenten tegenkomen. Door een structureel en langdurig verband aan te gaan waarbij er ieder jaar aan een project gewerkt wordt zal er meer bijgedragen worden aan de sociale cohesie tussen beide groepen. Bovendien worden de projecten wanneer deze jaar op jaar plaatsvinden ook herkenbaar voor de inwoners van de wijk. Verder wil Stichting Move met haar projecten ook bijdragen aan de leefbaarheid van de wijk. Ook deze doelstelling is eerder idealistisch dan realistisch te noemen. Kenmerken van leefbaarheid van wijken waaraan bijgedragen kan worden betreffen verloedering van de wijk, overlast, het voorzieningenniveau, de veiligheid, en sociale kenmerken als onderlinge betrokkenheid, de kwaliteit van buurtcontacten en vormen van burenhulp. Tijdens de projecten van Stichting Move wordt er eigenaarschap bij de kinderen neergelegd waardoor zij in samenspraak met de studenten en een eventuele woningcorporatie mogen beslissen wat de wijk leuker kan maken. Ten eerste wordt de bijdrage aan de leefbaarheid van de wijk dus door de kinderen bedacht en ten tweede draagt een bijdrage die de wijk leuker maakt niet zozeer bij aan de leefbaarheid. Bij de aanvang van een project zou een onderling overleg tussen de studenten, de maatschappelijke partner en een contactpersoon van de basisschool een kleinschalige probleemanalyse van de wijk gemaakt kunnen worden waarbij gekeken wordt naar de hiervoor genoemde kenmerken van leefbaarheid. Door samen een

besluit te maken aan welk kenmerk van leefbaarheid in de wijk bijgedragen wil worden met het project kan er een globaal idee opgesteld worden waar de kinderen vervolgens samen met de studenten invulling aan kunnen geven.

Het stellen van de doelen om bij te dragen aan sociale cohesie en de leefbaarheid van de wijk zijn in het huidige beleid van Stichting Move dus niet realistisch te noemen. Dit brengt ons bij de laatste deelvraag van deze studie:

Wat voor beleidsveranderingen helpen Stichting Move bij het beter behalen van haar doelen?

In het voorgaande zijn reeds enkele aanbevelingen besproken waarmee Stichting Move haar doelen beter kan behalen. Omdat reeds geconcludeerd is, met bevestiging van onderzoek en theorie dat het verruimen van de maatschappelijke blik en het vergroten van de persoonlijke kansen van studenten en kinderen realistische doeleinden zijn worden er enkel aanbevelingen gegeven met betrekking tot de doelen te willen bijdragen aan de sociale cohesie en de leefbaarheid van de wijk. Deze worden hieronder puntsgewijs samengevat:

- Creëer een structureel samenwerkingsverband tussen de samenwerkingspartners waarbij een studenten(sport)vereniging en een (basis)school voor een meerjarige periode ieder jaar samen een project uitvoeren. De onderlinge band en betrokkenheid tussen beide groepen wordt hierdoor vergroot en het zorgt voor meer herkenning bij al de kinderen die onderwijs volgen aan de school, al de studenten die lid zijn van de studenten(sport)vereniging en bij de bewoners in de wijk. Dit bevordert het onderling vertrouwen en het saamhorigheidsgevoel en zal meer bijdragen aan de sociale cohesie tussen de samenwerkingspartners.
- Creëer bij aanvang van ieder project een onderling overleg tussen de samenwerkingspartners waarbij een (kleinschalige) probleemanalyse van de wijk gemaakt wordt waarbij er gekeken wordt naar kenmerken van leefbaarheid van de wijk waarin het project uitgevoerd zal worden. Bij deze probleemanalyse dient er gekeken te worden naar de verloedering van de wijk, het voorzieningenniveau, de veiligheid en sociale kenmerken als onderlinge betrokkenheid, de kwaliteit van buurtcontacten en vormen van burenhulp. Door vooraf samen een besluit te maken aan welk kenmerk wordt bijgedragen kan er een globaal idee opgesteld worden waar de kinderen vervolgens met de studenten invulling aan kunnen geven.

Het doorvoeren van deze beleidsveranderingen zal de doelen om bij te dragen aan de sociale cohesie en de leefbaarheid van de wijk realistisch maken. Tezamen met het verruimen van de maatschappelijke blik van student en kind en het vergroten van de persoonlijke kansen van beide groepen in de samenleving voert Stichting Move een duidelijk beleid wat op lokaal niveau een belangrijke bijdrage kan vormen.

Bijlage 1

Literatuur

- Bennet, N. & Dunne, E. (1992). *Managing Classroom Groups*. Hemel Hempstead: Simon and Schuster Education, 188-94.
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction: A social critique of the judgement of taste*. Londen: Routledge and Kegan.
- Bourdieu, P. (1989). Economisch kapitaal, cultureel kapitaal, sociaal kapitaal. In P. Bourdieu: *Opstellen over smaak, habitus en het veldbegrip* (pp.120-141). Amsterdam: Van Gennep.
- Boutellier, H., Broenink, N. en Steketee, M.(2004). *Een Sociaal Jaar voor jongeren in Nederland*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Broek, A. van den, Haan, J. de, Huysmans, F. (2009). *Cultuurbewonderaars en cultuurbeoefenaars*. Trends in cultuurparticipatie en mediagebruik. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Davies, M. & Alkema, F. (2000). *VTO doe je zo!: het signaleren van ontwikkelingsstoornissen*. Assen: Koninklijke Van Gorcum.
- Duyvendak, J.W. en Veldboer, L. (2001). *Meeting Point Nederland*. Over samenlevingsopbouw, multiculturaliteit en sociale cohesie. Amsterdam: Uitgeverij Boom.
- Dekker, F.P.S., Veefkind, A.(2012). *Ondernemerschapsonderwijs: Jong geleerd is oud gedaan*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Eijk, K. van & Kraaykamp, G.(2009). *De intergenerationele reproductie van cultureel kapitaal in belichaamde, geïnstitutionaliseerde en geobjectiveerde vorm*. Mens en Maatschappij, 84: 177-206.
- Ellemers, N. (2010). *Social Identity Theory*. In: J.M. Levine, & M.A. Hogg (Eds.) *Encyclopedia of Group Processes and Intergroup Relations*. London: Sage
- Hart, J. de (red.) (2002). *Zekere banden. Sociale cohesie, leefbaarheid en veiligheid*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.
- Hart, H. 't, Boeije, H.R. & Hox, J.J. (2006). *Onderzoeksmethoden (7e druk, 2e editie)*. Amsterdam: Boom.
- Hoogerwerf, A.(1989). *Overheidsbeleid*. Alphen aan de Rijn.4^e druk: p.18.
- Hoogerwerf, A.(1990). Reconstructing policy theory, *Evaluation and Program Planning*, 13: 285-291.
- R.P. Hortulanus. (1996) . Leefbaarheid in theorie en praktijk. In: Nieuw tijdschrift voor de volkshuisvesting, 5: 14-17.
- Hunsaker, P. N. (2010). *Managementvaardigheden*. Amsterdam. Pierson Education Benelux, p.115.

- Johnson, D. & Johnson, R. (1999). *Making Cooperative Learning Work*. Theory into practice, 38, 67-73.
- Johnson, D. & Johnson, R. (1994). *Learning together and alone, cooperative, competitive, and individualistic learning*. Needham Heights, MA: Prentice-Hall
- Knop, P. de, Scheerder, J. & Vanreusel, B. (2006). *Sportsociologie*. Het spel en de spelers. 2e druk. Maarssen: Elsevier Gezondheidszorg.
- Maslow, A.H. (1943). *A Theory of Human Motivation*. *Psychological Review*, 50(4), 370-96.
- Meulen, van der R. (2007). *Brug over woelig water*. Lidmaatschap van sportverenigingen, vriendschappen, kenniskringen en veralgemeend vertrouwen. *Mens en Maatschappij*, 82 (2), 155-176.
- NWO, Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (2000). *Stimuleringsprogramma sociale cohesie*. Brochure. Den Haag: Bureau Sociale Cohesie.
- Patton, M.Q. (1987). Evaluation's political inherency: political implications for design and use. In: D.J. Palumbo, *The politics of program evaluation*. Beverly Hills, pp. 100-146.
- Pawson, R. and Tilley, N. 1997. How to design a realistic evaluation. In R. Pawson and N. Tilley: *Realistic Evaluation*, p. 83-115. London: Sage.
- Pinto, D. (2004). *Interculturele communicatie, conflicten en management*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Putnam, R. (2000). *Bowling alone*. New York: Simon & Schuster.
- Ruiter, S., & Bekkers, R. (2009). Vrijwillige participatie gedurende de levensloop. In: Dekker, P. & De Hart, J. (Eds.). *Vrijwilligerswerk in meervoud*. *Civil society en vrijwilligerswerk 5*. Den Haag: SCP.
- Rotter, J. B. (1954). *Social learning and clinical psychology*. Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall.
- Schuyt, K. (1997). *Sociale cohesie en sociaal beleid*. Drie publiekscolleges in De Balie. Amsterdam: Stichting uitgeverij De Balie.
- Slavin, R. E. (1995). *Cooperative learning*. New Jersey: Prentice-Hall
- Steketee, M., Mak, J., Graaf, P. van der & Huygen, A. (2005). *Jeugdparticipatiebeleid: wat levert het op?* Onderzoek naar het ontwikkelen van indicatoren voor effectenmeting van jeugdparticipatiebeleid. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Tajfel, H., Billig, M.G., Bundy, R.P., & Flament, C. (1971). *Social categorization and intergroup behaviour*. *European Journal of Social Psychology*, 1, 149-177.
- The Gallup Organization, European Commission (2011). *Youth on the move, analytical report*. In: Flash Eurobarometer 319a.
- VROM, Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (2004). *Leefbaarheid van wijken*. Den Haag: Ministerie van VROM.

VROM, Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (2007). Actieplan Krachtwijken. Van Aandachtswijk naar Krachtwijk. Ministerie van VROM: Wonen, Wijken en Integratie.

WRR, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2005). *Vertrouwen in de buurt*. Amsterdam: University Press Amsterdam.

WRR, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2012). *Vertrouwen in burgers*. Amsterdam: University Press Amsterdam.

Wennekers, A. & Hartog, C. (2011). *Trendstudie MKB en ondernemerschap: synthese*. Zoetermeer: EIM.

Winter, M de. (1995). *Kinderen als medeburgers*. Utrecht: De Tijdstroom.

Bijlage 2

Tabellen

Tabel 1: Factoranalyse meetschalen kinderen: Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy en Bartlett's Test of Sphericity

Schaal	KMO-test	Bartlett's test
Inzicht in andere leefwereld	.538	.000
Betrokkenheid bij de wijk	.575	.002
Betrokkenheid bij de maatschappij	.600	.000
Actief voor de eigen wijk	.676	.000
Samenwerken	.667	.000
Begrip voor de ander	.505	.038
Enthousiasme voor sport	.652	.000

Tabel 2: Factoranalyse meetschalen studenten: Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy en Bartlett's Test of Sphericity

Schaal	KMO-test	Bartlett's test
Inzicht in andere leefwereld	.555	.308
Betrokkenheid bij kinderen	.577	.300
Eigen betrokkenheid bij de wijk	.500	.000
Betrokkenheid bij andere wijkbewoners	.500	.000
Betrokkenheid bij de maatschappij	.568	.277
Eigen initiatieven uitvoeren	.625	.255
Leiderschapskwaliteiten	.521	.470

Bijlage 3

Vragenlijsten

ENQUETE STICHTING MOVE (Experimentele groep kinderen)

De afgelopen maanden heb jij samen met je klas meegeholpen aan een project met Stichting Move. Je hebt samengewerkt met je klasgenoten en met studenten om een leuk idee voor de buurt ook echt waar te maken. Ook ben je wezen sporten bij de studenten. In deze enquête willen wij jou wat vragen stellen over jezelf en wat je van het project vond. Het duurt ongeveer een kwartier om de vragen te beantwoorden.

Veel succes met het invullen!

Het project

De eerste vragen gaan over het project dat je samen met je klasgenoten en de studenten hebt uitgevoerd

1. Hoe heet het project waaraan je hebt meegeholpen?

.....
.....
.....

2. Wat had je voordat het project begon verwacht van het project? Kruis bij onderstaande zinnen aan of je het wel of niet verwacht had.

	Wel	Niet
A Plezier maken met elkaar	☐	☐
B Samen nadenken over wat er beter kan in de wijk	☐	☐
C Zelf met klasgenoten iets veranderen in de wijk	☐	☐
D Veel samenwerken met klasgenoten en studenten	☐	☐
E Samen met de studenten gaan sporten	☐	☐
F Naar de studenten toe gaan	☐	☐
G De studenten leren kennen	☐	☐
H Iets anders, namelijk.....	☐	☐

3. Met hoeveel studenten heb je gepraat tijdens het project? Kruis aan.

- 0
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6 of meer studenten

4. Van hoeveel studenten ken je zijn of haar naam?

- 0
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6 of meer studenten

5. Deze vraag gaat over jou en de studenten. Kan je bij de volgende stellingen aankruisen of je het eens bent met wat er staat of dat je het er niet mee eens bent? (kruis het rondje aan, kijk goed naar de cijfers!)

1= daar ben ik het helemaal niet mee eens

2= daar ben ik het niet mee eens

3= weet ik niet

4= daar ben ik het mee eens

5= daar ben ik het helemaal mee eens

1 2 3 4 5

A Voordat we aan dit project begonnen had ik al wel eens met studenten gepraat	☐	☐	☐	☐	☐
B Ik denk dat ik wel weet wat studenten overdag doen	☐	☐	☐	☐	☐
C Ik zou de studenten graag vaker willen zien	☐	☐	☐	☐	☐
D Het lijkt me <u>niet</u> leuk om student te zijn	☐	☐	☐	☐	☐
E Ik vind het leuk om vriendjes en vriendinnetjes te hebben die uit een ander land komen	☐	☐	☐	☐	☐

6. Deze vraag gaat over de wijk waarin je woont en over de mensen die daarin wonen. **Kruis ook bij deze stellingen aan of je het er wel of niet mee eens bent**

1= daar ben ik het helemaal niet mee eens

2= daar ben ik het niet mee eens

3= weet ik niet

4= daar ben ik het mee eens

5= daar ben ik het helemaal mee eens

	1	2	3	4	5
A Ik vind het belangrijk dat de wijk er netjes en opgeruimd uit ziet	☐	☐	☐	☐	☐
B Het maakt mij niet uit of alle wijkbewoners zich gelukkig voelen in de wijk	☐	☐	☐	☐	☐
C Ik vind het belangrijk dat ik weet wat er allemaal in de wijk gebeurt	☐	☐	☐	☐	☐
D De wijk is leuker geworden door ons project	☐	☐	☐	☐	☐
E Ik heb geen zin om nog een keer mee te helpen aan een project als dit	☐	☐	☐	☐	☐
F Ik vind het belangrijk dat de regering ervoor zorgt dat er geen armoede in Nederland is	☐	☐	☐	☐	☐
G Er zouden meer scholen mee moeten doen met een project waarmee de wijk geholpen wordt	☐	☐	☐	☐	☐
H Het is belangrijk dat er geen ruzie is tussen groepen mensen in Nederland die uit verschillende landen komen	☐	☐	☐	☐	☐

7. Met het project heb je een steentje bijgedragen aan de wijk waarin je woont. De volgende stellingen gaan over jou en de wijk. Je kan hier weer aankruisen of je het er wel of niet mee eens bent.

1= daar ben ik het helemaal niet mee eens

2= daar ben ik het niet mee eens

3= weet ik niet

4= daar ben ik het mee eens

5= daar ben ik het helemaal mee eens

	1	2	3	4	5
A Als er iets opgeknapt kan worden in de wijk dan help ik daar aan mee	☐	☐	☐	☐	☐
B Ik heb <u>geen</u> zin om een wijkfeest of een andere activiteit in de wijk te organiseren	☐	☐	☐	☐	☐
C Ik ben van plan om vaker iets te gaan doen om de buurt leuker te maken	☐	☐	☐	☐	☐
D Als er een buurtcommissie voor kinderen in de wijk zou bestaan dan zou ik daar lid van worden (een buurtcommissie organiseert activiteiten in de wijk)	☐	☐	☐	☐	☐

8. Tijdens het project heb je veel met je klasgenoten en met de studenten samengewerkt. De volgende stellingen gaan over het samenwerken en hoe jij dit vond gaan.

1= daar ben ik het helemaal niet mee eens

2= daar ben ik het niet mee eens

3= weet ik niet

4= daar ben ik het mee eens

5= daar ben ik het helemaal mee eens

	1	2	3	4	5
A Door samen na te denken en te praten over het project kom je tot de beste ideeën	☐	☐	☐	☐	☐

- B** Het is niet belangrijk om naar anderen te luisteren als je iets met elkaar bespreekt
- C** Je moet nooit voor het idee van een ander kiezen maar altijd voor je eigen idee gaan
- D** Als iemand er even niet uitkomt bij een opdracht dan help ik hem of haar graag
- E** Ik vind het leuk als een andere jongen of meisje ergens heel goed in is
- F** Ik begrijp het niet als een klasgenoot een taak niet uit wil voeren omdat diegene zegt dat hij het niet kan
- G** Als iemand anders vanwege zijn geloof sommige dingen niet mag doen dan begrijp ik dat

9. Wat vond je het leukste aan het project?

.....

.....

.....

.....

10. Zijn je verwachtingen die je voor het project had uitgekomen? Kruis aan of jouw verwachting wel of niet is uitgekomen. (Tip: kijk naar wat je bij vraag 2 hebt beantwoord)

	Uitgekomen:	Wel	Niet
A Plezier maken met elkaar		☐	☐
B Samen nadenken over wat er beter kan in de wijk		☐	☐
C Zelf met klasgenoten iets veranderen in de wijk		☐	☐
D Veel samenwerken met klasgenoten en studenten		☐	☐
E Samen met de studenten gaan sporten		☐	☐
F Naar de studenten toe gaan		☐	☐
G De studenten leren kennen		☐	☐
H Iets anders, namelijk.....		☐	☐

11. Zou je nog een keer mee willen doen aan een project van Stichting Move?

- Ja
- Nee, want.....
-

De volgende vragen gaan over wat jij in je vrije tijd leuk vind om te doen. Waar houd jij je bijvoorbeeld mee bezig als je niet naar school hoeft? Ook gaan er een paar vragen over jouw ouders.

12. Hoe lang kijk je ongeveer per dag naar de televisie?

.....uur.....minuten

13. Hoe lang kijken je ouders ongeveer per dag naar de televisie?

.....uur.....minuten

14. Hebben je ouders een atlas thuis?

- Ja
- Nee
- weet ik niet

15. Hoeveel boeken heb je het afgelopen schooljaar gelezen?

- minder dan 2
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- meer dan 6

16. Hoe vaak ben je het afgelopen schooljaar een dagje of een avondje uit geweest naar een van de activiteiten of plekken die hieronder staan? Kruis het juiste hokje aan.

	Niet bezocht	1 keer per jaar	5-6 keer per jaar	1 keer per maand of vaker
Concert				
Toneelvoorstelling				
Balletuitvoering				
Musical				
Bioscoop				
Museum				

17. Heb je het afgelopen schooljaar aan een sport gedaan?

- Ja → ga naar de volgende vraag
 Nee → je kan de volgende vraag overslaan en doorgaan met vraag 19

18. Hoe vaak sport je ongeveer?

- Minder dan 1 keer per maand
 1 tot 3 keer per maand
 1 keer per week
 vaker, namelijk keer per week

19. Hieronder staan een aantal verenigingen. Kan je aankruisen of je daar van lid bent? Ik ben lid van een:

	Ja	Nee
Muziekvereniging		
Toneelvereniging		
Sportvereniging		
Kerk, Moskee		
Bibliotheek		
Een andere vereniging, namelijk		

20. Kan je in onderstaande tabel aangeven hoeveel tijd je ongeveer per dag besteed aan de activiteit?

	Uur	Minuten
Huiswerk maken		
Boek lezen		
Muziek luisteren		
Gamen (Xbox/PS enz.)		
Computeren (Internetten/Facebook/Hyves/Twitter)		
Buiten spelen		
Sporten		
Iets anders, namelijk		
.....		
.....		

De volgende vragen gaan over jouw plannen in de toekomst. Wil je nog lang op school blijven zitten of wil je zo snel mogelijk gaan werken? Dat soort vragen komen hieronder aan bod.

21. Weet je al wat opleiding je gaat doen als je klaar bent op de basisschool?

- Praktijkonderwijs
- VMBO beroepsgerichte leerweg
- VMBO kaderberoepsgerichte leerweg
- VMBO gemengde leerweg
- VMBO theoretische leerweg
- HAVO
- VWO
- Weet ik nog niet
- Iets anders, namelijk.....

22. Weet je al wat je later zou willen worden?

- Ja, namelijk.....
- Nee

23. Kruis bij deze stellingen aan of je het er wel of niet mee eens bent

1= daar ben ik het helemaal niet mee eens

2= daar ben ik het niet mee eens

3= weet ik niet

4= daar ben ik het mee eens

5= daar ben ik het helemaal mee eens

	1	2	3	4	5
A Ik doe erg mijn best op school zodat ik later ook kan studeren	☐	☐	☐	☐	☐
B Dit soort projecten organiseren in wijken zou ik later graag als werk willen doen	☐	☐	☐	☐	☐
C Ik wil later met mijn werk mensen helpen	☐	☐	☐	☐	☐
D Het belangrijkste is dat ik later veel geld ga verdienen	☐	☐	☐	☐	☐

24. Tijdens het project ben je bij de studenten wezen sporten. De stellingen hieronder gaan over sport. Je kan weer aankruisen of je het er wel of niet mee eens bent.

1= daar ben ik het helemaal niet mee eens

2= daar ben ik het niet mee eens

3= weet ik niet

4= daar ben ik het mee eens

5= daar ben ik het helemaal mee eens

	1	2	3	4	5
A Ik ga zeker nog een keer langs bij de sportvereniging van de studenten	☐	☐	☐	☐	☐
B Ik speel liever computerspelletjes dan dat ik ga sporten	☐	☐	☐	☐	☐
C Je voelt je beter als je een uur gesport hebt	☐	☐	☐	☐	☐

- D Ik vond de sport zo leuk dat ik eigenlijk lid wil worden van een sportvereniging
- E Ik ben niet goed in sport dus doe ik het liever niet

Je bent aanbeland bij de laatste vragen! Dit zijn makkelijke vragen over jou en je ouders.

25. Ben je een jongen of een meisje?

- Jongen
 Meisje

26. Wat is je leeftijd?

.....jaar

27. Ben je in Nederland geboren of in een ander land?

- In Nederland
 In een ander land, namelijk.....

28. Zijn je ouders in Nederland geboren of in een ander land?

- In Nederland
 In een ander land, namelijk.....

29. Werkt je vader en zo ja wat is zijn beroep?

- Ja,.....
 Nee

30. Werkt je moeder en zo ja wat is haar beroep?

- Ja,.....
 Nee

Als je nog iets wil zeggen over het project of over deze vragen dan kan je dat hieronder doen!

.....
.....
.....

Dit is het einde van de vragenlijst. Heel erg bedankt dat je deze in wilde vullen!

ENQUETE STICHTING MOVE (controlegroep kinderen)

De afgelopen weken heeft een andere klas van jouw school meegeholpen aan een project om een leuk idee voor de buurt waar te maken. Dat hebben zij samen gedaan met studenten die aan de universiteit of hogeschool studeren. Ook heeft de klas samen met de studenten gesport. Wij zijn erg benieuwd wat jij van jouw wijk vindt en van alle mensen die daar wonen. Ook stellen we een paar vragen over jou en over studenten. Het duurt ongeveer 10 minuten om de vragen te beantwoorden.

Veel succes met het invullen!

De eerste vragen gaan over studenten en de wijk waarin jij woont. Lees de vraag goed door en kruis aan welk antwoord het meest bij jou past.

1. Ben je een jongen of een meisje?

- Jongen
 Meisje

2. Wat is je leeftijd?

.....jaar

3. Kan je bij de volgende stellingen aankruisen of je het eens bent met wat er staat of dat je het er niet mee eens bent? Kruis het rondje aan en kijk goed naar de cijfers! Je mag per stelling 1 antwoord geven.

1= daar ben ik het helemaal niet mee eens

2= daar ben ik het niet mee eens

3= weet ik niet

4= daar ben ik het mee eens

5= daar ben ik het helemaal mee eens

	1	2	3	4	5
Ik heb wel eens met studenten gepraat	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat ik wel weet wat studenten overdag doen	☐	☐	☐	☐	☐
Het lijkt me <u>niet</u> leuk om student te zijn	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het leuk om vriendjes en vriendinnetjes te hebben die uit een ander land komen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik wil later gaan studeren en hetzelfde leven als een student hebben	☐	☐	☐	☐	☐

4. De volgende stellingen gaan over de wijk waarin jij woont. Ook wordt er gevraagd wat hoe je naar andere mensen die in Nederland wonen kijkt. Kruis ook bij deze stellingen aan of je het er wel of niet mee eens bent

1= daar ben ik het helemaal niet mee eens

2= daar ben ik het niet mee eens

3= weet ik niet

4= daar ben ik het mee eens

5= daar ben ik het helemaal mee eens

	1	2	3	4	5
A Ik vind het belangrijk dat de wijk er netjes en opgeruimd uit ziet	☐	☐	☐	☐	☐
B Het maakt mij niet uit of alle wijkbewoners zich gelukkig voelen in de wijk	☐	☐	☐	☐	☐
C Ik vind het belangrijk dat ik weet wat er allemaal in de wijk gebeurt	☐	☐	☐	☐	☐
D Ik heb geen zin om nog een keer mee te helpen aan een project als dit	☐	☐	☐	☐	☐
E Ik vind het belangrijk dat de regering ervoor zorgt dat er geen armoede in Nederland is	☐	☐	☐	☐	☐
F Er zouden meer scholen mee moeten doen met een project waarmee de wijk geholpen wordt	☐	☐	☐	☐	☐
G Het is belangrijk dat er geen ruzie is tussen groepen mensen in Nederland die uit verschillende	☐	☐	☐	☐	☐

landen komen

5. Heb je er wel eens over nagedacht dat je zelf wat kan veranderen aan de wijk? De volgende stellingen gaan over jou en de wijk. Je kan hier weer aankruisen of je het er wel of niet mee eens bent.

1= daar ben ik het helemaal niet mee eens

2= daar ben ik het niet mee eens

3= weet ik niet

4= daar ben ik het mee eens

5= daar ben ik het helemaal mee eens

	1	2	3	4	5
A Als er iets opgeknapt kan worden in de wijk dan help ik daar aan mee	☐	☐	☐	☐	☐
B Ik heb <u>geen</u> zin om een wijkfeest of een andere activiteit in de wijk te organiseren	☐	☐	☐	☐	☐
C Ik ben van plan om een keer iets te gaan doen om de buurt leuker te maken	☐	☐	☐	☐	☐
D Als er een buurtcommissie voor kinderen in de wijk zou bestaan dan zou ik daar lid van worden (een buurtcommissie organiseert activiteiten in de wijk)	☐	☐	☐	☐	☐

6. Het komt wel eens voor dat je in de les samen met een klasgenoot een opdracht moet maken. De volgende stellingen gaan over het samenwerken en hoe jij dit vond gaan.

1= daar ben ik het helemaal niet mee eens

2= daar ben ik het niet mee eens

3= weet ik niet

4= daar ben ik het mee eens

5= daar ben ik het helemaal mee eens

	1	2	3	4	5
A Door samen na te denken en te praten over een opdracht kom je tot de beste ideeën	☐	☐	☐	☐	☐
B Het is <u>niet</u> belangrijk om naar anderen te luisteren als je iets met elkaar bespreekt	☐	☐	☐	☐	☐
C Je moet nooit voor het idee van een ander kiezen maar altijd voor je eigen idee gaan	☐	☐	☐	☐	☐
D Als iemand er even niet uitkomt bij een opdracht dan help ik hem of haar graag	☐	☐	☐	☐	☐
E Ik vind het leuk als een andere jongen of meisje ergens heel goed in is	☐	☐	☐	☐	☐
F Ik begrijp het niet als een klasgenoot een taak niet uit wil voeren omdat diegene zegt dat hij het niet kan	☐	☐	☐	☐	☐
G Als iemand anders vanwege zijn geloof sommige dingen niet mag doen dan begrijp ik dat	☐	☐	☐	☐	☐

De volgende vragen gaan over wat jij in je vrije tijd leuk vindt om te doen. Waar houd jij je bijvoorbeeld mee bezig als je niet naar school hoeft? Ook gaan er een paar vragen over je ouders.

7. Hoe lang kijk je ongeveer per dag naar de televisie?

.....uur.....minuten

8. Hoe lang kijken je ouders ongeveer per dag naar de televisie?

.....uur.....minuten

9. Hebben je ouders een atlas thuis?

Ja

Nee

Weet ik niet

10. Hoeveel boeken heb je het afgelopen schooljaar gelezen?

- minder dan 2
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- meer dan 6

11. Hoe vaak ben je het afgelopen schooljaar een dagje of een avondje uit geweest naar een van de activiteiten of plekken die hieronder staan? Kruis het juiste hokje aan!

	Niet bezocht	1 keer per jaar	5-6 keer per jaar	1 keer per maand of vaker
Concert				
Toneelvoorstelling				
Balletuitvoering				
Musical				
Bioscoop				
Museum				

12. Heb je het afgelopen schooljaar aan een sport gedaan?

- Ja → ga naar de volgende vraag
- Nee → je kan de volgende vraag overslaan en doorgaan met vraag 14

13. Hoe vaak sport je ongeveer?

- Minder dan 1 keer per maand
- 1 tot 3 keer per maand
- 1 keer per week
- vaker, namelijk keer per week

14. Hieronder staan een aantal verenigingen. Kan je aankruisen of je daar van lid bent? Ik ben lid van een...

	Ja	Nee
Muziekvereniging		
Toneelvereniging		
Sportvereniging		
Kerk, Moskee		
Bibliotheek		
Een andere vereniging, namelijk		

15. Kan je in onderstaande tabel aangeven hoeveel tijd je ongeveer per dag besteed aan de activiteit?

	Uur	Minuten
Huiswerk maken		
Boek lezen		
Muziek luisteren		
Gamen (Xbox/PS enz.)		
Computeren (Internetten/Facebook/Hyves/Twitter)		
Buiten spelen		
Sporten		
Iets anders, namelijk		
.....		
.....		

De volgende vragen gaan over jouw plannen in de toekomst. Wil je nog lang op school blijven zitten of wil je zo snel mogelijk gaan werken? Dat soort vragen komen hieronder aan bod.

16. Weet je al wat opleiding je gaat doen als je klaar bent op de basisschool?

- Praktijkonderwijs
- VMBO beroepsgerichte leerweg
- VMBO kaderberoepsgerichte leerweg
- VMBO gemengde leerweg
- VMBO theoretische leerweg
- HAVO
- VWO
- Geen
- Weet ik nog niet
- Iets anders, namelijk.....

17. Weet je al wat je later zou willen worden?

- Ja, namelijk.....
- Nee

18. Kruis bij deze stellingen aan of je het er wel of niet mee eens bent

1= daar ben ik het helemaal niet mee eens

2= daar ben ik het niet mee eens

3= weet ik niet

4= daar ben ik het mee eens

5= daar ben ik het helemaal mee eens

	1	2	3	4	5
A Ik doe erg mijn best op school zodat ik later ook kan studeren aan de universiteit	☐	☐	☐	☐	☐
B Ik wil later met mijn werk mensen helpen	☐	☐	☐	☐	☐
C Het belangrijkste is dat ik later veel geld ga verdienen	☐	☐	☐	☐	☐

19. De stellingen hieronder gaan over sport. Je kan weer aankruisen of je het er wel of niet mee eens bent.

1= daar ben ik het helemaal niet mee eens

2= daar ben ik het niet mee eens

3= weet ik niet

4= daar ben ik het mee eens

5= daar ben ik het helemaal mee eens

	1	2	3	4	5
A Ik speel liever computerspelletjes dan dat ik ga sporten	☐	☐	☐	☐	☐
B Je voelt je beter als je een uur gesport hebt	☐	☐	☐	☐	☐
C Ik ben niet goed in sport dus doe ik het liever niet	☐	☐	☐	☐	☐

D Ik zou het leuk vinden als ik met mijn klas een keertje bij een sportvereniging een proefles krijg

Je bent aanbeland bij de laatste vragen! Dit zijn makkelijke vragen over jou en je ouders.

20. Ben je in Nederland geboren of in een ander land?

- In Nederland
- In een ander land, namelijk.....

21. Zijn je ouders in Nederland geboren of in een ander land?

- In Nederland
- In een ander land, namelijk.....

22. Werkt je vader en zo ja wat is zijn beroep?

- Ja,.....
- Nee

23. Werkt je moeder en zo ja wat is haar beroep?

- Ja,.....
- Nee

Als je nog iets wil zeggen over het project of over deze vragen dan kan je dat hieronder doen!

.....
.....
.....
.....

Dit is het einde van de vragenlijst. Heel erg bedankt dat je deze in wilde vullen!

ENQUETE STICHTING MOVE (experimentele groep studenten)

De afgelopen maanden heb jij met je studentenvereniging meegedaan aan een project met Stichting Move waarin je samen met een groep leerlingen een mooi plan hebt bedacht en uitgevoerd in hun wijk. Deze enquête is een onderdeel van een onderzoek van Stichting Move waarmee wij de maatschappelijke waarde van onze projecten voor de studenten en kinderen willen meten. Wij zijn benieuwd wat het project voor invloed op jou gehad heeft, hoe je naar maatschappelijke aspecten van de samenleving kijkt en wat je van het project geleerd hebt. Ook willen we weten wat je motivatie was om dit te doen. De enquête bestaat uit verschillende onderdelen welke kort ingeleid worden en het beantwoorden van de vragen zal ongeveer 10 minuten in beslag nemen. Uiteraard worden jouw gegevens anoniem en vertrouwelijk behandeld.

Het project

De eerste vragen gaan over jouw ervaringen met het project van Stichting Move dat je de afgelopen maanden uitgevoerd hebt.

1. Aan welk project van Stichting Move heb je deelgenomen?

.....

2. Hoe lang heeft het project, inclusief voorbereiding, geduurd?

.....maanden.....weken

3. Hoeveel uur ben je gemiddeld per week actief geweest voor het project?

.....uur.....min

4. Wat voor taken heb jij uitgevoerd gedurende het project?

- Voorzitter
- Penningmeester
- Contact met pers/project in de publiciteit brengen
- Contact en maken van afspraken met docenten van de school
- Contact en maken van afspraken met woningcorporatie
- De bijeenkomsten met de jeugd bedenken en vormgeven
- De bijeenkomsten met de jeugd leiden
- Het geven van de sportles aan de jeugd
- Anders, namelijk.....

5. Wat waren je verwachtingen en motieven voordat je aan het project begon? Geef aan in hoeverre de onderstaande verwachtingen en motieven van belang zijn geweest bij de keuze om mee te helpen aan een project van Stichting Move?

1= zeer onbelangrijk

2= onbelangrijk

3= neutraal

4= belangrijk

5= zeer belangrijk

	1	2	3	4	5	N.v.t.
A Ik wilde meedoen voor de gezelligheid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
B Mijn vrije tijd nuttig besteden	☐	☐	☐	☐	☐	☐
C Ik kende de mensen die het ook deden	☐	☐	☐	☐	☐	☐
D Ik wilde nieuwe mensen leren kennen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
E Het staat goed op mijn Curriculum Vitae	☐	☐	☐	☐	☐	☐
F Ik wilde iets bijdragen aan de buurt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
G Ik wilde graag bijdragen aan een verbetering van de leefbaarheid en cohesie in de wijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
H Ik wilde mezelf persoonlijk ontwikkelen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I Ik vond het leuk om mij op deze manier in te zetten voor mijn vereniging	☐	☐	☐	☐	☐	☐

J Anders, namelijk.....

 O O O O O O

6. Met hoeveel leerlingen heb je gepraat tijdens het project?

- 1-5
- 6 – 10
- 11 – 15
- 16 – 20
- 20 of meer

7. Hoeveel bijeenkomsten met de kinderen heb je bijgewoond?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5 of meer

8. Op hoeveel bijeenkomsten met de kinderen heb je ze ook daadwerkelijk gesproken?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5 of meer

9. Hoeveel leerlingen ken je van naam?

- 1-5
- 6 – 10
- 11 – 15
- 16 – 20
- 20 of meer

10. Wat is het uiteindelijke resultaat van het project?

.....

11. In hoeverre zijn je verwachtingen en motieven uitgekomen? Geef aan in hoeverre de door jou aangekruiste verwachtingen en motieven bij vraag 5 zijn uitgekomen.

1= Helemaal niet

2= Niet echt

3= Neutraal

4= Een beetje

5= Helemaal wel

	1	2	3	4	5	N.v.t.
A Ik wilde meedoen voor de gezelligheid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
B Mijn vrije tijd nuttig besteden	☐	☐	☐	☐	☐	☐
C Ik kende de mensen die het ook deden	☐	☐	☐	☐	☐	☐
D Ik wilde nieuwe mensen leren kennen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
E Het staat goed op mijn Curriculum Vitae	☐	☐	☐	☐	☐	☐
F Ik wilde iets bijdragen aan de buurt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
G Ik wilde graag bijdragen aan een verbetering van de leefbaarheid en cohesie in de wijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
H Ik wilde mezelf persoonlijk ontwikkelen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I Ik vond het leuk om mij op deze manier in te zetten voor mijn vereniging	☐	☐	☐	☐	☐	☐

J Anders, namelijk.....

 O O O O O O

12. Zou je nog een keer mee willen doen aan een project van Stichting Move?

Ja

Nee, want.....
.....

13. De volgende stellingen gaan over jouw blik op de maatschappij en jouw betrokkenheid bij de kinderen die het project mee organiseerden. Kun je bij de volgende stellingen aangeven in hoeverre u het hier mee eens bent?

1= zeer oneens

2=oneens

3=neutraal

4=eens

5=zeer eens

	1	2	3	4	5
A Ik denk wel eens na over de ontwikkeling en kansen van kinderen in aandachtswijken	☐	☐	☐	☐	☐
B Ik ga liever niet in een aandachtswijk wonen	☐	☐	☐	☐	☐
C Ik heb een duidelijk beeld van de gebruiken en gewoonten van verschillende bevolkingsgroepen in Nederland	☐	☐	☐	☐	☐
D Ik zou graag meer vrienden en kennissen van buitenlandse afkomst willen hebben	☐	☐	☐	☐	☐
E Door dit project zou ik graag meer individueel en persoonlijk contact met leerlingen uit de wijk willen hebben	☐	☐	☐	☐	☐
F Ik vind het belangrijk dat de kinderen hun best blijven doen op school zodat ze goede toekomstperspectieven hebben	☐	☐	☐	☐	☐
G Ik ben van plan om de kinderen in de wijk nog eens op te zoeken	☐	☐	☐	☐	☐
H Ik hoop dat het project de leerlingen heeft in doen laten zien dat ze wat kunnen bereiken	☐	☐	☐	☐	☐

14. Onderstaande stellingen gaan over jouw betrokkenheid bij de maatschappij en de wijk waarin je zelf woont. In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen?

1= zeer oneens

2=oneens

3=neutraal

4=eens

5=zeer eens

	1	2	3	4	5
A Ik vind het belangrijk dat er activiteiten worden georganiseerd in de wijk	☐	☐	☐	☐	☐
B Ik wil altijd graag op de hoogte zijn van wat er in mijn wijk gebeurt	☐	☐	☐	☐	☐
C Ik vind het belangrijk dat de bewoners zich veilig voelen in hun wijk	☐	☐	☐	☐	☐
D Het is belangrijk dat mensen die in de wijk wonen zich daar thuis voelen	☐	☐	☐	☐	☐
E Ik vind het belangrijk dat ik iets kan betekenen voor de samenleving	☐	☐	☐	☐	☐
F Dit is de laatste keer geweest dat ik vrijwilligerswerk heb gedaan	☐	☐	☐	☐	☐
G Ik vind het belangrijk dat andere bevolkingsgroepen zich gelukkig voelen in Nederland	☐	☐	☐	☐	☐

15. De stellingen hieronder gaan over jouw maatschappelijke participatie en de aanpak van publieke partijen als de gemeente bij maatschappelijke initiatieven. Geef aan in hoeverre je het eens bent met de volgende stellingen.

1= zeer oneens

2=oneens

3=neutraal

4=eens

5=zeer eens

	1	2	3	4	5
A De opgedane ervaring draagt bij aan mijn ondernemende kwaliteiten	☐	☐	☐	☐	☐
B Het resultaat van het project heeft er <u>niet</u> voor gezorgd dat ik meer vertrouwen heb in eigen kunnen	☐	☐	☐	☐	☐
C Ik ben van plan meer actie te ondernemen voor de wijk of de stad	☐	☐	☐	☐	☐
D Binnen korte tijd ga ik mij weer inzetten voor een maatschappelijk project	☐	☐	☐	☐	☐
E De gemeente neemt effectieve maatregelen om de sociale cohesie en de leefbaarheid in de wijk van het project te vergroten	☐	☐	☐	☐	☐
F Maatschappelijke problemen kun je het beste aanpakken op lokaal niveau	☐	☐	☐	☐	☐
G Ik ben <u>niets</u> wijzer geworden over de lokale aanpak van maatschappelijke problemen	☐	☐	☐	☐	☐

16. Hoe was jouw omgang met de kinderen en hoe is het samenwerken in de commissie jou bevallen? Kun je aangeven in hoeverre je het eens bent met de volgende stellingen?

1= zeer oneens

2=oneens

3=neutraal

4=eens

5=zeer eens

	1	2	3	4	5
A Het was lastig voor mij om de jeugd te inspireren om zich in te zetten voor een gemeenschappelijk doel	☐	☐	☐	☐	☐
B Met mijn eigen benadering kon ik de leerlingen enthousiast maken voor ideeën	☐	☐	☐	☐	☐
C De leerlingen wilden graag onder mijn leiding aan het project werken	☐	☐	☐	☐	☐
D Ik vond het moeilijk om commissieleden of leerlingen opdrachten te geven	☐	☐	☐	☐	☐
E Tijdens een overleg of vergadering kon ik goed luisteren naar de mening van anderen	☐	☐	☐	☐	☐
F Ik ben <u>niet</u> goed in het overtuigen van anderen van mijn ideeën	☐	☐	☐	☐	☐
G Ik vind het moeilijk om iets voor een groep te presenteren	☐	☐	☐	☐	☐

Vrije tijd

De volgende vragen gaan over de vrijetijdsinvulling van jou en van je ouders. Waar besteden jullie graag je tijd aan wanneer je geen verplichtingen hebt?

17. Hoeveel tijd besteed je gemiddeld per dag aan het kijken naar televisie?

.....uur.....min

18. Hoeveel tijd besteden je ouders gemiddeld per dag aan het kijken naar televisie?

.....uur.....min

19. Hoeveel boeken heb je de afgelopen 12 maanden gelezen?

- minder dan 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- meer dan 6

20. Hebben je ouders een atlas thuis?

- Ja
- Nee

21. Welke krant(en) lezen jouw ouders?

- Algemeen Dagblad
- De Telegraaf
- De Volkskrant
- Trouw
- NRC Handelsblad
- NRC Next
- Het Parool
- Het Financieele Dagblad
- Regionaal dagblad, namelijk.....
- Anders, namelijk.....

22. Hoe vaak heb je in de afgelopen 12 maanden de volgende culturele voorzieningen bezocht? Kruis aan.

	Niet bezocht	1 keer per jaar	2-3 keer per jaar	4-11 keer per jaar	1 keer per maand of vaker
Concert van klassieke muziek					
Popconcert					
Opera					
Toneelvoorstelling					
Balletuitvoering					
Cabaretvoorstelling					
Musical					
Film					
Museum					
Dansavond of houseparty					

23. Heb je de afgelopen 12 maanden een sport beoefend?

- Ja ->ga naar vraag 24
- Nee -> ga naar vraag 25

24. Hoe vaak sport je gemiddeld?

- Minder dan 1 keer per maand
- 1 tot 3 keer per maand
- 1 keer per week
- vaker, namelijk keer per week

25. Er volgen nu een aantal verenigingen en organisaties waarvoor men onbetaald vrijwilligerswerk kan doen. Doe je nu vrijwilligerswerk (naast het project van Stichting Move) of heb je in het verleden onbetaald werk verricht voor onderstaande verenigingen of organisaties? Kun je ook aangeven of je hiervan lid bent?

	Ja	Nee	Lid
Zang-, muziek-, of toneelvereniging			
Sportvereniging			
Hobbyvereniging			
Politieke organisatie			
Vakbond, werknemers- of werkgeversorganisatie			
Godsdienstige of levensbeschouwelijke organisatie			
Buren-, bejaarden-, gehandicaptenhulp			
Een organisatie met maatschappelijke doelen			
Een buurtvereniging of buurtcentrum			
Andere vereniging(en) of organisatie(s)			

Toekomstplannen

De komende vragen gaan in op de plannen die jij hebt voor de toekomst en of deze wellicht gewijzigd zijn door toedoen van je ervaring met Stichting Move.

26. Wat voor beroep wil je later gaan uitvoeren en in welke sector wil je dat doen?
-

27. Geef aan in hoeverre je het eens met bent de volgende stellingen?

1= zeer oneens
2=oneens
3=neutraal
4=eens
5=zeer eens

Door het project,

	1	2	3	4	5
A Heb ik meer interesse ontwikkeld voor de aanpak van maatschappelijke problemen	☐	☐	☐	☐	☐
B Ben ik nog eens goed gaan nadenken over mijn beroepskeuze	☐	☐	☐	☐	☐
C Ben ik tot het inzicht gekomen dat ik later met mijn werk kinderen wil helpen met het vergroten van hun kansen in de samenleving	☐	☐	☐	☐	☐
D Heb ik contacten opgebouwd die mijn kans op een baan vergroot	☐	☐	☐	☐	☐
E Ben ik van nu van mening dat maatschappelijk werk nuttig is en van belang voor een goede samenleving	☐	☐	☐	☐	☐
F Is de wijk leuker geworden	☐	☐	☐	☐	☐
G Kijk ik nu veel positiever tegen aandachts-wijken aan	☐	☐	☐	☐	☐

28. Heeft het doen van maatschappelijk werk geleid tot een andere studie- of beroepskeuze?

Nee

Ja, namelijk.....

Achtergrond

Het laatste deel van deze vragenlijst betreft een aantal vragen over achtergrondkenmerken van zowel jou als van je ouders.

29. Wat is je geslacht?

- Man
- Vrouw

30. Wat is je leeftijd?

..... jaar

31. Ben je in Nederland geboren of in een ander land?

- In Nederland
- In een ander land, namelijk.....

32. Wat is je huidige opleidingsniveau?

- MBO
- HBO
- WO
- Anders, namelijk.....

33. Welke studie volg je momenteel?

.....

34. Werkt je vader en zo ja, wat is zijn beroep?

- Ja,.....
- Nee

35. Werkt je moeder en zo ja, wat is haar beroep?

- Ja,.....
- Nee

Hieronder kun je eventuele opmerkingen en/of toelichtingen over dit onderzoek kwijt

.....
.....
.....
.....

Dit is het einde van de vragenlijst. Hartelijk dank voor je medewerking!

ENQUETE MAATSCHAPPELIJKE BLIKVORMING EN PARTICIPATIE (controlegroep studenten)

In deze vragenlijst wil ik je enkele vragen en stellingen voorleggen over jouw blik ten aanzien van de hedendaagse samenleving in Nederland en de mate van participatie die jij in de maatschappij vervult. Naast enkele vragen over blikvorming en betrokkenheid komt jouw vrijetijdsindeling aan bod en ben ik benieuwd naar achtergrondkenmerken van jou en je ouders. Het invullen van de deze enquête zal ongeveer 10 minuten in beslag nemen. Uiteraard worden jouw gegevens anoniem en vertrouwelijk behandeld.

Maatschappelijke blikvorming en participatie

In het eerste deel van de enquête worden je steeds een aantal stellingen voorgelegd die gaan over jouw betrokkenheid bij de maatschappij en bij de wijk waarin je woont. Vervolgens zijn er een aantal stellingen over de omgang met andere bevolkingsgroepen, jouw blik daarop en jouw mate van participatie in de samenleving.

1. Kun je bij de volgende stellingen aangeven in hoeverre u het hier mee eens bent?

1= zeer oneens

2=oneens

3=neutraal

4=eens

5=zeer eens

	1	2	3	4	5
A Ik denk wel eens na over de ontwikkeling en kansen van kinderen in aandachtswijken	☐	☐	☐	☐	☐
B Ik ga liever niet in een aandachtswijk wonen	☐	☐	☐	☐	☐
C Ik heb een duidelijk beeld van de gebruiken en gewoonten van verschillende bevolkingsgroepen in Nederland	☐	☐	☐	☐	☐
D Ik zou graag meer vrienden en kennissen van buitenlandse afkomst willen hebben	☐	☐	☐	☐	☐
E Ik vind het belangrijk dat kinderen uit aandachtswijken hun best blijven doen op school zodat ze goede toekomstperspectieven hebben	☐	☐	☐	☐	☐

2. In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen?

1= zeer oneens

2=oneens

3=neutraal

4=eens

5=zeer eens

	1	2	3	4	5
A Ik vind het belangrijk dat er activiteiten worden georganiseerd in de wijk	☐	☐	☐	☐	☐
B Ik wil altijd graag op de hoogte zijn van wat er in mijn wijk gebeurt	☐	☐	☐	☐	☐
C Ik vind het belangrijk dat de bewoners zich veilig voelen in hun wijk	☐	☐	☐	☐	☐
D Het is belangrijk dat mensen die in de wijk wonen zich daar thuis voelen	☐	☐	☐	☐	☐
E Ik vind het belangrijk dat ik iets kan betekenen voor de samenleving	☐	☐	☐	☐	☐
F Ik zou graag een keer vrijwilligerswerk willen doen, waarbij ik mij inzet voor de samenleving	☐	☐	☐	☐	☐
G Ik vind het belangrijk dat andere bevolkingsgroepen zich gelukkig voelen in Nederland	☐	☐	☐	☐	☐

3. Kun je bij de volgende stellingen aangeven in hoeverre u het hier mee eens bent?

1= zeer oneens

2=oneens

3=neutraal

4=eens

5=zeer eens

	1	2	3	4	5
A Ik wil graag een keer zelf iets organiseren in mijn wijk of stad	☐	☐	☐	☐	☐
B Binnen korte tijd ga ik mij inzetten voor een maatschappelijk project	☐	☐	☐	☐	☐
C De gemeente neemt effectieve maatregelen om de sociale cohesie en de leefbaarheid in de wijk te vergroten	☐	☐	☐	☐	☐
D Maatschappelijke problemen kun je het beste aanpakken op lokaal niveau	☐	☐	☐	☐	☐

Vrijetijdsindeling

Waar vul jij je tijd mee in als je geen college hebt of niet hoeft te studeren? Blijf je thuis en kijk je lekker tv of trek je er juist vaak op uit om naar de bioscoop of een museum te gaan. De komende vragen hebben betrekking op jouw vrijetijdsinvulling. Ook gaan er enkele vragen over je ouders.

Vrije tijd

De volgende vragen gaan over de vrijetijdsinvulling van jou en van je ouders. Waar besteden jullie graag je tijd aan wanneer je geen verplichtingen hebt?

4. Hoeveel tijd besteed je gemiddeld per dag aan het kijken naar televisie?

.....uur.....min

5. Hoeveel tijd besteden je ouders gemiddeld per dag aan het kijken naar televisie?

.....uur.....min

6. Hoeveel boeken heb je de afgelopen 12 maanden gelezen?

- minder dan 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- meer dan 6

7. Hebben je ouders een atlas thuis?

- Ja
- Nee

8. Welke krant(en) lezen jouw ouders?

- Algemeen Dagblad
- De Telegraaf
- De Volkskrant
- Trouw
- NRC Handelsblad
- NRC Next
- Het Parool
- Het Financieele Dagblad
- Regionaal dagblad, namelijk.....
- Anders, namelijk.....

9. Hoe vaak heb je in de afgelopen 12 maanden de volgende culturele voorzieningen bezocht? Kruis aan.

	Niet bezocht	1 keer per jaar	2-3 keer per jaar	4-11 keer per jaar	1 keer per maand of vaker
Concert van klassieke muziek					
Popconcert					
Opera					
Toneelvoorstelling					
Balletuitvoering					
Cabaretvoorstelling					
Musical					
Film					
Museum					
Dansavond of houseparty					

10. Heb je de afgelopen 12 maanden een sport beoefend?

- Ja ->ga naar vraag 11
 Nee -> ga naar vraag 12

11. Hoe vaak sport je gemiddeld?

- Minder dan 1 keer per maand
 1 tot 3 keer per maand
 1 keer per week
 vaker, namelijk keer per week

12. Er volgen nu een aantal verenigingen en organisaties waarvoor men onbetaald vrijwilligerswerk kan doen. Doe je nu vrijwilligerswerk (naast het project van Stichting Move) of heb je in het verleden onbetaald werk verricht voor onderstaande verenigingen of organisaties? Kun je ook aangeven of je hiervan lid bent?

	Ja	Nee	Lid
Zang-, muziek,- of toneelvereniging			
Sportvereniging			
Hobbyvereniging			
Politieke organisatie			
Vakbond, werknemers- of werkgeversorganisatie			
Godsdienstige of levensbeschouwelijke organisatie			
Buren-, bejaarden-, gehandicaptenhulp			
Een organisatie met maatschappelijke doelen			
Een buurtvereniging of buurtcentrum			
Andere vereniging(en) of organisatie(s)			

Toekomstplannen

De komende vragen gaan in op de plannen die jij hebt voor de toekomst. Heb je al duidelijk voor ogen waar je wil gaan werken en wat beroep je wil gaan bekleden?

13. Wat voor beroep wil je later gaan uitvoeren en in welke sector wil je dat doen?

.....

14. Geef aan in hoeverre je het eens met bent de volgende stellingen?

1= zeer oneens

2=oneens

3=neutraal

4=eens

5=zeer eens

	1	2	3	4	5
A Ik heb geen interesse voor de aanpak van maatschappelijke problemen	☐	☐	☐	☐	☐
B Ik wil later met mijn werk bijdragen aan de kwaliteit van leven in de wijk	☐	☐	☐	☐	☐
C Ik wil later met mijn werk kinderen helpen met het vergroten van hun kansen in de samenleving	☐	☐	☐	☐	☐
D In mijn studententijd heb ik contacten opgebouwd die mijn kansen op een baan vergroten	☐	☐	☐	☐	☐
E Ik ga zeker <u>niet</u> in een aandachtswijk wonen	☐	☐	☐	☐	☐
F Maatschappelijk werk is nuttig en van belang voor een goede samenleving	☐	☐	☐	☐	☐

15. Heb je er wel eens over nagedacht of heb je ambities om later een leidinggevende functie te vervullen? Onderstaande stellingen gaan over leiderschapskwaliteiten. Kun je aangeven in hoeverre je het eens bent met de volgende stellingen?

1= zeer oneens

2=oneens

3=neutraal

4=eens

5=zeer eens

	1	2	3	4	5
A Ik vind het moeilijk om anderen opdrachten te geven	☐	☐	☐	☐	☐
B Tijdens een overleg of vergadering kan ik goed luisteren naar de mening van anderen	☐	☐	☐	☐	☐
C Ik ben <u>niet</u> goed in het overtuigen van anderen van mijn ideeën	☐	☐	☐	☐	☐
D Ik vind het moeilijk om iets voor een groep te presenteren	☐	☐	☐	☐	☐
E Als ik voor mijn studie in groepjes moet samenwerken hou ik goed bij wie wat moet doen en wanneer dat af moet zijn	☐	☐	☐	☐	☐

Achtergrond

Het laatste deel van deze vragenlijst betreft een aantal vragen over achtergrondkenmerken van zowel jou als van je ouders.

16. Wat is je geslacht?

- Man
 Vrouw

17. Wat is je leeftijd?

..... jaar

18. Ben je in Nederland geboren of in een ander land?

- In Nederland
 In een ander land, namelijk.....

19. Wat is je huidige opleidingsniveau?

- MBO
- HBO
- WO
- Anders, namelijk.....

20. Welke studie volg je momenteel?

.....

21. Zijn je ouders in Nederland geboren of in een ander land?

- In Nederland
- In een ander land, namelijk.....

22. Werkt je vader en zo ja, wat is zijn beroep?

- Ja,.....
- Nee

23. Werkt je moeder en zo ja, wat is haar beroep?

- Ja,.....
- Nee

Hieronder kun je eventuele opmerkingen en/of toelichtingen over dit onderzoek kwijt

.....
.....
.....
.....

Dit is het einde van de vragenlijst. Hartelijk dank voor je medewerking!